

Flacăra

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Zile de mai — zile de istorie

Din toate lunile calendarului românesc pe care au înflorit din belșug în culoarea singelui, a bujorilor și a luptei revoluționare, sărbătorile noastre naționale, nici una n-a strins în prima parte a ei, atâtea zile memorabile ca luna mai.

1 Mai, Ziua muncii — ziua oamenilor adevărați — căci munca este atributul esențial al ființei umane. Ea a făcut omul — om. Ea i-a modelat și îi modelează conștiința. Ea e substanța de coeziune a clasei muncitoare de pretutindeni, a tuturor celor ce se străduiesc să creeze bunuri materiale și spirituale pentru fericirea omului și progresul omenirii. Ea îndreptățește unitatea de monolit a proletariatului în lupta împotriva trândăviei și exploatării, a împilării și asuprii. Sub steagul muncii, al *Intiiului de Mai*, cu vechi și frumoase tradiții în mișcarea muncitorească din România, s-au înscris idealurile cele mai înalte și mai generoase ale poporului român; sub faldurile lui construim societatea socialistă multilateral dezvoltată. Prin muncă ne asigurăm independența și suveranitatea patriei și prin ea ne vindecăm rănille pricinuite de stihiiile oarbe ale naturii și ne aducem contribuția efectivă la cooperarea și colaborarea dintre popoarele lumii, la o nouă și dreaptă ordine economică. Cu roadele ei ne măsurăm dimensiunile reale ale personalității noastre individuale și naționale. Prin muncă, al cărei cult l-a însoțit în întreaga sa istorie, a durat poporul român o strălucită civilizație materială și spirituală, îmbogățind cu note originale patrimoniul cultural al umanității.

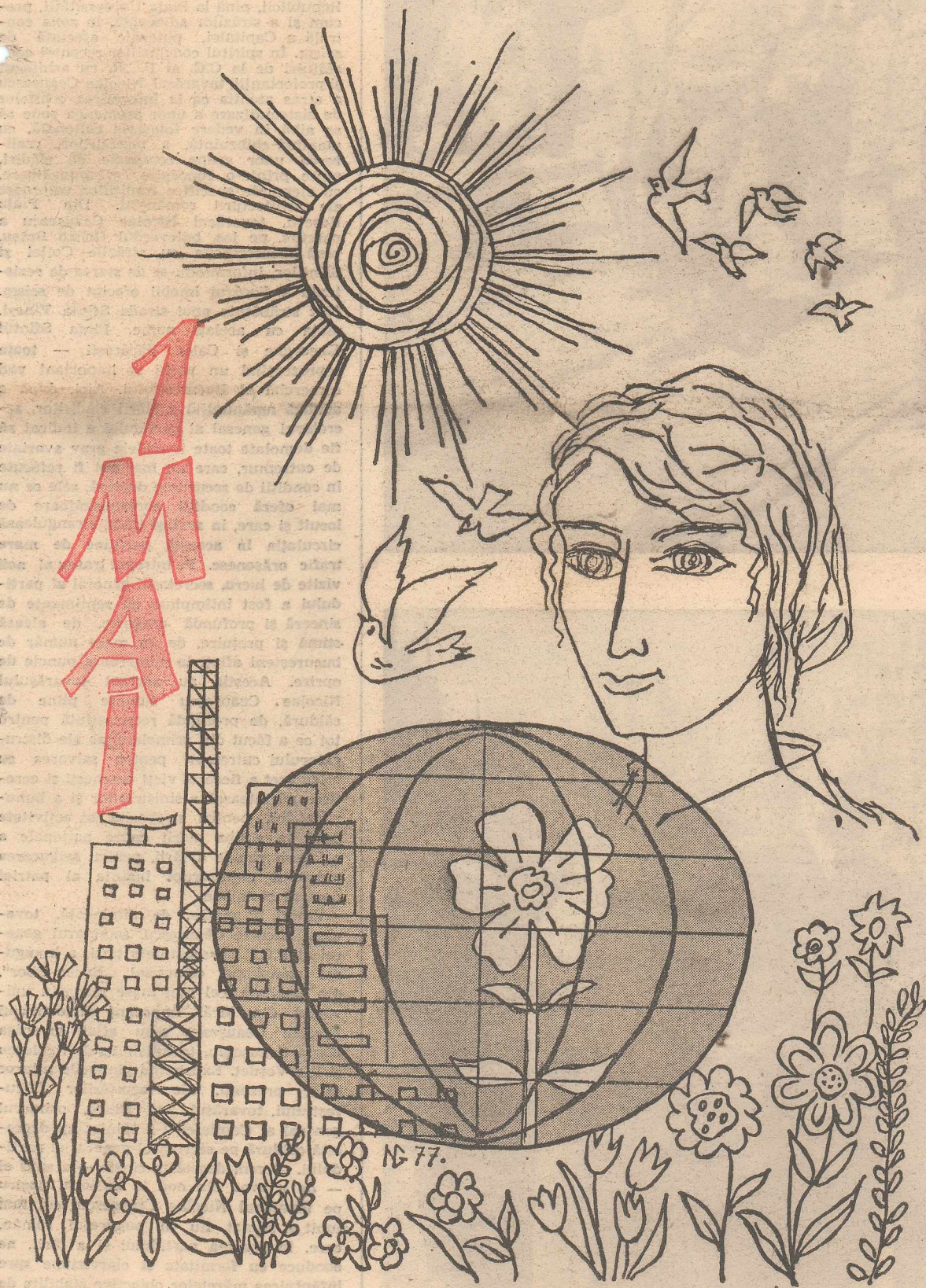
1 Mai 1939, marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la București, la care au participat uteciștii Nicolae Ceaușescu și Elena Petrescu, în fruntea altor tineri revoluționari cu care se mindește istoria noastră contemporană. O zi istorică într-un calendar glorios!

2 Mai, Ziua tineretului comunist din România. Ziua primăverii omenirii, a entuziasmului tineresc, a marilor aventuri sufletești, ziua unui tineret care poate visa cele mai îndrăznețe visuri, cu certitudinea că ele vor putea fi împlinite. Ziua unui tineret cu un important statut social, asupra căruia nu mai apasă spectrul șomajului și incertitudinea zilei de mâine. Ziua unui tineret sănătos din punct de vedere moral și fizic, îndrumat și educat de partid, animat de înalte idealuri patriotice și de un puternic spirit revoluționar, care-și aduce contribuția cu pricepere și devotament la înflorirea patriei.

3-15 mai 1848, Adunarea de pe Cîmpia Libertății de la Blaj la care au participat, animați de un puternic elan revoluționar și patriotic, peste patruzeci de mii de oameni, împreună cu Craiul Munților Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, George Bariț, Timotei Cipariu, Al. Papiu Ilarian și alți fruntași revoluționari transilvăneni, cărora li s-au alăturat, cu valoare simbolică, militanți revoluționari din Moldova și Muntenia, precum și domnitorul de mai târziu Alexandru Ioan Cuza, Vasile Alecsandri, Alecu Russo, Costache Negri, Gheorghe Sion și alții care au luptat cu hotărâre și consecvență pentru realizarea idealurilor pașoptiste pentru unitatea națională și făurirea statutului național unitar.

(Continuare în pagina 11)

ION DODU BALAN ■

Desen de NIC. GADONCHI ■

Activitate rodnică a președintelui a refacerii, pentru bunăstarea poporului bune relații internaționale, cooperare

Joi, 21 aprilie 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o nouă vizită de lucru în perimetre centrale ale Capitalei, unde continuă intens acțiunea complexă de consolidare a imobilelor avariate de seismul de la 4 martie și unde se pregătește, în același timp, terenul pentru înălțarea construcțiilor noi prevăzute în programul general de sistematizare și modernizare a Bucureștiului. După un prim popas la blocul de pe strada Matei Voievod numărul 2, secretarul general al partidului a analizat împreună cu specialiștii problemele complexe pe care le ridică sistematizarea Pieței Rosetti și a bulevardului Republicii, până la Piața Universității, precum și a străzilor adiacente, în zona centrală a Capitalei, puternic afectată de seism. În spiritul concluziilor recente ale sfătuirii de la C.C. al P.C.R. cu arhitecții și proiectanții, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția ca la întocmirea schițelor de sistematizare a unor asemenea zone să se aibă în vedere folosirea rațională, cu maximă chibzuință, a terenurilor, realizarea unor grupe compacte de clădiri, unite printr-o concepție corespunzătoare, cu elemente specifice tradițiilor valoroase ale arhitecturii românești. Din Piața Rosetti, tovarășul Nicolae Ceaușescu a parcurs, pe jos, bulevardul Hristo Botev, până la intersecția cu străzile Colței și Sfinților, informându-se de starea de rezistență a fiecărui imobil afectat de seism. Sint străbătute apoi strada Sfânta Vineri, piața cu același nume, Piața Sfântul Gheorghe și Calea Văcărești — toate reprezentând un vechi și important vad comercial al Bucureștiului. Aici, după o analiză amănunțită a stării clădirilor, secretarul general al partidului a indicat să fie demolate toate imobilele grav avariate de cutremur, care nu mai pot fi refăcute în condiții de securitate deplină, cele ce nu mai oferă condiții corespunzătoare de locuit și care, în același timp, strângulează circulația în această porțiune de mare trafic orășenesc. Pe întregul traseu al noii vizite de lucru, secretarul general al partidului a fost întâmpinat cu sentimente de sinceră și profundă dragoste, de aleasă stimă și prețuire, de un mare număr de bucureșteni aflați la numeroase puncte de oprire. Aceștia au adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu cuvinte pline de căldură, de profundă recunoștință pentru tot ce a făcut din primele clipe ale distrugătorului cutremur, pentru salvarea cu orice preț a fiecărei vieți omenești și ocrotirea părintească a sinistratilor și a bunurilor lor, pentru neobosita sa activitate pusă în slujba marii cauze naționale a refacerii rapide a țării, pentru asigurarea mersului neîntrerupt înainte al patriei noastre socialiste.

Vineri, 22 aprilie, de dimineață, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., președintele țării, a inaugurat complexul comercial „Bucur-Obor”, din Capitală, cel mai mare magazin universal din țară. Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu s-au aflat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Paul Niculescu și Ilie Verdet. Exprimând gândurile tuturor celor prezenți, ale locuitorilor Bucureștiului, tovarășul Ion Dincă, primarul general al Capitalei, l-a salutat cu deosebită căldură pe secretarul general al partidului. „Avem deosebită cinste — a spus el — de a avea din nou în mijlocul nostru pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și stimat fiu al poporului român, care, în fruntea partidului și a țării, ne conduce cu fermitate și clarviziune spre înfăptuirea mărețelor obiective stabilite de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, pentru creșterea bunăstării și fericirea națiunii noastre socialiste. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarășii din conducerea de partid și de stat la acest important eveniment în viața Capitalei reprezintă o mare onoare și, în același timp, un bun prilej de a reînnoi

României în slujba mării cauze naționale și creșterea nivelului său de trai, pentru și înțelegere între popoare

angajamentul organelor locale, de a acționa cu și mai multă hotărâre pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin în îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă și de viață ale cetățenilor Capitalei patriei noastre.

La rugămintea gazdelor, în aplauzele însuflețite ale întregii asistențe, tovarășul Nicolae Ceaușescu taie panglica inaugurală a acestui mare complex comercial. În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarăsa Elena Ceaușescu, împreună cu ceilalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, au vizitat principalele raioane ale magazinului, oprindu-se în fața stăndurilor și vitrinelor cu mărfuri, examinând calitatea produselor, modul lor de prezentare. O bună parte din mărfurile puse aici în vânzare, după cum arăta, în cursul vizitei, Aurel Iacobescu, directorul întreprinderii comerciale „Bucur-Obor“, o reprezintă produsele noi, prezentate tovarășului Nicolae Ceaușescu în cursul analizelor sale de lucru consacrate problemelor îmbunătățirii calității și diversificării produselor industriei ușoare. Secretarul general al partidului examinează modul de organizare a activității comerciale, formele moderne de vânzare, expunerea liberă a mărfurilor, cu acces direct al cumpărătorilor la rafturi.

În discuția cu factorii de răspundere prezenți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat această importantă realizare, reușita celor care au contribuit la îndeplinirea acestui mare obiectiv al rețelei comerciale a Bucureștiului. Secretarul general al partidului a atras în același timp atenția că, pentru a-și îndeplini așa cum se cuvine funcțiile, complexul de magazine trebuie aprovizionat în permanență cu aceeași abundență de mărfuri bune și frumoase ca în momentul deschiderii sale.

La plecare a avut loc, din nou, o caldă manifestare, prin care oamenii muncii din Capitală, prezenți aici în mare număr, și-au exprimat vibrant sentimentele de profundă recunoștință față de partid, față de secretarul său general, pentru întreaga sa activitate consacrată îndeplinirii în cele mai bune condiții a hotărârilor Congresului al XI-lea, sporirii avuției naționale și a bunăstării populației, creșterii rapide a nivelului de viață material și spiritual al întregului popor.

★
Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit, marți după-amiază, delegația Partidului Cooperatist din Marea Britanie, formată din John Parkinson, președinte, și Leslie Goodrum, secretar național adjunct, care, la invitația C.C. al P.C.R., a făcut o vizită de prietenie în țara noastră.

Conducătorul delegației a transmis un cald mesaj de prietenie tovarășului Nicolae Ceaușescu din partea mișcării cooperatiste britanice, a întregului popor englez.

Mulțumind, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat membrilor Partidului Cooperatist un salut cordial, precum și cele mai bune urări poporului englez, exprimând, totodată, aprecierea pentru dovezile de simpatie și solidaritate manifestate de organizații și personalități ale vieții politice și economice din Marea Britanie, de poporul englez, în urma distrugătorului cutremur care a afectat România.

★
Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit, marți, 26 aprilie, pe Barrie Graham Dexter, care și-a prezentat scrisorile de acreditare în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Australiei în țara noastră.

Cu acest prilej Barrie Graham Dexter, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Australiei în țara noastră, și tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, au rostit cuvântări.

După solemnitatea prezentării scrisorilor de acreditare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut o convorbire cordială cu ambasadorul Barrie Graham Dexter.

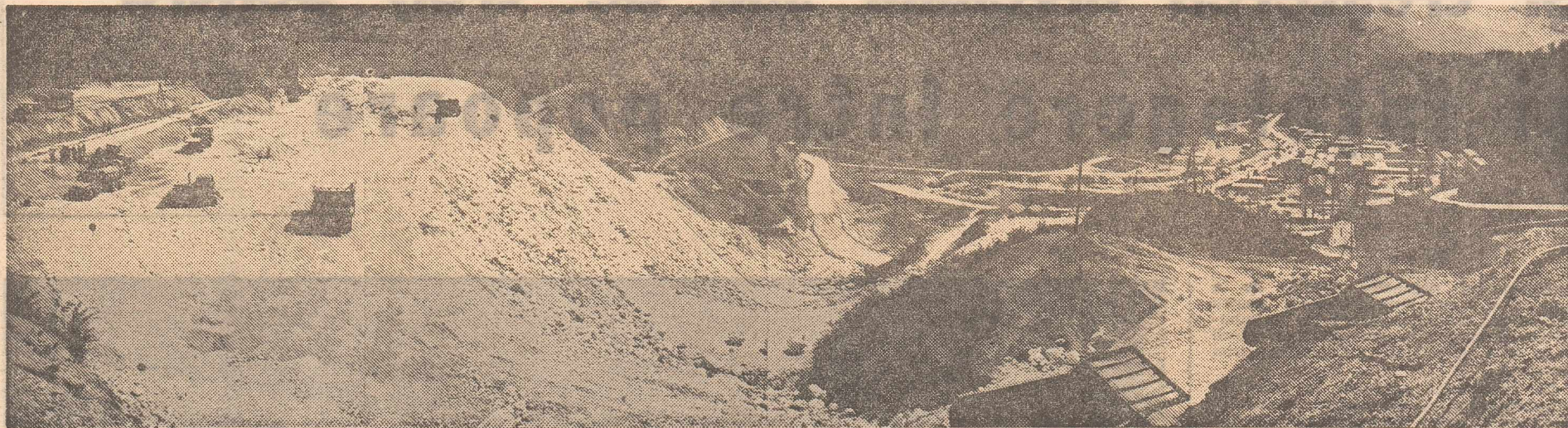
La solemnitate și la convorbire au luat parte, George Macovescu, ministrul afacerilor externe, și Silviu Curticeanu, secretar prezidențial și al Consiliului de Stat.

DUMITRU GRAUR ■

1 MAI
1977
9 MAI

Şantierul — starea normală a unui pentru care munca este unica, aspra

**Ei au venit aici
să muncească,
să construiască
pentru infinit!**

Complexul hidrotehnic și energetic Cerna-Motru-Tismana este în fapt la ora actuală un vast şantier întins între culmile munților Mehedinți, Cernei, Vilcanului, pe o rază de peste 30 de kilometri de jur împrejur. Între viitoarele sale funcții complexe sînt de notat regularizarea debitului riului Jiu, lucru care va asigura alimentarea corespunzătoare cu apă a marilor consumatori din zonă (centralele termoelectrice Rogojelu, Turceni, Igalnița), apoi crearea unui vast potențial hidro pentru frigații, un potențial energetic propriu de circa 160 Mw, regularizarea unor alte riuri, năbădăioase guvoaie din zonă, alte alimentări cu apă. În acest scop, complexul stringe prin canale de aducțiune principale și secundare ce însumează peste 40 km o mulțime de riuri și piriuri, între care Cerna, Iovanu, Balmezu, Olanu, Craiova, Alunu, Pocruia, Motru, Valea Mare, Tismana, Tismănița, Bistrița, Bistrițioara, Vija și încă altele, legîndu-le între ele într-un sistem care va funcționa, în parte, pe principiul vaselor comunicante, deși „vasele”, de această dată, se întind pe zeci de kilometri. Se construiesc de asemenea mari baraje din arcamente, pietriș și argilă — cum ar fi cel de la Cerna, apoi Vija, și cele de la Valea Mare, pe Motru, și de la Clocotig. Vor fi, în consecință, câteva lacuri artificiale create — cel mai mare dintre ele fiind Cerna, întins pe două brațe. Centralele energetice vor funcționa la Valea Mare (50 Mw) și Tismana (100 Mw). La ultima dintre ele, pentru obținerea maximumului de putere instalată, apa colectată din bazinul aflat împrejur va fi obligată să cadă într-un puț vertical, cale de cam 250 metri, pînă la centrala subterană a Tismanei. După aceea, apele Tismanei se vor vărsa ca și pînă acum în Jiu, fiind mai ales folosite (în proporție tehnologică de peste 60 la sută) drept ape industriale necesare termocentralelor din zonă. Lușrarea este uriașă, desigur, ea necesitînd considerabile investiții materiale, dar și sufletești, cele ale oamenilor, și încă purtate de lungi ani de zile — începînd din vara lui 1972, pînă peste cîtiva ani...

Maistrul Gheorghe Mazilu, om la 42 de ani, șef al lotului care se ocupă de galeria de derivație de la Valea Mare, spre Tismana, e unul din oamenii care n-au izbutit pînă la această vîrstă să se despartă de șantier. „Sînt unii, ne zice, care dacă nu simt trotuarul sub picioare, sau nu pot sta la coadă la vreun magazin, nu se simt bine. Adică, orașul pentru ei rămîne modul existenței zilnice, fără de care s-ar simți înstrăinați, fără folos și fără spor în viață. La noi, aș zice, este invers. Am casă, este adevărat, la Tirgu Jiu — dar nu mă duc pe acolo decît la cîteva luni. Soția și copilul sînt tot aici, cu mine, și pe șantier nu sîntem de fapt decît o familie mai mare — de parcă am fi toți frați, cumnați și așa mai departe. De cum e o cumetrie, o aniversare, o nuntă, ca toate le facem aici, mergem și ne veselim cu toții, ca într-o adevărată familie. Sînt aici și oameni cu care lucrez de 15 ani — adică de la Argeș, trecînd pe la Porți, și acum aici, din ianuarie 1973: minerii C. Prișcoaru, D. Alîncă, C. Ursăcheanu, electricienii

V. David și Gh. Pătru și încă alții, o mulțime. Mă întrebați de ce am tot rămas pe șantierele astea. În primul rînd pentru că asta-i munca noastră: să ne luptăm cu munții. Apoi, pentru că ne-am și obișnuit așa, și ne-ar fi foarte greu să ne despărțim tocmai acum. Ne cunoaștem cu toții, ne știm șefii la fel de bine ca pe noi înșine, și ne place de-acum și muntele. E mult aer curat, e multă liniște — știți, alții plătesc ca să ajungă să stea cîteva zile la munte!” Pe copiii dulgherului Mihai Avasiloiu, om la 41 de ani născut tocmai în Dorohoi, îi cheamă în felul următor: Mariana, Cristina, Cornel, Nelu, Gabriel, Violeta, Valentina, Sorin, Marian, Lenuta — zece la număr, cel mai mare de 18 ani, cel mai mic de numai doi. A întîlnit-o pe Leontina, soția lui, la Bicaz. Cînd s-au luat aveau 21 și respectiv 22 de ani. Acum locuiește în Motru, într-un apartament din organizările de șantier ale trustului. E de 20 de ani pe șantierele T.C.H.-ului. „Noi facem naveta zilnic — ne spune și Constantin Baciu, șeful echipei de dulgheri cu care am stat de vorbă la cota cea mai înaltă a turnului numit „descărcătorul de ape mari”, adică la peste 60 de metri înălțime. Locuim la Motru, dar ne sculăm la patru jumătate, ca să prîndem „convenția”, care pleacă la cinci. La 6,30 sîntem aici, unde lucrăm pînă la ora șase de seară, cînd venim înapoi cu mașinile. Ajungem acasă pe la 19,30 — ne spălăm, mîncăm, mai ascultăm lecțiile copiilor de la școală. La urmă ne culcăm, că a doua zi ne sculăm devreme. Ne-am obișnuit și unii cu alții, venind împreună tocmai de la Bicaz — și nu ne mai putem despărți nici între noi, nici toți împreună de viața de șantier”. Ne-ar fi plăcut ca inginerului Manolache Stan, șeful șantierului de pe riul Cerna, să-i fi putut găsi vreo pasiune ascunsă, sau vreo preocupare aparte, cultivată cu grijă în cei peste 25 de ani de cînd locuiește itinerant, pe șantierele țării. N-are. „Pasiunea mea, zice, este să construiesc baraje.” Omul din fața noastră, cărunt, cu păr puțin, cu familie în București și fată la facultate, se simte încă în putere la cei 53 de ani ai săi, și chiar este, de vreme ce, după ce ne-a spus înduioșător un noaptea bună, băteți, l-am găsit deasupra barajului, controlînd încă o dată, în miez de noapte, lucrările efectuate, la lumina lăptoasă a reflectoarelor. Acum vreo 15 ani, pe cînd se afla la Argeș, am aflat, începuse să-l doară ulcerul. Între timp boala i-a trecut de tot. Ceea ce-l doare acum este mai cu seamă problema argilei, care trebuie să fie și uscată la timp, și maleabilă în lucrări, și în cantitate suficientă pentru a alcătui ceea ce constructorii numesc „miezul barajului”. „Ceea ce am făcut aici, ne spune zîmbînd strîngărește, este dealfel simplu. Am luat un munte dintr-un loc și l-am așezat în alt loc, mai exact între doi munți naturali, adică acolo unde ne trebuia nouă. Și spun munte, pentru că barajul nostru trebuie să reziste exact la fel ca un munte, fără să-l cîntească nici apa, nici timpurile, nimic!”

Zona este cu adevărat fabuloasă. Închipuiți-vă o natură perfectă, o vegetație debordantă, un cer de sticlă, ape limpezi și păduri locuite de fauna cea mai diversă. Pînă acum cîtiva ani, înainte ca mașinile și oamenii să-și fi tăiat cu greu un drum spre înălțimi, nimic nu părea în stare să deranjeze buna pace a locurilor, viața animalelor — urși, riși, capre negre, vulpi și așa mai departe. Oamenii și-au făcut mai întîi corturi simple, apoi barăci cu încălzire la calorifer, și-au adus nevestele, copiii, părinții uneori, s-au așezat trainic, pe vreo cîtiva ani adică, au instalat antene de televizor, și-au adus cotete de păsări și au făcut împrejurimi pentru porci. Odată cu primele bufnituri ale exploziilor, pușcătușile care mușeau roca munților mai întîi pe dinafară apoi pe dinăuntru, cale de cîți-

va kilometri, au apărut și primele construcții sociale — magazin universal, piine, băcănie, poștă, o școală, un dispensar, un club, terenuri de tenis chiar. Coloniile au crescut pînă la cîteva sute de familii, creînd localități numite Cerna, sau Valea Mare, sau Vija, ca să nu mai vorbim de Tismana, care însă vor dispărea probabil imediat după ce lucrările vor fi definitiv încheiate. Deocamdată însă sînt cîteva mii de oameni care locuiesc în perimetrul fantastic al masivului Godeanu, sau pe alte văi, locuri aproape neumblate de picior de om înainte de deschiderea șantierului. Defileul riului Cerna, care se strecoară tumultuos spre Băile Herculane, e format din superbe piscuri de rocă de natură calcaroasă, care se înalță spre cer precum neasemuiti pereți verticali, de o frumusețe stranie, sălbatică. Sigur, odată cu facilitățile de transport necesare șantierului, introducerea turismului în aceste locuri ar fi un lucru minunat. Zona va avea peste cîtiva ani absolut tot ce-i trebuie pentru a se asemăna cu cel mai fastuos dintre peisajele elvețiene: creste albe bite de nea, munți înfășați în verdele masiv al pădurilor, lacuri minunate și așa mai departe. La fel de sigur, turismul nu se mai poate sprijini de cîtiva vreme numai pe condițiile naturale. Mai departe, rămîn încă multe de făcut...

Astăzi însă, coloniile de la Cerna sau Valea Mare au aproape tot ce le trebuie. Piine și carne se primesc de trei ori pe săptămînă. De asemenea, lapte. Apoi — măsline, zahăr, ulei, ouă, brînză, obiecte de încălziminte și îmbrăcăminte, frigider, televizor, mașini electrice de gătit, jucării, conserve, mezeluri, covoare, perdele și așa mai departe. „De fapt, ne spunea Ileana Teaci, gestionara magazinului alimentar, tot ce cerem ni se și dă. Uneori, nu se găsesc la oraș produse care la noi sînt. Pentru șantier se dă desigur o deosebită atenție, pentru că se și știe că oamenii locuiesc aici în condiții grele.” Cînd am fost la Cerna, la fața locului tocmai se deschisese o expoziție de pictură, alcătuită de lucrările a doi pictori amatori din colonie, pe nume Mircea Borcan (tehnician, lot mecanizare) și Kiril Stepanovschi (topometrist). Cîteva lucrări, reprezentînd portrete ale vecinilor de colonie, purtau deja biletul „Reținut”. În cartea de impresii citim, între altele: „...M-au impresionat culorile vii, temele alese (de obicei, culese din viața de șantier! — n.a.), portretele foarte reușite ale prietenilor sau cunoștințelor noastre. Găsesc că era necesară o asemenea expoziție aici în munți, unde deși departe de civilizație avem nevoie de frumos, de artă, căci sîntem oameni.”

Am fost și în cele două școli din coloniile Cerna și Valea Mare. În prima sînt 156 de copii, în a doua 158 — socotind însă și preșcolarii, adică grupa mică și cea mare de la grădiniță. Fiecărui an de învățămînt îi corespunde o singură clasă. Există clase cu peste 25 de elevi, dar există și clase cu numai patru. La Valea Mare am întîlnit un director, pe nume Dumitru Ciortea, de numai 27 de ani. Se află pe post de trei ani de zile. Director de școală la 24 de ani, deci! În ambele școli generale (deci clasele I-VIII numai) am rugat cadrele didactice (12 la număr) să ne ajute pentru a efectua un mic extemporal. Întrebările au fost: 1) Ce fac aici părinții voștri? 2) Pentru ce au venit ei aici? 3) Vă place la Cerna (Valea Mare)? 4) Ce vă veți face cînd veți fi mari? Iată cîteva dintre răspunsurile care ne-au atras atenția.

„Părinții mei au venit aici pentru a da și ei cît pot ajutor celorlalți oameni, pentru a face și a da în funcțiune barajul și pentru a ne crea nouă condiții mai bune de viață. Mie îmi place la Cerna fiindcă este aer curat, avem curent electric, încălzire centrală, magazine cu tot felul de produse. Noi, copiii de aici, sîntem prietenoși cu toată lumea, nu ca alți copii. Cînd voi fi mare vreau să mă fac pilot. N-am zbu-

rat niciodată, dar aș vrea să ajung să mă-nuiesc singur un avion.”

„Mămica lucrează la cantină, ca bucătăreasă. Mama mea a venit aici ca să lucreze, să poată cîștiga cu ce să mă crească pe mine și să-mi dea o educație socialistă. Îmi place la Cerna. Stau aici de mulți ani și am văzut cum s-a construit totul. Cînd voi fi mare aș vrea să mă fac sublocotenent.”

„Mie îmi place la Cerna pentru că a-tunci cînd voi fi mare o să mă mîndresc cu tatăl meu, că și el a ajutat la construirea acestui baraj de la Valea Cernei. Cînd voi fi mare vreau să mă fac inginer chimist.”

„Tata lucrează ca lăcătuș mecanic, iar mama este casnică. Ei au venit aici pentru a construi încă o hidrocentrală. După terminarea școlii vreau să urmez o facultate și să devin inginer constructor.”

„Părinții mei, ca și toți oamenii șantierului cît și ai României, muncesc. Tata lucrează în galerie, străpungînd munții, iar mama ne crește pe noi, cei patru copii. Părinții mei au venit aici să contribuie la înaintarea țării pe drumul progresului. Cînd voi fi mare voi deveni profesor, ca să învăț elevii de pe șantier.”

„Părinții mei își fac datoria muncînd. Ei au venit aici să muncească, să construiască pentru infinit. Da, îmi place la Cerna. Cînd am să fiu mare mă fac mecanic de motoare.”

„Mă numesc Gheleşă Petrică și sînt în clasa a VI-a. M-am născut departe de aceste meleaguri, tocmai la Piatra Neamț. Am venit aici împreună cu părinții mei, care alături de alți oameni au construit și salba de hidrocentrale la Bicaz și pe Bistrița, apoi au muncit la Porțile de Fier. Tatăl meu este mecanic, iar mama motopompistă. Mergînd cu tata la lucru îmi place să mă murdăresc și eu, să-i ajut, și să miros a motorină. De aceea cînd voi fi mai mare am să mă fac inginer mecanic. Am aflat că este greu, dar pentru că am rezultate destul de bune la învățătură am să încerc.”

„Ei au venit aici pentru ca țara să fie mai bogată și mai frumoasă.”

„Tatăl meu lucrează în galerie, unde străpunge piatra de granit. El lucrează la lotul Scărișoara, cu care se mîndrește. A mai lucrat și la Argeș, și la Bicaz, și la Porțile de Fier. Și vrea să se mîndrească cu cît mai multe hidrocentrale construite. Îmi place la Valea Mare, unde am crescut de la vîrsta de 10 ani. Șantierul e ca o casă pentru noi și îmi place să-i văd pe oameni cum lucrează în șantier ca furnicile.”

„Și mai îmi place aici pentru că oamenii sînt harnici, omenoși și cinstiți.”

„Părinții mei au venit aici pentru a da un mic ajutor celorlalți oameni.”

„Nu știu prea bine de ce a venit tata aici. Dar tatăl meu, pentru că ne iubea pe toți (sîntem trei frați), ne-a adus și pe noi lingă el. Și pe mama la fel.”

„Tatăl meu lucrează ca șef de brigadă la dulgherii în galeria Scărișoara. El le atrage atenția celorlalți cînd n-au chef de muncă. Mie îmi place la Valea Mare pentru că are un cămin cultural, un club, teren de fotbal, aer curat și-mi place să colind munții și dealurile primpregur, care ne atrag cu frumusețile lor. Cînd voi fi mare mă voi face strungar. Îmi place această meserie și vreau să dau României lucruri frumoase, ieșite din mina mea. Prin mine, Republica Socialistă România mai are un om de nădejde.”

„În acest șantier părinții noștri muncesc cu dragoste pentru înflorirea patriei. Ei muncesc cu drag, fără să se dea înapoi din fața greutăților. Noi am venit aici pentru că am fost atrași de frumusețile naturii. Și în ultimă instanță pentru ca să fim alături de părinții noștri și la bine și la rău.”

„Îmi place la Valea Mare foarte mult, pentru că aici toate anotimpurile sînt prielnice pentru veselia copiilor. Părinții mei au venit pe acest șantier pentru a construi în continuare socialismul. Și noi, alături de ei.”

DUMITRU GRAUR ■

popor care construiește, a unui popor dar marea șansă a existenței

1 MAI
1977
9 MAI

Interviu în rulota unui maistru constructor

Anton Babi are șaiszeci de ani și este de părere că între Bistrița și București există câteva deosebiri. La concluzia asta a ajuns de curând, mai precis pe data de 28 martie, când a revăzut Capitala după mai bine de cincisprezece ani. Maistrul Anton Babi a sosit în fruntea unei echipe de constructori, tocmai din județul Bistrița-Năsăud, ca să așeze în București, spre fala și folosul acestui București puțin cunoscut lui, un bloc de zece etaje.

Marile personalități dau interviuri pe scara avionului, care tocmai le duce sau le aduce de undeva, în vecinătatea unei opere de artă, care înseamnă sau nu ceva pentru omenire, în prezența celor care lucrează spre gloria lor de cetățeni iluștri.

Maistrul Anton Babi a avut — cum se zice în limbajul distins al presei mari — amabilitatea să stea puțin de vorbă cu mine în semiintimicul pașnic al unei rulote, una din căsuțele acelea pe patru roți, pe care le vedem din viteza autobuzului și nu prea știm ce cuprind. Rulota va fi casa lui Anton Babi timp de mai multe luni. El va pași pragul virstei pensiei aici, departe de căsuța lui din Bistrița, ocupat până peste cap cu atâtea probleme de șantier încât nici nu va băga de seamă că Bucureștiul mai înseamnă și altceva decît muncă, muncă și iarăși muncă.

În rulotă se găsesc două paturi suprapuse, două paturi metalice, solide și grele, paturile acelea pe care ni le aducem aminte din armată și care parcă vorbesc de traiul bărbătesc al unor anume categorii de cetățeni. Se mai află aici o chiuvetă mică, o găleată de tablă, câteva căni, o sobă de campanie, un aparat de radio portativ, trei scaune fără spătar, o măsură de cincizeci pe cincizeci, un dulap mic, o oglindă, o mașină de călcat. Pe unul din pereți stă atârnat un costum de haine bune. Pe masă se află câteva pachete de țigări tari și ieftine, o somită, un ziar citit și răscitit, o ruletă, o ștampilă, un plan al fundațiilor viitorului bloc cu zece nivele. Afară bate un soare rece de primăvară, niște camioane descarcă seturi de plăci pentru cofraje, un excavator galben roade pământul în fundul unei gropi negre. Pământul e umed și sănătos, excavatorul icnește, aerul e proaspăt și rece. Un aer de munte, s-ar putea zice. Maistrul Babi lasă ușa rulotei larg deschisă și a-duce mirosul de iarbă fragedă ce vine de afară.

— Sint sănătos, zice, și asta e ce-i mai important. Trebuia să ies la pensie, dar am fost chemat la direcție ca să plec la București, să dăm ajutor. Nouă, celor din construcție, ne place să mai și ieșim, din cînd în cînd, prin lume.

— Iar Bucureștiul e lumea!

— Este. Pentru mine este. Eu n-am mai fost pe aici de 15 ani. Și atunci, câteva

zile, într-o delegație. Am venit, m-am dus. — Bine. Atunci să vorbim despre București. Dar să vorbim așa cum ați vorbit cu soția dumneavoastră duminică dimineața, cînd v-ați întors la Bistrița. Ce știți dinăsa despre București?

— Știe. De la televizor. I-am spus că am umblat prin magazine. Aici, la dumneavoastră, toate mărfurile sint la vedere, mai modern. Fiecare își alege ce vrea. La Bistrița întreb: aveți cutare lucru? Iar vinzătorul zice cum vrea el. Dacă te cunoaște, spune am. Dacă nu, după cum i-e toana. Bucureștiul nu-i Bistrița.

— Există unele deosebiri.

Maistrul Babi mă privește atent peț de câteva secunde, apoi se uită afară, ca și cum s-a lămurit care e treaba. Zice:

— Există.

— Care sint deosebirile?

— În Bistrița se găsesc numai două blocuri cu zece nivele. Un bloc turn și unul lamă. Eu am fost maistrul de șantier la amindouă. De citiva ani însă, a început să se construiască binisor, dar pînă prin '70 Bistriței i se spunea orașelul pensionarilor. Nu mișca nimic.

— Și acum ce mișcă?

— Mai multe. Avem un Ijece — așa-l zicem noi. O întreprindere județeană de construcții. O să aibă vreo trei mii de oameni curînd. La început, noi, cei calificați, eram puțini. Pe urmă tinerii s-au calificat. Poți să construiești cu ei ce vrei. Cu finisajele stăm mai prost. Eu mai mult pe la finisaje am fost de m-am uitat zilele astea.

— Bucureștiul e un oraș de văzut.

— Eu nu prea am avut vreme. Poate mai tirziu, cînd o să dăm drumul ca lumea la lucrare. Într-una din zilele trecute am fost pe la un cunoscut de-al meu. E inginer pe un șantier. Tot în construcție. Am auzit că face finisajele interioare după o metodă nouă.

Anton Babi devine ceva mai prietenos. Își scoate basca și încearcă să-i găsească un loc mai bun pe cap. Are părul alb ca mortarul uscat. Are pielea ușor bronzată. Privește un timp în gol. Vede ceva acolo. Îmi spune ce vede:

— Eu am început-o devreme. Întîi la Salva-Vișeu. Am lucrat la o linie de cale ferată distrusă de hitleriști. Se chema Dedu-Sănățel. Pe urmă, optsprezece ani am lucrat la șantierul siderurgic din Hunedoara. Am stat și prin rulote, și prin barăci. Dar să știți că nu-i prea rău în ele. Mai ales vara. Sint chiar în șantier, am tot timpul controlul lucrărilor. Mie-mi place să controlez tot. Dacă un lucru nu e făcut cum trebuie, lucrul ăla rămîne ascuns. Muncitorul îl acoperă cu tencuială și, gata, nici nu mai există. Mie, tovarășe, îmi place să am somnul liniștit, indiferent dacă dorm în patul meu sau în rulotă. Eu nu vreau să trăiesc mereu cu teama că un lucru oarecare a cam fost rasolit. Mie îmi e rușine de munca proastă a altora. De aia se zice că sint aspru. Eu nu sint aspru. Sint tipicar. Eu sint un ardelean tipicar. Constructorii pleacă, blocul rămîne.

— Cu ce vă ocupați seara, după program?

— Mă uit pe planuri. Să văd ce am de făcut mîine.

— Sintezi de aproape o lună în București. În fiecare seară vă uitați la planuri?

— Da. Ne adunăm aici, sau la tovarășul inginer Vasile Raț și căutăm să le dăm de capăt. În vreo trei rînduri am fost la o bere.

— Și altceva?

— Am mai fost la teatru. La Teatrul Național. Am zis să mergem, să vedem finisajele. Într-o duminică ne-am dus și la circ. Ia stați puțin, să-l chem pe Ion Macrea. E dulgher. Să vorbiți și cu el. I explic meșterului Babi că nu vreau să-l cheme pe Macrea. Că vreau să mai discutăm.

— O clipă, zice. Și iese afară, strigînd cu necaz la un șofer care întoarce repezit mașina și rupe o placă de cofraj:

— Mă, neisprăvitule! Te pun s-o plătești!

— Și, ca o scuză pentru vorba cam deasă și cam colorată, care a urmat:

— Noi zicem că există trei feluri de oameni: buni, răi și șoferi. Șoferii fac ce-i taie capul. Au mașina și se cred mari. Iar eu trebuie să drămuiesc fiecare lemn. Acum nu mai e ca înainte. Înainte se făcea risipă. Acum, într-o singură zi îți stringi oamenii și sculele și rămîne locul curat.

— Ce-ați mai văzut în București? Pe lingă teatru și circ?

— Am vorbit să mergem duminică în Cismigiu. Și în Herăstrău. Uite, mi-am adus aminte: am un băiat foarte bun, Ion Someșan. Vi-l aduc și stați de vorbă cu el.

— Nu. Sint convins că Bistrița a trimis numai băieți buni, dar eu cu dumneata închei discuția asta, nu cu altul.

— Oamenii cam de-acum înainte or să înceapă să vină. Cînd am fost acasă, duminică, am trecut și pe la Ijece. Veniți, fraților, le-am zis, și o să fie bine. Știți doar cum e: întîi se urnesc citiva, pe urmă toți. Trebuie mai întîi să fie un exemplu. Altfel, toate sint bune. A fost și tovarășul director citeva zile pe aici.

A dormit și tovarășul director tot în rulotă. E aer curat, e aproape de șantier.

— Chiar în șantier.

— Da, chiar în șantier.

— Cit ciștiștiți lunar?

— Cam 2.800—3.000 lei. Maiștrii încă nu intră în acord global. Dar am muncitori care ridică și 4.000 lei pe lună. Zugravi, mozaicari. Asta de cînd cu acordul global. Se sint îndemnați. Știu un lucru, clar și precis: faci atît, îei atît. Muncești bine, ciștiști bine. Dacă muncești prost, nu te lasă ceilalți. Te dau afară. Trebuie neapărat să fii om de treabă și să faci calitate.

— Spuneți-mi, meștere Babi, care a fost lucrul care v-a impresionat cel mai mult în București?

— Noi citiserăm ce scriau zările și, apoi, ce mai vuzuserăm la televizor. În Bistrița, cutremurul n-a prea lucrat. N-a lucrat, adică, deloc. Mă gîndeam că o să văd ruine și că o să tragem luni de zile la demolări. Și am găsit orașul curat, ca și cum nici n-ar fi fost nenorocirea. Mie, cum să vă spun, îmi face tare rău cînd văd o construcție dărîmată. Mie îmi face bine numai cînd văd blocul nou. Și să-l fi pipăit eu, să-i fi simțit fundațiile și toate mărunțiturile. Blocul ăsta vreau să-l fac să știe toți că am trecut noi, cei din Bistrița, prin București.

— Pe unde?

— Pe aici, în Bulevardul Armata Poporului, în spatele Institutului politehnic. Ceva mai încolo lucrează oamenii din Harghita. Lingă ei, cei din Timișoara. Ni se cuvine să facem o treabă frumoasă.

Maistrul Anton Babi se uită la clădirile Institutului politehnic și zice:

— Oare ne lasă?

— Unde să vă lase?

— Să intrăm. Am auzit că are niște finisaje mult mai extraordinare decît la alte construcții. La noi, la Bistrița, nu am făcut niciodată plăca ca astea. Ar fi ceva de învățat.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cînd am venit prima oară la Bicaz, drumurile de aici erau sparte, iar oamenii mergeau cu traista pe umăr

Gheorghe Bucelea, maistru principal și șef de lot pe șantierul Fabricii de ciment de la Tașca, situată la 4 kilometri de Bicaz, se recomandă drept „moldovean de lingă Călărași”, ceea ce vrea să zică, întorcîndu-ne în timp, că s-a născut acum 44 de ani în comuna Ialomîiteană Rasa, în familia unor țărani săraci. Ca să mă țînă acasă la plug, își amintesc nu fără dușosie, tata m-a încîntat cu o bicicletă, dar am rezistat tentației și am șters-o la București, la meserie. Era în 1948, aveam o căciulă de 2 metri în cap și obiele în picioare, am terminat scoala între primii și am fost repartizat la o fabrică de ciment care producea pentru hidrocentrala de la Bicaz.

Chemat mereu de părinți către casă, Gheorghe Bucelea a fost sigur că va rămîne în Moldova citeva săptămîni sau — cel mult — citeva luni, mai ales că

pe vremea aceea, cînd Bicazul era departe de ceea ce este astăzi, locuia într-o baracă în marginea șantierului, în condiții mai degrabă de entuziasm decît de confort. Acum, cînd reporterul îl silește la un bilanț, comunistul Bucelea se mîndrește cu o singură întreprindere trecută în cartea de muncă, un trust de construcții care și-a schimbat de citeva ori numele și care l-a purtat, după nevoile imediate ale ridicării de noi obiective industriale, de la Dărmănești la Piatra Neamț și de la Borzești la Săvinești și mai departe, obligîndu-l să cutreiere întreaga Moldovă și ajutîndu-l să-și facă un rost și un renume. Rostul unui om așezat la casa sa, înșurat cu o fată de prin părțile locului, de asemenea lucrătoare în construcții, renumele unui muncitor destoinic și serios, capabil să petreacă pe șantier și trei sferturi din durată unei zile, fierar-betonist și mai apoi, după absolvirea unei școli de specialitate, maistru a cărui activitate s-a desfășurat mereu în jurul a două vorbe, pe care mă roagă să le notez cu majuscule. În jurul DATORIEI și al EXIGENȚEI! În toți acești ani, a făcut o grămadă de isprăvi, Gheorghe Bucelea legîndu-și numele de lansarea, în 1961 și în premieră pe țară, a inițiativei reducerii consumurilor specifice în construcții, ocazie cu care a lucrat efectiv, nu cu 8 și nici cu 10 ore pe zi, ci cu citeva săptămîni de veghe neîntreruptă, la ridicarea unuia dintre primele blocuri glisante de la noi, în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Își aminteste de epoca aceea de pionierat cu plăcere, evocînd cum creștea blocul cu un etaj pe zi și cum oamenii se frecau la ochi, nevenindu-le să creadă că un asemenea ritm de lucru e cu putință. Dormea, continuă, citeva ceasuri pe noapte, iar atunci numai ca să viseze ce are de făcut a doua zi. De fapt, nu crede să se fi sculat vreodată mai tirziu de ora 5 și nici să se fi culcat înainte de 1, lucru

care l se întîmplă și astăzi cînd, locuind la Piatra Neamț și mîncînd la Tașca, are de parcurs zilnic citiva kilometri buni, dimineața și seara, dar distanța nu pare să-l deranjeze. Dimpotrivă, îl auzim, privesc pe geamul autobuzului și mă mai destînd, mi s-a propus să lucrez chiar în Piatra și am făcut ochii mari. Păi cum, m-am mirat, eu care am pus umărul la fabrica de ciment cea veche să lipsesc tocmai de la construcția celei noi? Oamenii au încercat să mă convingă dar, văzînd că n-au cum s-o scoată la capăt cu mine, m-au lăsat în pace; iar Gheorghe Bucelea și-a continuat treaba, ca și cînd propunerea aceea nici n-ar fi fost făcută.

E convins că datoria sa e să rămînă cît mai mult timp în șantier, nu în birou ci printre oameni, nu numai ca să le dea sfaturi și să-i îndrume, ca maistru și ca secretar al organizației de partid de pe întreaga platformă de la Tașca, cît să pună mina la greu, făcînd educație politică prin forța exemplului. Dealtfel, așa și face, zăbovind printre oameni din zori și pînă noaptea tirziu, pe șantier și nu în birou, încăpere în care a interzis, în ultimele ierni, să i se facă focul, înțelegînd să înfrunte gerurile numai cu salopeta și cască de protecție. EXIGENȚA maistrului Bucelea, al doilea cuvînt scris cu majuscule, vrea să însemne temeinicie în fiecare lucrare, de la cea mai simplă la cea mai complexă, lucru făcut cu cap și la timp, așa cum a învățat dînsul să procedeze în perioada de romantism și pionierat a fabricii celei vechi și așa cum s-a străduit să-i învețe și pe alții, cea mai mare bucurie a sa legîndu-se de specializarea și perfecționarea unor lucrători, Constantin Stanciu, Constantin Trifescu, Vasile Potecă sau Leonte Toader, deveniți ei înșiși maistri de nădejde sub îndrumarea sa și în paralel cu ridicarea de hale industriale, de silozuri, cuptoare și așa mai departe.

Neabdicînd nici o clipă de la principiile sale, Gheorghe Bucelea și-a văzut, lucru firesc într-o țară în care munca și seriozitatea se află la mare preț, activitatea mereu apreciată și răsplătită. A fost, pe rînd, membru al Comitetului Central al U.T.C. și deputat în Marea Adunare Națională. A primit Ordinul Muncii clasa a III-a, distincție la care ține ca la ochii din cap și pe care o păstrează în ramă, în sufragerie, alături de diplomele de merit ale fiului său Florin, ajuns acum în clasa a XI-a. Pentru că are toate motivele, e sigur că e fericit și că drumul pe care și l-a ales în viață a fost cel mai drept. A trecut, bineînțeles, prin multe, a înfruntat o sumedenie de greutăți, „cînd am venit prima oară la Bicaz, drumurile de aici erau sparte, iar oamenii mergeau cu traista pe umăr”, dar le-a biruit prin muncă și seriozitate, ajutat de tovarășii săi de muncă și ajutînd la rîndul său pe alții. Astăzi, cînd locuiește într-o casă care — după vorbele sale — e mai mult o vilă și cînd se pregătește să facă rodajul celei de-a cincea mașini, „n-a avut bietul tata atîtea perechi de oi cite mașini am umblat eu”, comunistul Gheorghe Bucelea tratează toate timpurile verbului cu aceeași seriozitate, sperînd că și-a făcut datoria de român și de constructor, dedicînd activității sale mai bine de trei sferturi din anii trăiți. Oferind tinerilor o pildă demnă de urmat, simbol al conștiinței înaintate a constructorilor de ieri și de azi al Bicazului, Gheorghe Bucelea e convins că nimeni și nimic nu i-ar putea deregla ritmul acesta de muncă, după cum e convins că nu există rău mai mare pe lume ca acela de a sta cu brațele încrucișate, lăsînd pe mîine ceea ce poți face astăzi.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

2 MAI
1977
9 MAI

Tinerețea, adică dreptul la muncă, la eroism, Tinerețea, adică datoria de a te dăruia,

Tinerii din Sfintu Gheorghe au trăit un secol în zece ani

— Noi, tinerii din Sfintu Gheorghe, am trăit un secol în zece ani. Din acest punct de vedere sintem cei mai bătrâni tineri din țară și, în același timp, tinerii cei mai tineri.

Inginerul Dan Hariton s-a născut și a crescut în acest colț de țară. Ca proaspăt angajat la Intreprinderea de aparataj electric auto, I.A.E.A., unitate de șoc a industriei grele din județul Covasna, el poate măsura, mai exact decât oricine altul, saltul făptuit de orașul său.

— Până acum 10—15 ani, singurele strunguri din oraș erau de tipul celor folosite acum un secol și mai bine, funcționau cu șabă de curea, în loc de cutie de viteză. Strungarii de aci vorbeau numai de „inci” și de țoli, deoarece lucraseră la mașini-unelte englezești poate contemporane cu revoluția industrială. Cînd m-am întors de la București, unde am urmat Politehnica, nu mai mă înțelegeam cu ei, deși pe unii îi cunoșteam de cînd eram mic: parcă vorbeam limbi diferite și proveneam din epoci diferite. În orașul meu natal nu existau decît o fabrică de țigarete și una de textile, precum și ceva industrie locală. Atît. Mulți tineri care doreau să îmbrățișeze profesiuni mai tehnice se vedeau nevoiți să ia calea altor orașe. Și acum, iată ce mi s-a întîmplat deunăzi. Am fost la București ca să contractez un strung ultramodern pentru I.A.E.A. La „Mașinexport” m-am întîlnit, întîmplător, cu ingineri de la Sibiu și Brăila, veniți și ei în delegație. Mi-au spus: „Am auzit că la Sfintu Gheorghe aveți o bază puternică de automate”. Se refereau la noi, adică la I.A.E.A. Nu au mai pomenit de țigarete, ci de strungurile automate! Parcă abia în acea clipă am înțeles pe deplin metamorfoza pe care o trăiește orașul meu.

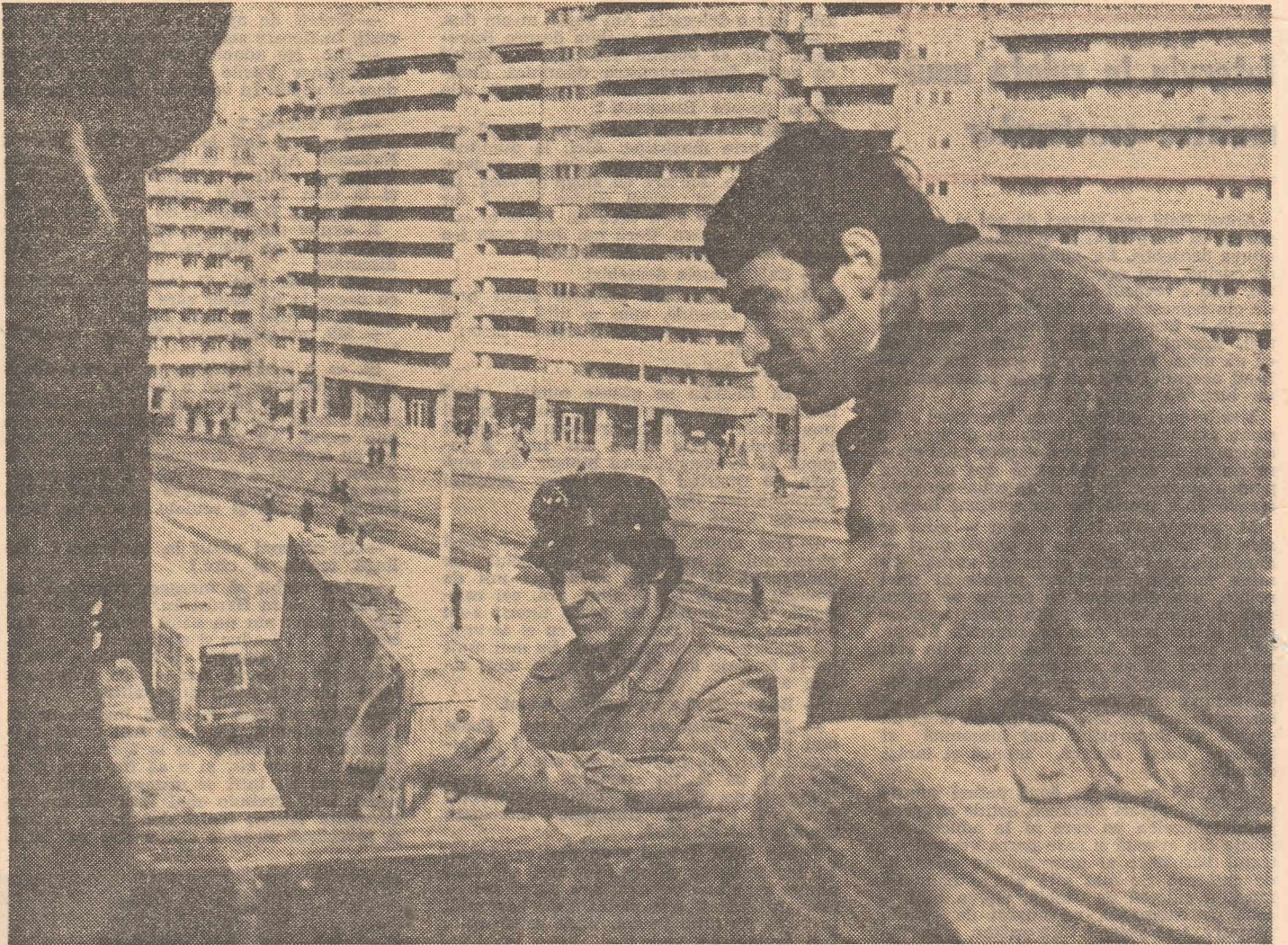
I-am întrebat pe tinerii ingineri Dan Hariton, Antal Istvan, Bacs Mihaly, pe subinginerii Palosy Ladislau și Andras Robert, pe muncitorul Alexe Floroian și pe tehnicianul Iuliu Vereș ce apreciază mai mult în activitatea lor la I.A.E.A. Răspunsurile au variat în formă, dar în conținut erau identice. Toți au relevat...

— „Faptul că ni s-a dat posibilitatea să înfăptuim noul, deși, firește, acesta nu se realizează totdeauna lin.

Au explicat:

— Au existat unii tehnicieni și ingineri mai vîrstnici care au nimerit în întreprinderea noastră mai mult sau mai puțin întîmplător, cu scopul, mărturisit sau nu, de a-și găsi un colț liniștit și a mai obține o gradație sau o clasă. Socoteala este destul de simplă: cînd sosești prin transfer în interes de serviciu te alegi de regulă cu o clasă, două în plus, fiind vorba și de o întreprindere de grad superior, ca a noastră. În orice caz, de pierdut la retribuție nu poți — legea e clară în această privință — poți numai câștiga. Așadar, două, trei transferuri bine gîndite pot sluji la autopropulsare. La biroul de aprovizionare ne-am trezit cu un inginer care fusese... inspector comercial în domeniul alimentației publice. Cunoștea omul la perfecție termenii de garanție ale untului, conservelor și salamului. Dar la noi nu trebuia să procure salam, ci freze, filiere, cuțite de strung. Inutil să adaug că nu s-a putut menține. Un altul ne-a mărturisit: „Eu, draguță, caut un post de pensionar”. Cu tinerii asemenea oameni nu fac casă bună. Corpul tehnic al întreprinderii, în proporție de 95 la sută, a terminat facultatea în ultimii cinci ani, astfel încît se poate spune că tinerilor li s-a dat, într-un sens, uzina pe mină. Sintem conștienți de această cinste și dorim să arătăm ce putem.

Ei își iubesc meseria nu numai cu ochii inginerului, ci și ai muncitorului. Unul povestea cum, cu puțin înainte de absolvirea politehnicii brașovene, pe cînd își pregătea proiectul de diplomă, s-a angajat la „Tractorul” ca simplu frezor. Numai șeful secției știa că avea

studii superioare. Într-o bună zi, tînărul îi spune maestrului: „Freza asta nu taie cum trebuie”. „Mult te pricepi tu, țincule”, îi replică maestrul, supărat. „Mă pricep, nu mă pricep, freza tot nu taie”. După cîteva zile studentul și-a susținut cu brio proiectul și și-a luat examenul de stat la tehnologia construcțiilor de mașini. La ieșirea din schimb, așa murdar de ulei cum era, a cumpărat o sticlă de șampanie și s-a dus să ciocnească un pahar cu șeful secției, care îl îndrumase și în proiectul de diplomă. Întră acolo, din întîmplare, și maestrul cu pricina, care îi găsește pe amîndoi bînd șampanie. Află și motivul. A doua zi, la locul său de muncă, tînărul, care încă nu părăsise „Tractorul”, găsește freza ascuțită de ț-iera mai mare dragul.

Aci, la I.A.E.A., cunoștințele teoretice și practice acumulate în perioada de studenție își găsesc repede aplicarea în producție.

— Întreprinderea noastră produce aparataj de înaltă tehnicitate, multe dispozitive în premieră pe țară. Fabricăm comutatoare, întrerupătoare, relee, care pînă acum doi-trei ani le cumpăram de la firme străine cu renume din Republica Federală Germania, Franța, Italia. Ele sînt încorporate în automobilele „Dacia”, în autocamioanele Roman diesel și în tractoare. Unele dispozitive — de pildă, întrerupătorul hidraulic stop semnal — au legătură nemijlocită cu securitatea circulației, ceea ce implică un spor de răspundere din partea noastră. Noi dorim să aplicăm ce e mai nou, tot ce am învățat pe băncile școlii și, în plus, să îmbunătățim tehnologiile existente. Și realizăm aceasta, chiar dacă, uneori, ne lovim de conservatorism, de neîncredere în capacitățile noastre. Un coleg a imaginat un dispozitiv care aruncă automat piesa afară după prelucrare. Șeful i-a spus: „Eu sînt inginer de 20 de ani, dumneata abia ai terminat Politehnica. Vechiul dispozitiv a funcționat bine la întreprinderea din Săcele timp de două decenii. De ce să-l schimbăm? Nu semnez!” Dar noul dispozitiv era totuși mai bun și pînă la urmă a fost acceptat. Este absurd să accepți argumentul răsuflet „Merge și așa, de ce să schimbi?” Viața însăși înseamnă schimbare, înnoire!

Și astfel Antal Istvan, Dan Hariton, Bacs Mihaly și alți tineri colegi nu s-au „temut” să aducă înnoiri strungurilor

automate, să realizeze îmbunătățiri constructive prin care s-a obținut, bunăoară, o substanțială economie de argint, să elimine repere inutile și să perfecționeze tehnologiile. Unii se gîndesc și mai departe. Dan Hariton visează la indicatoare de bord care să informeze pe conducătorul auto, printr-un colorit special, doar despre acele schimbări intervenite în starea motorului și a șoselei care îl interesează în mod special: „Atenție! Uleiul s-a încălzit prea tare!”, „A scăzut benzina sub limita admisă!”, „Pierdere la lichidul de frînă!”, „Polei pe șosea: viteză maximă pe acest polei este...” ș.a.m.d. Cu alte cuvinte, prin schimbarea coloritului, tabelul de bord s-ar transforma dintr-un indicator pasiv în unul activ. Asemenea idei se vîntură în literatura mondială de specialitate, sugerîndu-se folosirea așa-numitelor cristale lichide, dar nu s-au materializat încă. De ce nu la Sfintu Gheorghe?

— Trăim o experiență unică — spun interlocutorii noștri — participăm direct și nemijlocit la dezvoltarea tinerii industriei de automobile a României socialiste, iar noi, repetăm, putem realiza noul în toate domeniile profesiei noastre, punînd, astfel, umărul la ridicarea întregii țări. Aceasta este marea, suprema satisfacție. Pentru noi automobil înseamnă automatizare, tehnologia construcțiilor de mașini, electrotehnică, prelucrare a maselor plastice, chimie, electronică. Alături de colegii de profesiune și de idealuri din restul țării, noi dăm viață automobilului românesc.

Dincolo de tehnică, aceste automobile, aceste autocamioane reprezintă pentru tinerii de la I.A.E.A. primul și cel mai important examen al vieții adevărate. Mulți din ei se mai aflau încă sub impresia piesei lui Sütö Andras „O stea pe rug”, pe care abia o văzuseră la Teatrul din Sfintu Gheorghe. Unul din ei mi-a spus:

— Știi ce m-a impresionat mai mult la această piesă despre conflictul dintre Calvin și Servet, despre lupta pentru demnitatea și fericirea omului? Strădania lui Servet de a învinge bigotismul și opresiunea, de a aduce semenilor săi ceva bun și frumos.

Tinerii de la I.A.E.A. nu se limitează la sfera de preocupări a tehnicii. Strungurile multiax și noua instalație de analiză spectrală a sunetului emis de claxoane; fetele și băieții care pînă

acum trei-patru ani aveau de ales, în oraș, doar între fabrica de țigarete și cea de textile și cărora industria grea le-a deschis, la ei acasă, noi orizonturi de calificare profesională, noi perspective; lupta de zi de zi împotriva inerției tehnice („dacă a mers așa 20 de ani, de ce să mai schimbăm?”), toate acestea nu constituie decît fațete ale unei realități mai complexe.

Palosy Ladislau ne vorbea cu mare căldură despre tînărul său prieten pictorul Kiss Bela și despre cercul de estetică industrială inaugurat de el la noua Casă de cultură a sindicatelor din oraș. De fapt, tematica acestui cerc este mult mai largă. Tineri de la I.A.E.A., ingineri și tehnicieni, un decorator de vitrine și alți pasionați discută liber, în acest cadru, despre interferențele dintre artă și tehnică. Între două ședințe, efectuează lucrări practice. Așa, doar pentru plăcerea lor, au decorat noul și elegantul magazin de jucării de lângă hotelul „Bodoc”. Estetica industrială în acțiune, o infuziune de frumos și modern într-un oraș care abia în ultimii ani a cunoscut febra înnoirilor. În primele rînduri, tinerii.

— Dăm drumul la picup — arată Palosy Ladislau —, o simfonie de Beethoven în surdina, facem lumina slabă, bem ceai și schimbăm idei despre decorația interioară a apartamentelor, despre arta florală japoneză ikebana — în care Kiss Bela este deosebit de priceput — discutăm despre frumosul în viața modernă.

Această ambianță fără ștaif și fără strunguri este la fel de caracteristică pentru tinerii de la I.A.E.A. ca frămîntările creatoare în fața planșetei. Strădania de a aduce „ceva nou și frumos” nu reprezintă, desigur, un apanaj, un monopol al tineretului. Totuși, nu întîmplător tocmai aceasta a reținut atenția tinerilor spectatori ai piesei lui Sütö Andras. Nu totdeauna rugul distruge. El poate semnifica și incandescența unor idealuri care, în condițiile socialismului, își găsesc teren de afirmare chiar și în acele orașe în care pînă mai ieri nu se întîmpla nimic. Tinerii din Sfintu Gheorghe visează la automobilul românesc cu cristale lichide, se luptă cu inerția și o înving, meditează la rosturile esențiale ale frumosului într-o lume care nu trebuie să rămînă doar o lume a tehnicii.

LIONEL NIȚESCU ■

la creație, la dragoste, gândire și cuvânt. de a fi liber și de a îndrăzni.

2 MAI
1977
9 MAI

La Nucșoara, elevii- constructori argeșeni învață drumul trăinicieii

Nu peste multă vreme, mai exact la 15 iunie, într-unul din cele patru sate ale comunei Nucșoara, comună ce-și întinde suflarea pînă aproape de poalele Iezerului, își va deschide porțile o mare tabără pentru elevi. Deocamdată, aici, în satul Slatina, apa cuminte a Rîului Doamnei nu este tulburată decît de forfota unei mici echipe compuse din cinci elevi ai Liceului de construcții nr. 1 din Pitești, care cu găleți și cu bidoane pregătesc venirea și lucrul celorlalți colegi ai lor. „Noi sintem constructorii taberei, îmi recomandă Damian Turlescu, elev în anul IV, clasă de construcții, micul grup care se agita de colo-colo cu diferite treburi. Peste două zile vin ceilalți și trebuie pregătite dormitoare, bucătăria. Este adevărat, nu construim singuri toată tabăra, mai sînt și meșterii din Cîmpulung Argeș. Dar, vorba ceea, fiecare cu grădina lui. De pildă, în a noastră noi sîntem și ingineri, și maiștri, și zidari. La urma urmei Meșterul Manole tot de prin părțile astea rămîne. Am primit proiectul și gata. Uitați, înainte de vacanță am terminat fundația clădirii grupului administrativ, înălțăm clădirea și apoi ne apucăm de lucru la fluturaș. Așa numim viitorul club al taberei, pentru că are acoperișul ca niște aripi de fluture.“ Dormitoare, taberei sînt gata. Camerele sînt luminoase și vesele, mai rămîn doar mici rețușuri. Aici au lucrat meșterii cei mari. Acoperișurile de tablă au forme ce amintesc de frumoa-

sele tradiții arhitectonice argeșene. De parte, spre nord, se profilează Clăbucetul, iar spre apus Virful Strungii. Dealurile păzesc mica așezare, care cu fiecare zi își precizează mai bine contururile. „Construim în timpul nostru de practică, îmi explică Constantin Tomescu, elev în anul II.

Este o treabă foarte bună, pentru că sîntem o liceu de construcții.

Ca să devii un bun constructor trebuie să vii în fiecare zi conștiințios la școală, să-ți iei notițe. Desigur notele la „rezistență“, materie de bază, sînt foarte importante, dar dacă nu pui mîna pe mistrie, dacă nu-ți măsoari pe viu cotele sau nu torni betonul pe armături cu mîna ta, n-ai făcut nimic. Dealtfel, zic eu, nu poți veni la o școală cu profilul acesta dacă n-ai chemare de constructor. Tata, de pildă, este zidar. Unul dintre cei mai buni meșteri din Cuca. Astfel, vedeți bine că nu întîmplător îmi place să construiesc.“ Să construim trăinic și frumos. Să construim cu inima, dar și cu mintea.

Să construim, dovedind că noi, urmașii Meșterului Manole, știm bine care ne este menirea, că sîntem responsabili și solidari cu cei mari care construiesc în toată țara. Sînt gîndurile și dorințele elevilor liceului piteștean care și-au lăsat cite un semn de suflat acolo unde au pus mîna: fie în cartierul Războieni, fie în Trivale, fie astăzi, la acest cadou pe care-l construiesc pentru colegii lor din toată țara. „Vedeți, pentru noi, mărturisește Nicușor Zvorîșteanu, elev în anul IV — clasă de arhitecți — orele de lucru la această tabără înseamnă mai mult decît niște ore de practică. Am să vă spun și de ce. Părinții mei sînt macaragii. Și tata și mama stăpînesc bine meseria și au lucrat pe multe șantiere din țară.

În zilele acelea cumplite au muncit în București, pe macarale PH80. Cînd au venit acasă, și mie și lui Carmen, sora

mea, elevă tot la acest liceu, ne-au spus că să ne între bine în cap, să nu uităm niciodată că un constructor trebuie să știe multă meserie, să trăiască cu gîndul în fiecare casă pe care o construiește pentru alții. Adică, pe lingă pricepere să pună și dragoste. Asta, spuneau ei, înseamnă trăinicie. Este exact ceea ce vroiam să vă spun. Nu sînt deci simple ore de practică. Noi învățăm încă de acum drumul trăiniciei, ne formăm o conștiință de constructor.“ Aceste gînduri exprimate cu multă însuflețire, dar foarte exact, căpătă aici, în plin șantier al tineretului, și acum, în preajma zilei tinerilor din România, o semnificație deosebită. „Să nu mi-o luați drept lipsă de modestie, îmi spune Carmen Zvorîșteanu, însă muncim pe șantierul acesta, ca și în celelalte unde am fost chemați, cu multă bucurie. Și facem treabă.

Și asta pentru că ne place să construim. Ne bucurăm cînd vedem cită încredere ni se acordă și că nu înșelăm așteptările. Nu sînt vorbe mari și pot exemplifica. În școală funcționează miniîntreprinderea „Conarg“, „constructorii argeșeni“ adică. Ei bine, mica noastră întreprindere s-a angajat să realizeze o producție globală de un milion lei pe an. Și în calitate de inginerșef al întreprinderii, dar și de elevă în ultimul an la o clasă de construcții, sînt convins că ne vom respecta angajamentul.“

Deci peste o lună și jumătate aici la Nucșoara vor sosi 500 de elevi din toată țara. Pînă atunci se ridică armături, se toarnă beton, se mai demolează o baracă. Timpul este frumos și se poate lucra bine, cu spor, respectîndu-se în totmai graficele de lucru adevărate, cote pe care elevii argeșeni și le-au calculat singuri. Pentru că sînt cote ale responsabilității, ale maturității lor.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

O tinerețe a șanselor depline

Avîndu-i ca interlocutori pe viitorii arhitecți Adina Dinescu, Cicerone Stan, Dan Cărăpănceanu, Gabriel Ghelmegean și Mihai Muțiu, deocamdată studenții în ultimul și penultimul an al institutului bucureștean de arhitectură, am să notez, mai întîi și-ntîi, chiar și cu surpriză, deși mă așteptam să-i aud vorbind ca atare, că ultimele încercări prin care au trecut clădirile și marile bulevarde ale Bucureștiului, au aprins în ei, mai profund și mai adevărat, dragostea pentru frumusețea acestui oraș.

Nu-i vorba, mi s-a spus, doar despre un anume patriotism, după cum, desigur, n-ar fi vorba nici despre faptul că interlocutorii mei ar fi în necunostință de cauză. Pentru acești studenți care au străbătut, cu ajutorul cărților și al imaginației lor, bulevardele marilor orașe ale lumii, astfel încît pot să-ți descrie, chiar și cu lux de amănunte, o stradă din cine știe care metropolă a lumii, Bucureștiul, iată, cu sinceritate, a rămas și rămîne marea lor dragoste. De ce? Pentru că, au adăugat ei, principalele artere ale Bucureștiului, cum ar fi Calea Victoriei, bulevardele Ana Ipătescu și Magheru, sau zona dimprejurul celor două impunătoare monumente, statuia Aviatorilor și Arcul de Triumf, sînt doar cîteva dintre realizările urbanistice care dau orașului un farmec aparte, greu de explicat în cîteva cuvinte, perimetre unde ochiul, la fiecare pas, întîlnește un alt punct de reper, o altă desfășurare de volume și spații, fiecare element detașîndu-se și, în același timp, integrîndu-se într-un context armonios, rezultat al valorii incontestabile al școlii românești de arhitectură.

Se subînțeleg, cred eu, durerea și amărăciunea (parcă am fi pierdut niște prieteni foarte dragi, avea să-mi spună Mihai Muțiu) cu care viitorii arhitecți au privit ruinele clădirilor din centrul

orașului, după cum se subînțelege și în faptul că studenții de la arhitectură, în ceea ce-i privește, n-au stat cu mîinile în sîn, adică nu s-au rezumat la a privi hidoasele ruine care au rupt unitatea de ansamblu a arhitecturii din perimetrul central al Capitalei. Dacă studenții de la medicină, alături de profesorii lor, au fost prezenți, încă de la primele ore de după seism, pe frontul suferinței și al solidarității, dacă studenții de la construcții au fost și încă mai sînt prezenți pe frontul refacerii clădirilor afectate, studenții de la arhitectură, mai ales cei din ultimii ani, animați de același patriotism eroic de care au dat dovadă tinerii întregii țări, martori ai unui București grav lovit de cutremur, au transformat planșeta lor de proiecte nu doar într-un loc de muncă, ci și într-un loc al meditației.

„S-a întîmplat cu noi, avea să-mi spună Dan Cărăpănceanu, și cred că nu numai cu noi, un fenomen pe care l-aș numi, dacă nu greșesc, maturizare. Simțim, pur și simplu, cum în spatele unei simple linii pe care o tragem pe un proiect, se-adună o responsabilitate pe care altă dată doar o bănuiam.“

„Decopertam, adică făceam releveul structurilor de rezistență la clădirile avariate și aveam senzația, metaforic vorbind, că sînt un fel de medic legist care, la autopsie, constată cauzele decedului. Iată, îmi spuneam, tot ceea ce gîndim noi, se poate vedea, peste timp, dacă a fost bine sau nu. Abia acum am înțeles patosul și intransigența profesorului inginer Alexandru Cișmigiu, cu care am început în anul doi cursul structurilor de rezistență, specialitate la care dînsul spunea că ori știi de nota 9 sau 10, ori nu știi deloc, pentru că responsabilitatea unui arhitect și a unui constructor nu poate fi decît totală. Poate că nu ar fi lipsit de interes să adaug că în 1929 un inginer japonez, Muto, punea bazele calculului dinamice la structurile în cadru, iar profesorul nostru, împreună cu un alt mare specialist, Adrian Țîțaru, îmbunătățesc acele formule cu coeficienți de siguranță antisismică, astfel încît astăzi, în toată lumea, se aplică la construcțiile în cadru formulele Cișmigiu-Țîțaru. Este, dacă vreți, una din explicațiile miracolului clădirilor noi din București care au

rezistat groaznicului seism.“ (Gabriel Ghelmegean)

„În mod concret, adică în comparație cu colegii noștri de la construcții, care sînt prezențe efective și active pe frontul refacerilor, noi, arhitecții, am preluat, pe bază de contract, de la Institutul de proiectări București, numeroase proiecte de reconstrucție a orașelor Zimnicea și Alexandria, iar alții lucrează de zor la soluțiile privind sistematizarea zonelor din București unde au căzut clădiri. Nu se știe dacă soluțiile noastre se vor transforma pînă la urmă în proiecte, dar ne dăm toată silința să concepem respectivele zone în lumina prețioaselor indicații ale tovarășului Nicolae Ceaușescu de a gîndi clădirile și ansamblurile de imobile într-o idee modernă cu pecetea școlii românești de arhitectură.“ (Adina Dinescu)

„Ca să continuu cele spuse de colega mea, am să adaug că există o evidentă ambiție la toți studenții de a contribui acum și mai tîrziu, cînd vom fi cu adevărat arhitecți, la renașterea unui București și mai frumos decît a fost el înainte. Și cînd spun asta mă gîndesc că, într-adevăr, îi lipsea Capitalei noastre un centru politic-administrativ, iar locul acestuia nu putea fi ales altundeva decît în partea cea mai ridicată a orașului, pe așa-zisa acropolă. A-ți lega numele de o acțiune atît de amplă, merită să sporească frumusețea și funcționalitatea unui oraș pe care îl iubim astăzi mai mult ca oricînd, iată, aș zice eu, o șansă. O șansă de a ne dărui plener, patriotic, în cel mai profund înțeles al cuvîntului.“ (Cicerone Stan)

Altfel spus, nu neapărat ca o concluzie, studenții de la arhitectură, precum tinerii din întreaga țară, înțeleg să intre, cu abnegația și responsabilitatea unei maturizări recente, în miezul de foc al acestor eroice vremuri, să facă parte integrantă din efortul întregii noastre națiuni, contribuția lor fiind pasiunea, priceperea, talentul și o nestrămutată hotărîre ca toate casele țării să fie una mai frumoasă decît cealaltă, luminoase și sănătoase, pe măsura propriei lor tinereți, o tinerețe a șanselor depline.

VICTOR NIȚA ■

MĂRIA SA, ȚĂRANUL ROMÂN

Noi, cu uneltele noastre, ne batem și azi. Însă cu pământul, cu ogorul

„Joi, 1 martie s-au răscolit țărani din Erbiceni care munceau pe moșia arendată de Calman Fischer. Cereau condiții mai avantajoase de muncă și neprimind răspuns favorabil au trecut la acte de violență, devastând curtea și locuința arendașului și distrugând condicele de învoielii agricole. Principala acțiune țărănească din această parte a județului s-a desfășurat timp de trei zile la Podu Iloaiei, unde în afară de localnici au participat numeroase grupuri de țărani din împrejurimi. (...) Soldații erau în neputință de a rezista țărănilor infuriați. Fiind alungați dintr-o stradă iar se grupau în altă stradă, unde repetau aceleași scene.”

Am citit cele de mai sus într-o carte de istorie și m-am întrebat: ce chipuri concrete o fi având azi, la Erbiceni și Podu Iloaiei, spiritul revoluționar pe care ni l-au lăsat moștenire, nouă, oamenilor societății eliberate de exploatare, strămoșii noștri, țărani răscolți la 1907? Pentru răspunsuri am plecat în județul Iași, în chiar cele două comune.

La Erbiceni, Ștefan Ignătescu, primar și secretar al comitetului de partid al comunei, a căutat în registrul agricol însă tot la concluzia pe care o știa a ajuns: cel mai virstnic cetățean al comunei este Ion Gh. Curcan, din satul Birlești. S-a născut în noaptea de răscruce a unui An nou: 1885. La 1 ianuarie 1977 a împlinit 92 de ani. Bineînțeles, a fost contemporan și martor al vremii cumplite și eroice de la 1907. Numai că în timpul acela n-a fost în satul lui:

„Eu is contingentul 1907 și-atunci eram în armată. La Brăila, batalionul 3 pontonieri. M-o dus pe unde m-o dus. Țărani s-o revoltat. Fiecare era cu unelte în mână. Ei spuneau să li si deie drepturile, ofițerii spuneau si fii liniști. Și noi, soldații, eram în mijlocul lor și tot îndemnam: pace, pace... Noi numai am supravegheat pentru liniște și oamenii ne înțelegeau. Eu am stat santinelă la banca de stat în Brăila. În război, în primul, tot la poduri am fost. Apoi am fost avansat la artilerie. Regimentul 2 cetate Focșani. M-o dus pe unde m-o dus Viața, vremurile. Te interesezi de viața oamenilor; ești profesor?”

Moș Ion Gheorghe Curcan nu mi-a spus lucruri senzaționale, însă mi le-a spus cu simplitate, exactitate și cinste de martor ocular ideal-adevărat. Și tot cu simplitate, exactitate și onestitate mi-a vorbit primarul comunei, tovarășul Ștefan Ignătescu. Și mi-a vorbit tot despre oa-

menți pământului, despre țărani și despre uneltele lor:

„Noi, țărani de acum, noi, cu uneltele noastre, ne străduim să lucrăm cât mai bine pământul. Avem un program de îmbunătățiri funciare. Trei kilometri și jumătate de canale pentru desecarea unor terenuri și pentru regularizarea unor pârâie. Adică 25 000 mc de pământ săpat prin muncă obștească. Oamenii de aici, fie bătrâni, fie tineri-tineri, atîția cîți încă sînt, n-au plecat în industrie — răspund imediat la orice chemare. În toamnă, cînd a dat înghețul și frigul numai pe cîmp nu-ți venea să mergi. Și totuși au ieșit și-au recoltat porumbul și sfecla. În două săptămîni s-au transportat două mii de tone. La vie avem aproape 10 000 de kilograme la hectar; asta și pentru că pe ploaie, pe înghețuri, oamenii cărau ciubecele. N-am decît 27 de ani și nu știam cum să le mulțumesc, cum să-i respect. Țin la oamenii comunei, nu numai pentru că m-am născut aici, dar și pentru că sînt harnici și responsabili. Cu ei, comuna Erbiceni este și-o să fie fruntașă.”

Iar Ioan Benea, comunist ilegalist care

a făcut parte din grupul de partizani 1 Carpați, a ținut să întărească spusele primarului:

„Avem haltă C.F.R. și trenul la dimineața și aduce seara vreo trei sute de cetățeni din comună. Însă duminică, dacă e nevoie, și aceștia pun mina fie la săpături, fie la transporturi, fie la lucrările de înfrumusețare a comunei.”

La Podu Iloaiei, Mișu Belinche, primar și secretar al comitetului de partid al comunei, a dat întrebării mele un răspuns tare asemănător celor din Erbiceni:

„Azi, spiritul revoluționar al țărănilor comunei noastre îl găsim în atitudinea față de pământ. După gustul și priceperea de azi în a lucra pământul simt o remușcare pentru cum l-am lucrat mai înainte. Avem o stațiune de cercetări agricole în care s-au obținut rezultate bune. De asemenea și-n cooperativă: în '76, la grîu s-a depășit media la hectar pe țară; la sfeclă s-au obținut peste 34,2 tone la hectar, pe unele suprafețe obținându-se și 52 de tone la hectar; la producția de lapte, tot producție bună. Dar pe pământul comunei noastre se face acum nu numai

agricultură. Avem 33 de unități economice și social-culturale. Baza de prelucrare a deșeurilor metalice înseamnă începutul unei platforme industriale și la noi. Și tot pe acest pământ al comunei noastre vom ridica o moară de germinare a porumbului, un centru de vinificație, o secție pentru calibrarea semințelor, o școală cu 16 săli de clasă, două grădinițe, două creșe a 100 de locuri, în total 20 de obiective prevăzute să le începem în acest an. Pe locul nostru vrem și muncim să creăm locuri de muncă pentru toți oamenii comunei.”

Sigur, cuvintelor acestor țărani contemporani li se pot face multiple comentarii. Am să mă limitez la unul singur, pe care îl cred esențial: spontaneitatea, precizia și unitatea de miez a răspunsurilor denotă o limpede conștiință de sine, ca oameni care știu cu ce rost își trăiesc viața, ca aparținători ai unei clase sociale care-și cunoaște menirea, ca țărani cu mentalitate comunistă, ca demni cetățeni ai unei națiuni stăpîne pe destinul său.

NELU IONESCU ■

Țăranul

— Cînd am deschis ochii asupra lumii — zicea Năiță Lucian — lumea pe care am văzut-o era Porumbul! Mi se pare că era o vară bogată, se milostivise de noi, și porumbul crescuse, săracul, fără nici o supărare și cînd l-am măsurat cu ochii mei de copil, ajungea pînă la cer!

— De unde vii tu, mă băiete? — mă întreba cite cineva. Eu minam boii, eram mic, mitutel, minam boii și veneam de la culesul porumbului.

— De unde vii tu, mă băiete? — mă întreba iar cite cineva. Eu minam boii și veneam de la moară. Măcinasem porumbul.

Toată copilăria și tineretea mea am venit de la aratul pământului, de la semănatul porumbului și de la culesul porumbului.

Cei mai frumoși ani ai copilăriei mele, cînd au fost ei frumoși și dacă au fost frumoși, mi-i amintesc prin aburii mălăigii răsturnate de mama pe cîrpător și noi țineam minile deasupra mălăigii pînă ne frigea aburul și nu mi-a rămas din copilărie, și nici nu cred că mai există, alt miros mai frumos decît mirosul mălăigii calde.

— De unde vii tu, mă mălăigarule? — m-a întrebat, într-o primăvară, cineva, și eu l-am răspuns nedumerit de întrebarea prostescă a boierului:

— De la război, de unde să viu? Am terminat serviciul la război, ne ducem acasă, fiindcă s-a desprimăvărat și vine timpul aratului și cine

să are, că n-are cine, nu știe nimeni, numai noi știm, țărani.

— Și? — întreb și eu prosteste, ca un boier!

— Și noi, țărani, arăm, semănăm, culegem, măcinăm, cînd e cazul ne ducem și unde ne cheamă țara, facem cărămidă, facem și var, zidim, tencuim, vărui, unde punem mina se cunoaște, nu vezi dumneata?

— Și viața? — întreb eu iar.

— Viața, viața dacă nu ari, dacă nu semeni, dacă nu culegi, dacă nu macini, ce să faci cu viața? Fiindcă și viața are un rost, ca porumbul și ca grîul!

— Ai văzut lumea? — întreb eu ca un reporter prost de ziar.

— Am văzut — zice el, am văzut-o și născînd, fiindcă muierea mea a născut șase băieți, am văzut-o și murind, fiindcă am făcut războiul și țăranul murea, murea cum a murit un prieten al meu cu o ranită de cuie de ulucă în spinare. Avea de gînd să facă un gard înalt într-un loc, între niște mesteceni, la Cornul caprei, și să puie trifoi. Mai avea nițel și se termina războiul și el cumpărase cuiele aspre, nu se gîdea că moare, țăranul nu se gîdește că moare, el și dacă mai are o zi de trăit și tot se gîdește să mai sădească un pui de cîreș negru, să rămîie ceva de pe urma lui.

— Mă — zicea cite un ofițer tînăr în cite un rînd, cînd eram noi mai tineri și eram pe front, băiatul era învățător, și era de-al nostru — unde e, mă, țara? — întreba el, de pe buza tranșei.

— Aici — strigam noi și ieșeam din pămînt și cînd începea atacul și începeam și noi să tragem parcă începeam aratul.

— Și acum? — întreb eu iar ca un reporter prost de ziar.

— Acum — zice Năiță Lucian, serviciul nostru e tot la pămînt însă și pămîntul e tot al nostru, cînd bag plugul în brazdă, cum a fost anul ăsta, să zicem, bag plugul adînc, ori eu, ca mai bătrîn, ori copilul meu care nu mai știe de boi, el zice „pune brăzdarul la atîția centimetri și la atîția, fiindcă nu mai e ca pe timpul dumatăle”, și se dă jos de pe șaua tractorului și cînd înjură, înjură motorina și dracu' mai știe pe cine înjură, fiindcă și ei mai au pe cine înjură și cînd se urcă iar sus zice că vede pămîntul și citește în el ca în palmă și citește belșug și eu mă gîndesc că are dreptate, el cînd a deschis ochii lumea se vedea prin ferestre de sticlă și pe sub streșină de țigla, și cînd se dă iar jos de pe șaua tractorului și zice, — Dă-te, mă tată, și dumneata nițel mai la o parte, eu mă gîndesc că pe el cînd îl întreabă lumea:

— De unde vii tu, mă băiete? — el zice, ca și mine, acum treizeci de ani, tot de la arat; însă lumea nu mai e aceeași, aratul nu mai e același, pămîntul nu mai e același, țara toată nu mai e aceeași, numai țăranului îi zice țăran și serviciul lui e tot pămîntul, însă nici pămîntul nu mai e același.

— Înainte pămîntul era bucata mea de sub mesteceni, și porumbul meu de sub mesteceni și „De unde vii tu, mă mălăigarule?”

Acum pămîntul e țara, piinea e țara, aratul e al țării, culesul e al țării.

— Și? — mai întreb eu — cum întreba cineva care credea că nuca crește în nuc gata dezghioată.

— Și dacă a venit timpul țărăni-

lor, înseamnă că a venit timpul țării întregi și acum cheamă țărani și îi întreabă cum e și mai bine.

— Și cum e? — întreb eu iar.

— Cu comunistii — zice el — cu comunistii e bine.

Cînd veneam într-o primăvară, demult, de la război, terminasem serviciul lui, și veneam la timp fiindcă începea aratul, țara era întreagă, apa la locul ei, pămîntul la locul lui, țăranul iar la locul lui, cineva mi-a spus:

— Și să vezi dumneata, Năiță Lucian, cînd pămîntul întreg și țara o să fie la un loc ale noastre, să vezi dumneata atunci cum intră plugul în brazdă și cum crește porumbul, și cum crește grîul, și cum se macină, și cum e viața...

— A venit timpul — zic eu — a venit timpul întreg acum și dumneata....

— Eu, zice el, am rămas cu o datorie. Să mai aduc aminte cite cuiva că țara e aici, unde sînt și țărani și că piinea, fie ea cit de rea, e tot mai bună în țara ta!

— Nu vezi dumneata că istoria s-a făcut așa că țara a ieșit din țărani ca piinea din grîu?

Cine mînincă piine să-si aducă aminte că piinea e făcută din grîu și că, dacă cineva se uită bine la bobul de grîu, o să vadă cum a luat el chipul țăranului.

— Mă, zicea tatăl meu, și lui îi spunea tatăl lui și tatălui lui îi spunea tatăl lui și așa pînă cînd nu se mai știe, mă, te uita tu la bobul de grîu?

— Mă uit, ziceam eu, și mă uitam.

— Așa arătăm noi, pe lumea asta, sîntem aurul ei și piinea ei.

DINU SĂRARU ■

Să ascultăm cum crește grâul

Am sentimentul ciudat că cineva a aranjat totul dintr-un decor de teatru. Traversez cimpia Banatului, afundându-mă tot mai mult în cornul ei de vest, trecând printr-o nesfârșită mare de grâu verde ce își unduiește domol valurile în briza dimineții răcoase de aprilie. Grâul e atât de înalt, încât de multă vreme ciocirile și potirnicile și-au asuns cuiburile în mătasea lui și, cum ar spune tărânel, bate spre genunchiul minților, vestind belșugul bobului. Mă îndrept spre Lenuheim, această comună cu nume parcă de refren de cîntec exact pentru grâu. Spre Lenuheim, această comună care, cu vreme în urmă, a fost mult bătută de reporterii și apoi uitată de ei, atrași fiind de altele. Spre Lenuheim, această comună unde s-a creat una dintre primele cooperative agricole de producție din țară. Care a mers bine de la început și care nu s-a poticnit și n-a stagnat niciodată fiindcă românii și germanii laolaltă, conduși vreme de 28 de ani de același om, de același președinte, pe nume Viorel Uibaru, au făcut în mod magistral agricultură socialistă. Lenuheim a atins și depășit cu mult, încă din primul an al acestui cincinal, dezideratul anului 1980 al agriculturii noastre de a obține 4 000 kilograme de grâu la hectar. Numai producția anului trecut a fost de 6 455 tone, ceea ce reprezintă în jur de 1 800 kilograme pe cooperativă inclusiv membrii familiei lui, de la copilul nou-născut la bătrînii care nu mai pot lucra.

Președintele Viorel Uibaru mă roagă însă ca despre grâu să vorbesc cu inginerul șef Vasile Nimară, ca și cum dinșul n-a avut nici un amestec. Îi dau Cezarului ce-l al Cezarului și dreptul grâului de a fi al agronomului, precum se afirmă între specialiști. Multă vreme s-a crezut și la Lenuheim, unde pămîntul e atât de bun și de potrivit grâului, că nu se pot depăși 2 000 kilograme la hectar, virful atins în istoria comunei pînă în 1967. Dar din Tismana Gorjului, de sub cetini de munte, un fiu de tărânel, de-alde Nimărenilor, plecase din sat cu dorul pînii în gînd și cu visul de-a călca pe urmele unui idol al sufletului său, născut prin preajma locului, pe urmele marelui Sisestii, plecase să se facă agronom. În 1949, exact în anul de început al cooperativizării agriculturii, termină Agronomia, la Timișoara, și-l atrage cimpia mănoasă a Banatului, cu gîndul la visele lui de copil. În 1962 ajunge la Lenuheim primul specialist cu studii superioare al cooperativei, în care oamenii ca și președintele își pun mari nădejdi. Ajunge la Lenuheim și multă vreme avea să se dedice grâului, devenindu-i o pasiune fără egal, deși nu și-a uitat niciodată datorita de a se ocupa de toate culturile și a se face răspunzător de întreg rodul pămîntului. Saltul de la 1 800 kilograme la ceva mai mult decît dublu, la 3 711 kilograme la hectar cît se obțin în 1987, producție record pe țară în cooperativele agricole, nu s-a petrecut nici din întîmplare și nici printr-un hazard al naturii, dacă am cerceta analele meteorologice am constata că n-a fost un an tocmai darnic în ploaie, ci pentru că încercările, și tatonările, și cercetările sale încep să-și arate roadele. „Aflindu-ne teritorial în constelația Lovrinului ca să zic așa, deci într-un mediu de cercetare agricolă, numai dacă nu te respecti chiar deloc sau ti-e indiferent ce faci în viață, nu te ispitește această muncă. E adevărat că misiunea mea era cumva diferită, eu n-aveam voie să compromit recoltele C.A.P.-ului, să mă joc cu piinea oamenilor”.

„Ne-am propus să ajungem în 1980 la o producție totală de cereale de peste 23 milioane tone, adică peste 1 000-1 200 kilograme pe locuitor”.

NICOLAE CEAUȘESCU

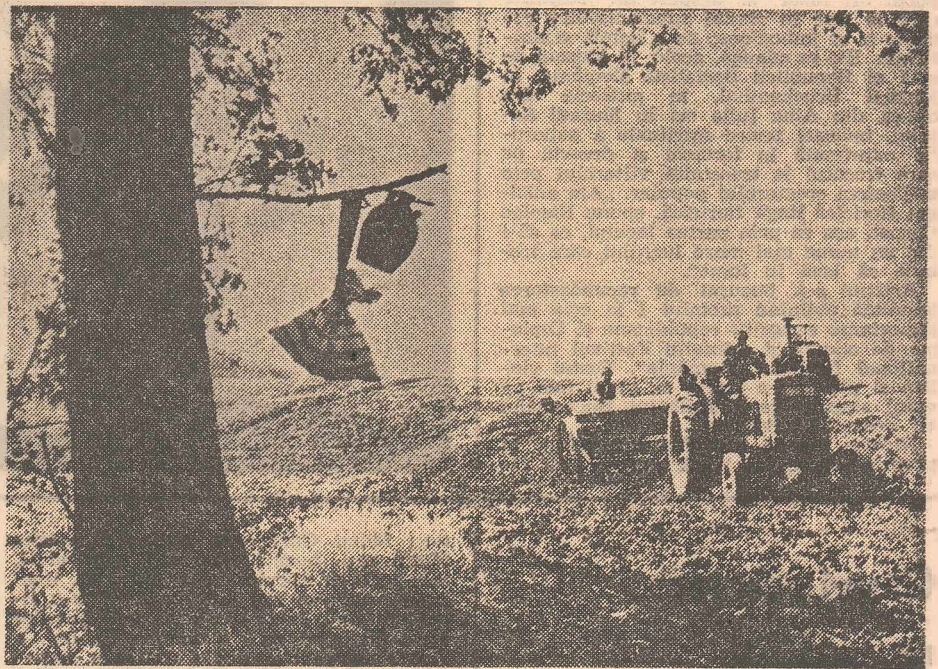
Și nu s-a jucat, deși condițiile din cooperativele agricole erau la acea vreme departe de cele de azi, ca bază materială, ca înțelegere a oamenilor, deși realismul nu trebuia să ucidă visul, dar nici visul n-avea voie să-l ia prea mult înaintea vieții. Mai întîi a început o aprigă gimnastică a soiurilor, care nu e o simplă matematică decît poate vara, cînd bați combina în lan, și care nu e nici doar agronomie teoretică, poți să știi oricît despre ele, căci numai după ce-ai aruncat sămînța în brazdă, începe marea aventură și marea probă a adevărului. Este o practică agricolă aspră unde curajul stă deseori sub semnul riscului și al unei munci asidue. Și concomitent o gimnastică la propriu, umblînd toamnele kilometri și kilometri în șir după tractoriști ca să are întocmai prescripțiilor sale și să semene după normele indicate fiecărui soi și fiecărei parcele de pămînt. În 1970 președintele Uibaru, care se făcea că nu observă nimic din zbatările inginerului, îl interesa doar ca producțiile cooperativei să nu fie stingerite față de plan, îl cheamă și-i spune că un președinte din Diniș, o comună aflată la vreo 80 de kilometri, în alt capăt al județului, cultivă un soi de grâu nou care dă niște producții de-a dreptul miraculoase. Dealtfel și vorbește cu confratele său, spunîndu-i că își trimite un specialist la Diniș. Ingerul Vasile Nimară face drumul dus-întors și în toamnă organizează un lot experimental cu sămînța adusă de-acolo. Rezultatele sînt extraordinare și în anul următor cere prin Direcția județeană a agriculturii sămînța selecționată din soiul respectiv, pornind testarea lui în cîmpul de producție. Dealtfel, din 1971 încetățenește ca o formă a producției sistemul loturilor experimentale, fără să fie aici nici un paradox fiindcă nu merge decît pe soiuri bine și îndelung studiate, rămînînd să le verifice valoarea de la un an la altul, adaptîndu-le la anumite condiții de cultură. Întocmește, la scară convenabilă de lucru, o hartă a întregului teren arabil al C.A.P.-ului — una se află pe perete în biroul președintelui întocmai ca harta unei localități — și, cum spune, „de-aici pornește victoria grâului la Lenuheim și de fapt a fiecărei plante”. Pe spațiul de hîrtie conține pentru ani și ani cadrul culturilor. Ce după ce se cultivă fiind, precum se știe, în agricultură unul din acele acte vitale ca și apa. Deosebirea stînd în faptul că el se află în totalitate în mina omului, a specialistului, adică a științei. Apoi vin soiurile. „Niciodată n-am cultivat un soi nou pe suprafețe mari pînă nu l-am verificat în solul nostru. Nu ne hazardăm, deși sintem în general foarte receptivi la nou și poate chiar foarte curajoși. Nu dăm crezare nici unui singur an de producție care poate să fie un accident și în plus și în

minus, distrugînd viitorul unui soi valoros sau dimpotrivă compromițînd producția viitoare a unității”. Astfel a studiat inginerul Vasile Nimară și îngrășămintele care se pot da la un soi sau altul, pus într-un pămînt sau altul, și tot cu migală a urmărit timpul de semănat și vremea răsăritului și vremea înfrățirii acestei plante delicate a pînii, încît în această matematică de fapt destul de robustă și de precisă și se pare ceva ireal și imposibil pentru viața unui om. În fața sa stă un dosar voluminos, rodul acestor ani de cercetare în flux de producție, cum s-ar spune, pe coperta căruia stă scris cu litere frumoase desenate „DOSARUL GRÂULUI”. Zeci și sute de fișe inscriu numeroase date tehnice în care tot felul de necunoscute s-au dezlegat devenind cunoscute, în care tot felul de calcule încifrează, de fapt, un neasemuit de frumos poem al facerii pînii bune, și albe, și indestulătoare. Din 1971 începe la Lenuheim o criză de hambare, oricît de gospodari și de prevăzători au fost oamenii n-au atins „imaginația” spicelor din lan. În 1974 obțin 4 600 kilograme la hectar, cifră nicicînd visată de ei, iar anul trecut ajung la o medie pe cooperativă de 6 125 kilograme la hectar pentru 1 057 hectare,

poate cea mai mare suprafață cultivată cu grâu într-o unitate cooperatistă din țară, avînd însă ferme, cum e cea de la Lenuheim unde s-au recoltat 6 750 kilograme de pe un singur hectar. La ferma Bulgăruș, unde ani de zile nu se realiza planul, doar cu vreo 30 de kilograme nu s-au atins, la vara trecută, 6 000. Cooperatorii de aici erau chiar complexați și în parte resemnați cu gîndul că pămîntul lor nu poate să dea prea mult. Și totuși cum s-a învins acest handicap? „Era vorba despre un dezechilibru în raportul fosfor-azot al solului pe care l-am corectat, cu vremea, printr-o dozare mai atentă a îngrășămintelor chimice”. Marea verde, unduitoare, din acest april e dătătoare de certitudine.

„Dosarul grâului” mai cuprinde și prognoza anului 1980 și chiar mai departe. Ingerul Nimară are toate premisele pentru concluzia că la Lenuheim se pot atinge 8 000 kilograme la hectar. Un semn de bucurie pentru toți cooperatorii acestui sat, românii și germanii, că ei trăiesc deja în acel viitor prefigurată, încă o dată, agriculturii românești de către documentele recentului Congres al consilierilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărîni. În „dosarul grâului” stă limpede scris că „pînă la sfîrșitul actualului cincinal vom putea menține și depăși cantitatea de 6 500 tone de grâu anual, scăzînd totodată cu peste o sută de hectare suprafața cultivată”. Mai presus de toate, această carte a pînii — pe care nimeni nu și-a pus vreo semnătură și nu și-o revendică, deși ar putea să fie cel puțin o teză de doctorat — rămîne totuși o carte despre un om. Despre un fost copil țărân și pasiunea lui. O pasiune generoasă și anonimă, revărsată în totalitate în viața semenilor săi și a pămîntului. Biografie sublimă care se identifică tot mai mult cu istoria. O istorie modernă a agriculturii socialiste românești care și prin specialității ei se ridică la rangul pe care îl merită.

CICI IORDACHE ■

Vinătoare la 1907

(Povestită de moș Mitru)

Se subțiasse bine pe Bărăgan nînsoarea
Cînd s-a gîndit boierul să facă
vinătoarea;
A fost poftit și oaspeți, aflînd prilej
de fală,
Vecinii de moșie, coconi din capitală.
Trăsuri opreau la curte că se-nnegrise
locul,
Lucea argintu-n hamuri pe lipițani ca
focul,
Iar slugile-n firețuri umpluseră ograda;
Pe noi, hăițași ne luară, prostime, cu
grămada.

— N-avem opinci, grăirăm, să
colindăm omătul
— Boierul nu vîntreabă l, răspunse
logofătul;
Cînd poruncește dinsul, n-au a crîni
desculții;
Vezi, bine-i pe netrebnic pe-averea ta
să nu-l ții.
Plecarăm de cu noapte, către hotar,
tot satul,
Ocoluri dînd cimpiei să scormonim
vinatul.
Prin roase, vechi sumane și haine
peticite,

Vrăjmașul vînt, în spete, ne infiea
cufite.

Pe-un dîmb cu rugi și frasini, și
buruieni uscate,
Stăteau boierii-n șube cu
armele-n cărcate;
Bursuc bălan și moale, la pîndă, cite
unul,
Vulpoi un altu-n bunda gălbuie ca
tutunul.

Din zorile de lapte intra cîmpia-n ziuă
Cînd puștile-ncepură a bate ca o
piuă;
Un boiernaș mai tînăr, bofindu-și fața
smeadă,
Ca jderul și-ațintise privirile la pradă.

Spre Călmățui, la vale, ne întorserăm
roată,
Zgornirăm iepuri droaie și vulpi ca
niciodată;
Cu-nvolburări de fumuri și fevi lucind
în soare
Nu pridideau pușcași vinatul să-l
doboare.

Pe seară, cînd inghețul cu dinții-l
ageri mușcă,
Sfîrșiți fringeam mălaiul și-l indulceam
cu ciușcă;
Ciocoli și-amintiră și ei să-și ia
gustarea;
— Ce foame, spunea unul, imi face
vinătoarea l
Aprins-au foc argații, gătindu-le
ospătul;

Cu băuturi alese și-au început răsfațul,
Și după ce băură virtos și ospătară
Prisosol de bucate la ciini îl aruncară.

Din dimbul cel eu frasini unde veniră
sanii
Să-ncarce vulpărima, s-adune
iepuranii,
Vătafii, logofătul, în frunte cu boierii,
S-au îndreptat spre curte pe sub
lăsatul serii,

Dădea vîntoasa chiot pe cîmpuri și
gorgane
Învăluirînd cu ape domneștile dolmane...
În urma lor, țiu minte — o
diră-nsingerată —
Întunecînd zăpada, brazda cîmpia toată
★

De-atunci, din seara-aceea ne încolțise
gîndul
O altă vinătoare să facem pe de-a
rîndul,
C-am zis : vinat ce poate să fie mai de
soi
Decît sălbătăciunea ce ne prăda pe
noi ?

Sub norii unei zile mai vineți ca
porumbii
Pornit-am hăituaia, dar ne lipsiră
plumbii;
Foc pus-am la culcușul domniilor
sătule,
Să mistuie conace, armane și pătule.
Funingine și spuză sufla văzduhu-n
seară,
Stîns peste noapte, focul, zburcnea cu
zorii iară;

Vuia de glasuri țara : „Pămînt și
libertate l
Sămînța ciocoiască s-o mintuim din
sate l”

Cînd am văzut cătane în drum spre noi,
zăpor,
Ne-am zis : Ehe, și vodă ne
vine-ntr-ajutor l
Dar oamenii lui vodă în loc să tragă-a
fiară,
Cu spângi și foc de tunuri pe noi ne
sîrtecară.
Ciocoi o tuliră. Din țîrg, avură timpul
S-asmuțe cătănimea lovindu-ne cu
schimbul;
Și dire noi de singe au adăpat
pămîntul,
Izlazul, apă verde, cu leșuri
mohorindu-l...

Ziceași că-i glia neagră, ogorul bun și
gras f
V-ar spune el, pămîntul, de-ar fi să
aibă glas
Ce vieți îl îngrășară, cu singe, cu
sudor,
Cît s-a-nfruptat din torba cumpitei
vinători...

...Din ce mi-aduc amînte, povestea
toată-i asta,
Nepoții doar din spuse vor ști ce-a fost
năpasta...
Și pentru tot amarul ce-am pățimit
odată,
Trăim și noi, bătrînii, dreptatea
răzbnată.

VLAICU BARNA ■

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Bucuria inimii. Cioplitori în lemn din județul Alba

O zi de parcă o pleoapă mare și grea a întunecatului april s-ar fi ridicat peste lume. Verde crud pe Valea Sebeșului străjuită de munți cu zăpezi orbitoare. Verdele biruitor al unei primăveri încercate, explozia pomilor în floare și oamenii ieșiți la porți parca spălându-se cu aerul tremurător își dau sentimentul unei înălțătoare cîntări, a unei fări unice pe pământ — România.

Mai sus, tot mai sus, pe cursul Sebeșului săgetat de păstrăvi, acolo unde apele lui tumultuoase vor fi prinse într-o salbă de baraje, la Șugag, acolo unde pe sub pământ, dezlănțuți într-o muncă eroică, oamenii sapă canalele de aducțiune iar deasupra pasc oile, la Șugag, Nicolae Cernat cioplește.

La cei 85 de ani ai săi, Nicolae Cernat nu se poate despărți de uneltele sale. Le privesc. Scule strămoșești, unele create chiar de el, pile și dălți așezate în rastele ca o grindină, pe o parte, altele de o finete neobișnuită vorbesc despre un meșteșug care cere o îndelungată inițiere.

Din fragedă tinerețe și pînă acum, a cioplit furci de tors, bite ciobănești, linguri meșteșugit lucrate, cu zalele lanțului făcute dintr-o bucată, căuce vinătorești, născute ca o cupă cu coadă, tot dintr-o bucată, fluiere. Le-a cioplit cu dragoste, folosind motivele din valea satului său, Șugag, și le-a împodobit cu același decor geometric de străveche tradiție românească.

Ca orice artist, Nicolae Cernat tinde către perfecțiune. Lingura ori furca, stilul porții ori fusul se despart de rosturile care le trec în rindul substantivelor comune și se îmbogățesc de o nobilă semnificație. Ele se adaugă, acolo, în Muzeul de artă al Republicii Socialiste România, în Muzeul Bruckenthal, în muzeele din Sebeș, din Alba Iulia ori în Muzeul Satului, imensei zestre spirituale a poporului exprimată în formele și decorul pe care trecutul le transmite viitorului prin mijlocirea creatorului popular. „Am adăugat floricea lingă floricea, spune Nicolae Cernat, așa ca prin partea locului, ca să-i fac un nume mai mare lucrului care trebuie să iasă în lume“.

Artistul s-a bucurat de recunoașterea unanimă obținând premiul I la cele mai importante expoziții republicane și Diploma de onoare a primului Festival internațional folcloric „România“. Fostul cioban și pădurar a trecut cu mare fală pe carul alegoric ce a străbătut Bucureștiul cu ocazia festivalului.

Nicolae Cernat este foarte solicitat. În propria-i casă, din lucrările sale i-au ră-

mas mai mult fotografiile. Bineînțeles și poarta. A lucrat în stejarul ei vreo patru ani. „Uite, am o lingură, încă nu-i gata și-i vorbită“. Deși „lemnul“ meșterului grăiește singur, la Muzeul de artă al Republicii Socialiste România este expus un fluier pe care el a încrustat o foarte lungă poezie din care descifrăm: „Bordeiul din trecut / Cu cetină așternut / O rămas de amintit / Pentru cei ce-au suferit“.

Deodată, bătrînul se apropie foarte mult de mine și-mi zice: „Cine mai lucră în metal și în os și în lemn dacă mor?“ Așa că, de cîțiva ani, el a strîns în jurul său un grup de copii de la Școala generală din Șugag pentru a-i iniția în tainele unui meșteșug milenar, din 1969 înființându-se aici chiar o secție de încrustări în lemn a Școlii populare de artă din Alba Iulia. Din muzeul școlii, exponatele învățăcelilor Petru Aloman, Mircea Dulău, Valer Moga, Silviu Miclăuș, Gheorghe Bogdan au început să plece spre alte expoziții, mai mari. Miine, acești copii vor strînge în jurul lor alții, cu aceeași dorință de frumos. „Nu prea au ei unele, îmi spune profesorul. Arta populară nu trebuie să piară. N-am putut face cit o vrut toată lumea și cit am vrut eu — poate copiii vor îndestula lumea“.

La Alba Iulia, pregătite pentru faza județeană a Festivalului național „Cîntarea României“, alte lucrări care te fac să simți acut că genul popular este într-adevăr nesecat. Exponatele din lemn rivalizează cu cele mai iscusite broderii în argint. Despre Nicolae Cret, un moț de pe Valea Arieșului, din comuna Bistra, vom mai auzi. Bliadarul său cu patru linguri legate între ele cu lanțuri de lemn, toate dintr-un lemn, căucul cu toarta ca o coadă de păun, furca de tors ca o nemaipomenită dantelă, inchipuind troițele, ne trimite cu gîndul la frumusețea femeilor noastre care pot toarce pe ea numai o lină de aur

Intr-un cătun de munte, în Ceru Băcîinți, ocupîndu-se de oi și de roadele pămîntului, trăiește și cioplește lemnul un om tăcut, cu ochii albaștri-verzui, pe numele său Constantin Perța. I se spune bade, deși nu are încă patruzeci de ani. Are patru clase primare. Lucrările sale uimesc. Lingurarul său dintr-un lemn, fiecare lingură avînd un alt model — o broderie fantastică —, bliadarul, tot dintr-un lemn (lucrate toate doar cu un simplu briceag!) presupun o știință, o voință ieșite din comun: o inedită viziune a spațiului; drumul întunericului pipăind lumina. Și într-adevăr, Constantin Perța, atunci cînd vorbește, este poet și filozof: „Pentru mine arta este o lumină văzută pe care n-o poți uita niciodată, niciodată!“

Omul are conștiință artistică. „Tașca asta am făcut-o eu, care-s român. Ce să caute ea la străini? N-o dau! Rămîne aici“. Încrustații ce aduc cu cele mai fine țesături făcute de mîini tridoare. Muncă de om dăruit cu tot sufletul oamenilor. Pe toarta unui căuc cu o dantelă inimaginabilă cîntă o pasăre. Nicolae Bălcescu, într-o interpretare pioasă, privește ca din adîncul unui tablou. În jurul meșterului din Ceru Băcîinți se string mai tinerii care vor să-i deslușească taina. „Simplu, cu briceagul“. I s-a propus lui Constantin Perța să conducă o secție a Școlii populare de artă din Alba Iulia și să fie retribuit pentru aceasta.

— Perța: „Bine, bine dar dacă copiii nu învață?“ În miinile acestui om, lemnul se intrupează în glas.

Pe Valea Sebeșului, pe Valea Arieșului, în Apuseni sunt vetre luminate de înalte conștiințe. Sunetul cel mai clar al celei mai frumoase Cîntări este născut din dragoste pentru România.

ADI CUSIN ■

Glasuri prin care ne ascultăm și ne înțelegem ființa

În Costeștii Vilcei, sat limpede, curat, de sub munte, cu pomicultori și ciobani vestiți, dar și cu mineri și tăietori de pădure, cu case străvechi de birne, cioplite numai din bardă și înflorite cu instrumente ușoare și fine, cu ferestre-arcade privind lumea și timpul prin ochiul artei, dar și cu blocuri de locuințe, sat românesc ca toate satele românești, cu electricitate și cu asfalt, cu televizoare și automobile, cu o discretă subsumare a vechiului și ornamentatului liniilor mari, de forță, ale trăirii noului, sînt nu mai puțin de cinci formații de teatru, cuprînzînd peste o sută de actori amatori. Cu toții, interpreții și creatorii de artă ai satului, participanți la Festivalul „Cîntarea României“, sînt, ni se spune, peste 250. Adică cel puțin un artist la două case.

Tradiția spectacolului popular de teatru e, pe aici, mai veche, începuturile se plează prin anii '20, succesele de acum (o mențiune la faza finală, pe țară, a ediției din 1971 a Festivalului „I. L. Caragiale“, o medalie de aur la faza finală a celuiștii festival, ediția 1974) revîndicîndu-și strălucirea și împlinirile din bobul fragil de lumină pe care, cîndva, cu modestie și cu osîrdie, l-a semănat un învățător, un dascăl al locului. Tot un dascăl, profesorul Dumitru Martinescu, directorul căminului cultural al comunei, este astăzi conducătorul și sufletul celor • sută.

Pentru „Cîntarea României“ actorii satului au pus în scenă piesa „Țărani“ (au-

tor: Mihai Georgescu, regia: Gheorghe Marinescu), bucată dramatică onorabilă, inspirată de evenimentele din 1907, ilustrate printr-un caz pilduitor, printr-o figură celebră, luată din panteonul gloriilor naționale, deci cu toate șansele de a „trece rampa“ la simpla rostire a numelui său. Este vorba de țărănul-erou Ștefan Furtună, luptător și martir al marilor lupte din primăvara de foc și sînge, și spectatorii, inclusiv juriile prin fața cărora s-a perindat spectacolul (ultima oară, adică la ceasul cînd apar aceste rînduri, actorii Costeștilor joacă pe scena fazei județene a festivalului), dincolo de scenarizarea cuminte a cronicii sau legendei, aplicată mai cu seamă evenimentului, mai puțin luminării unor dileme ale conștiinței, scenarizare care, fatal, nu poate aduce dramei istorice decît meritul mediocru, onorabil totuși în cazul nostru, al colportării unor date documentare, au prețuit, peste toate, talentul interpreților.

Pînă aici, faptele sînt obișnuite, simple. Meritul actorilor amatori (țărani, mineri, tăietori de pădure, cadre didactice) din Costeștii Vilcei este însă mai mare. Ei nu sînt numai interpreții talentați ai unui text dramatic, ei, pînă la urmă, s-au transformat, într-un fel, în coautori ai piesei, intervenînd rezolut în materia ei, corectînd efecte, cristalizîndu-le. Ei au păstrat intactă arhitectura exterioră a piesei, dar i-au dat duh, au făcut-o vie. Citită după spectacol (am făcut această experiență!), piesa rămîne doar cu valorile calchierii faptului de istorie, doar o anexă beletristică a unui moment (e drept, dintre cele mai mari, mai patetice) din calendarul luptelor naționale, rămîne, de fapt, doar un schelet de cuvinte, a cărui ființă vie s-a destrămat. Nu-i în această senzație aît o carență a piesei, cît meritul celor ce au jucat-o și, cum spuneam, au recreat-o.

Accentul piesei, în viziunea interpreților-creatori din Costești, cade pe bocete. Bocetele muierilor satului cînd Ștefan Furtună este ucis din porunca „domni-

lor“. Bocete ce durează, pe scenă, minute lungi, minute care cutremură și îngheață sala, minute în care, ca pe o placă de ceară, poți lua, ai zice, chiar și amprente respirației sălii, suspendată, printr-o binevenită (de fapt, atent dirijată!) convulsie a sentimentelor, într-un moment de participare și de trăire de o intensitate fără pereche. Momentul suprem, culminant al spectacolului, cel care „ține“ de fapt spectacolul, cel care-i face vibrant și coplesitor mesajul, sînt ele, aceste bocete, rostite de vreo douăzeci de țărânci care știu să-și bocească morții, acești morți sfinți, acești morți luptători, acești morți martiri, acești morți care, și după șapte decenii, sînt încă aici, lingă inima oamenilor, în memoria satului și în dragostea lui. Bocete deshumate dintr-un adînc al ființei obștești a satului, deopotrivă al ființei sale artistice, dintr-o zonă a folclorului dens și tulburător, cu filioane dintre cele mai vechi, încă puțin cercetate și încă și mai puțin fructificate spectaculare. Au fost descoperite și puse-n valoare, pe lingă cîntecele de jale, pe lingă bocetele propriu-zise, acele filioane folclorice cu fond ofensiv, rebel, militant, care fac ca lacrima să ardă și să scinteie. Ca să descopere toate aceste filioane și să le aducă pe scenă, profesorul Dumitru Martinescu și ceilalți realizatori ai spectacolului au angajat o adevărată expediție de arheologie folclorică, poposînd, nu ca profani pelerini, ci ca niște cunoscători versați ai unor taine, la toate vocile bătrînești ale satului care încă grăiesc precum în vechi, regăsînd niște fire pierdute sau pe cale de a se pierde, impletindu-le într-un spectacol de neuitat. Ei au adus astfel pe scenă niște voci mai puțin cunoscute ale satului românesc, prin care cei ce le-ascultă își ascultă trecutul, își ghicesc povestea, își simt firea. Performanța de mare forță a mesajului, de rară originalitate și valoare artistică, înscrisă în „Cîntarea României“ de țărâni-artiști din Costești merită salutată cum se cuvine.

ILIE PURCARU ■

Un chip al cîntării noastre

Sigur, aș fi putut să vă comunic — concis și sec — această informație: duminică, 24 aprilie, între orele 10 și 13 a avut loc, în sala I.A.T.C. din București, faza finală a concursului „Cine știe răspunde“, concurs organizat în cadrul Festivalului național „Cîntarea României“, concurs la care au participat zece și zece de echipe — alcătuite fiecare din cîte doi militari — ale organizațiilor U.T.C. din companiile de pompieri de pe întreg teritoriul patriei. Tema concursului a fost „Lupta pentru independență, pentru libertate și dreptate socială — permanență a poporului român, cauză sfință a vieții ostășești de-a lungul veacurilor“. Sigur, aș fi putut să vă comunic — concis și sec — această informație, numai că, întîmplîndu-se să fiu, duminică, între 10 și 13, în sala I.A.T.C., am văzut cu ochii mei ceea ce mi-aș îngădui să numesc un incendiu spiritual și afectiv, un incendiu al sufletelor și minților tinere și viguroase, un incendiu-metăforă, dar metăforă concretă, a dragostei de pămîntul strămoșesc, a dragostei de străbunii-rădăcini, a dragostei de independență și de libertate. Și tocmai pentru că am asistat la acest incendiu creator sînt obligat să mai adaug cîteva cuvinte, cîteva adnotări.

Prima. Concurenții s-au dovedit excelent pregătiți: pentru că întrebările au fost de amănunt, de nuanță; pentru că punctajele obținute de cele zece echipe s-au înșiruit la diferite mici; pentru că delimitarea definitivă a pretins încă două rînduri de întrebări de baraj, la primul rînd participînd patru echipe, deci aproape jumătate din cele intrate în finală (București, Hunedoara, Prahova și Iași). A doua. În sală a fost un entuziasmat entuziasm al competiției: o sală plină; vehemenți susținători, verbal și în scris; replici de duh și stimă, de felul: „Băieții ăștia (concurenții, deci) merită zece zile de permisie!“ A treia. Pe locul întii s-a clasat echipajul județului Hunedoara, alcătuit din soldații Cornel Chioresanu și Traian Șchiopu; pe locul doi s-a clasat echipajul municipiului București, alcătuit din soldații Nicolae Nistor și sergentul Viorel Obrejan; pe locul trei s-a clasat echipajul județului Prahova, alcătuit din caporalii Ion Gogorită și Ion Boașu. Însă concurenții — și cîștigători și ne — au fost răsplățiți nu numai cu diplome, premii și cu o frumoasă serbare. A patra. Organizarea a avut un tic-tac al preciziei și organizării un simț al sârbătorii care au spus, implicit, că pentru pompieri profesionalismul și dăruirea sînt calități care le-au depășit limitele meseriei și le-au cuprins întreaga fire.

N. IONESCU ■

Spectatorul potențial

S-a spus, pe bună dreptate, că Festivalul național „Cîntarea României“ este un excepțional prilej de manifestare a talentului miilor de artiști amatori, și desfășurarea de pînă acum confirmă plener aserțiunea. Am asistat, de pildă, la cîteva concursuri de teatru — calificat, de obicei, ca gen „dificil“ în opțiunile amatorilor — și surprizele nu au fost puține. Repertoriile au pus în circulație creații ale profesioniștilor consacrați, dar și ale unor amatori necunoscuți pînă în prezent. Am revăzut interpreți știuți, dar și pe alții care urcau pentru prima dată în scenă. Am asistat la spectacole excelente, dar și la altele în care interpreții erau marcați de o firească (în cazul lor) crispare, sporită și de calitatea mediocră a unor partituri. Bineînțeles că, în orice concurs, trebuie să cîștige cineva, și acela trebuie să fie cel mai bun. La Craiova a cîștigat formația de teatru din Bărcă, iar succesul ei nu a fost deloc întîmplător, fiindcă de mai mult timp în această prosperă localitate din cîmpia olteană activitățile culturale-artistice sînt pe măsura frumoaselor rezultate obținute în sectorul economic. A cîștigat o echipă de teatru unitară și armonioasă, a cărei coerență spectaculară a fost asigurată de cîteva individualități precum Ioana Logofăt, Lucian Antonia, Janina Bogdan, Gheorghe Crăngus, Dumitru Stafie, oameni care în viața de toate zilele sînt la fel de respectați pentru conștiințiozitatea lor profesională. Iar piesa în care au evoluat — „Șase frați“ — aparține tot unui amator, numit Dorel Stoia. Dar, alături de cîștigători, au concurat și alte colective, poate multe dintre ele destul de bune, aparținînd întreprinderii „Electroputere“, Combinatului chimic, Regionalei de căi ferate, întreprinderii de electricitate ș.a. Au evoluat sute de artiști amatori și despre mulți vom mai auzi, cu siguranță. Pe lingă descoperirea unor talente, festivalul mai are, deci, și un alt merit: formarea unui public de teatru competent, exigent, fidel.

ROMULUS DIACONESCU ■

(Urmare din pagina 1)

Atunci, la 3-15 mai 1848, s-a adoptat rezoluția istorică prin care „națiunea română se declară și se proclamă națiune de sine stătătoare”, exprimând cu o neclintită dorință acel de neuitat „Vrem să ne unim cu țara”.

8 Mai 1921 — întemeierea Partidului Comunist Român, detașamentul de avangardă al clasei muncitoare — eveniment de însemnătate epocală în istoria poporului român. Ziua aceea venea de demult și de departe, de la Cimpia Padeșului unde Tudor Vladimirescu socotea că „ne-ajunge, fraților, atita vreme de cind lacrimile noastre... nu s-au mai uscat”, de la Islazul lui Bălcescu și de pe Dealul Spirii, de la Cimpia Libertății, unde au răsunat glasul lui Bănușiu și hotărârea de luptă a lui Avram Iancu; ziua venea din Munții Zarandului, sfințiți de lacrimile moșilor și de singele lui Horia, venea mai de demult și mai de departe, de la Rovine și Podul Înalt, de pe Cimpia Turzii, de la Rahova și Plevna, de la Mărăștii și Mărășești, venea din lupta multiseculară a țărânilor care a luptat împotriva asuprii și a exploatarei dinăuntru și din afară, venea din răscoalele țărănești de la 1888, 1907, din evenimentele care au determinat o puternică solidaritate între țărânilor și clasa muncitoare, venea din activitatea febrilă a cluburilor socialiste și muncitorești, din luptele greviste din atâtea centre industriale ale țării. Cu singele acestor lupte și jertfe s-a scris în calendar ziua de 8 Mai 1921.

9 Mai 1877, ziua proclamării independenței de stat a României și 9 Mai 1945, ziua înfringerii definitive a fascismului, pentru zdrobirea căruia poporul român a dat grele jertfe materiale și de sine.

Lată de ce spunem că din toate lunile calendarului românesc pe care au înflorit din belșug, în culoarea singelui, a bujoriilor și a luptei revoluționare, sărbătorile noastre naționale, nici una n-a strâns în prima parte a ei, atâtea zile memorabile, atâtea zile de măreață istorie, ca luna Mai.

Asemenea zile sînt ca niște rime bogate, strălucitoare în măreața și nu o dată, tragică noastră epopee națională, sînt momente în care pasărea albastră a visurilor noastre cele mai pure și cele mai scump plătite a coborât printre noi, ne-a unit la luptă și ne-a luminat cărările atît de întortochiate ale istoriei. Inscrise cu cifre de sudoare și de sine în cartea neamului nostru, sărbătorile acestea se cer cinstite cu flacăra unui via patriotice, cu conștiințe curate, cu abnegație și muncă fără preget pentru înfăptuirea idealurilor înaintașilor, pentru continua înflorire a patriei și propășirea marii noastre familii socialiste, în care fac bună casă români, maghiari, germani, sîrbi și alți trudituri ai acestor pămînturi care le sînt tuturor patrie. Cum oare, putem cinsti mai bine aceste sărbători decît prin muncă unită, înfrățită și eroică? Cum altfel decît urmînd cu credință și dăruire politica Partidului Comunist Român, cel care a înfăptuit în practică visele îndrăznețe ale acestor sărbători eroice? Partidul Comunist Român este chintesența istoriei noastre naționale, el e simbolul prezentului nostru glorios, al viitorului luminos al patriei. Politica partidului de avangardă al clasei muncitoare a devenit pentru întregul popor român sinonimă cu politica științifică, marxist-leninistă, cu valorile morale prețuite dintotdeauna de poporul român, cu înțelepciunea și munca, cu dreptatea și echitatea socială, cu fericirea, demnitatea și împlinirea personalității umane, cu suveranitatea și independența națională, cu înflorirea științei și culturii, cu progresul social, cu binefacerile păcii, prieteniei și colaborării dintre popoare.

Lată de ce aceste zile de mai sînt zile de măreață istorie pe care le cinstim, liberi și independenți, din piscul anului 1977, construind cu hotărâre și abnegație societatea socialistă multilateral dezvoltată, urmînd cu consecvență politica înțeleaptă a Partidului Comunist Român.

Zile de mai, zile de istorie... vetre de glorie, vetre de lumină pe drumurile noastre lungi și anevoioase, vă purtăm în suflet ca pe niște momente din propria noastră biografie.

Rubrica mea

Veleitarul

Dicționarul explicativ al limbii române, îngrijit de Institutul de lingvistică din București și apărut în Editura Academiei Republicii Socialiste România în 1975, dă cuvîntului această explicație:

„VELEITAR, -Ă, veleitari.-e. adj., s.m. și f. (Livr.) 1. Adj. Care manifestă, exprimă, trădează o veleitate. 2. S.m. și f. Persoană care are anumite dorințe, pretenții, ambiții (nejustificate). /Pr.: le-i -/ — Din fr. velléitaire”.

Și despre veleitate:

„VELEITATE, veleități, s.f. (Livr.) Dorință, pretenție, ambiție (nejustificată). /Pr.: -le-i -/ — Din fr. velléité”.

Despre cuvîntul livresc, același dicționar ne spune că se găsește numai în cărți și în vorbirea oamenilor culti. Noțiunea așadar n-a intrat încă în vorbirea tuturor. Păcat, deoarece veleitățile și veleitarii circulă pe toate cărările căpătuirii și nu rareori se substituie avantajos celor chemați printr-o certă vocație. În trecut, fetele de condiție socială „bună”, torturau pianul, care era cartea de vizită a burgheziei doritoare să-și mărite fetele bine, prin alte cuvinte cu bărbați bogați sau bine „situați”. Altele tachinau pictura, cu teme de predilecție: pi-

sucutele și florile. Casele părinților lor dădeau un loc de predilecție acestor „cărți de vizită” ale odraslelor, una mai înzestrată, chipurile, decît cealaltă. Fenomenul se circumscria micii vanități familiale, iar în caz de reușită (o căsătorie asortată), producția se împărțea între cele două „neamuri” incuscite, fără șansa de a greva inventarul succesiunii. Mai gravă, desigur, este veleitatea literară și artistică. Nici nu ne închipuim cîți amatori de gloriolă comit versuri proaste, mîzgălesc pinza sau cartonul, umplu portativele cu note, pentru ca apoi să asalteze redacțiile și atelierile maestrilor. Veleitarul acuză o îndoită tenacitate: aceea a neobositei perseverenți într-o ramură a artei, pentru care se crede înzestrat, și aceea a satanicelelor stăruințe de a fi publicat, expus sau cîntat.

Veleitarul purta în trecut lavalieră și cultiva boema, ca să aibă aparența unui artist autentic. Acum își lasă barbă, chică, trage din lulea, poartă pantaloni colanți sau, dimpotrivă „charleston”, afectează nonșalanța, frecventează cafeneaua și se ține mindru, dintr-un complex de superioritate. Ca alte cuvinte, măcar că e respins pretutindeni, se crede un geniu neînțeles și îi compătimește sincer pe cei ce nu se lasă cucerii de „creațiile” lui.

Mai e nevoie să precizez că tagma veleitarilor e infinit mai numeroasă decît aceea a creatorilor?

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Cap limpede

Conceptul ca un omagiu adus lui Mihai Eminescu, numărul 1/1977 al revistei Manuscriptum este elaborat în nota excelentă cu care ne-a obișnuit ani de-a rîndul această revistă. Din cuprinsul său semnalăm: Persepolis și mirajul ediției integrale a operei eminesciene de Al. Oprea, prezentarea de către Petru Creția a cîine proze eminesciene inedite, Eminescu pe drumurile străbunilor săi de D. Vatamaniuc. Sînt incluse și citeva texte inedite semnate de Pompiliu Constantinescu care conturează jaloanele unei proiectate monografii despre Eminescu. Revista mai cuprinde printre altele și o serie de scrieri de pe frontul războiului din 1877, scrisorile Mitel Kremnitz către savantul Lorenz Diefenbach, importante pentru referirile la persoana marelui nostru poet. În ansamblul său acest număr mărturisește despre munca unui colectiv harnic consacrată aducerii la cunoștința cititorilor a moștenirii noastre culturale. Cuvinte de laudă avem și pentru revista Secolul 20. Deși nu demult a apărut abia numărul 10-11-12 din anul

1976, această rămînere în urmă este compensată de calitatea materialelor pe care le cuprinde, dedicate lui André Malraux, această neliniștită conștiință a veacului, și lui Brăncuși, unul din temerarii artiști ai acestui secol. Cităm din tableta lui Geo Bogza publicată în revista România literară de joi, 21 aprilie: „Ca să fii om întreg, atîtea sînt necesare... Să știi să stai pe un trunchi de copac, în imina unei păduri, rupînd încet și gînditor dintr-o bucată de piine.” Revista Cronică de vineri, 22 aprilie închină o pagină memoriei delicatului poet care a fost Florin Mihai Petrescu. În celelalte pagini ale revistei, foarte puține lucruri care să te îndemne la lectură... Eugen Jebeluanu evocă emoționant în Luceafărul de sîmbătă, 23 aprilie, pe Jacques Prevert. Tot Luceafărul publică un interesant colocviu pe tema: Tinerii scriitori despre menirea literaturii și răspunderile creatorului. Cei 14 tineri autori discută cu responsabilitate despre locul ocupat de literatura lor în contextul artei socialiste. Au apărut două cărți pe care cititorii le vor aprecia cu siguranță favorabil: Viața ca o pradă de Marin Preda și Nicolae Labiș de Lucian Raicu. O carte apărută la editura Univers: Homo ludens de Johan Huizinga este „o încercare de determinare a elementului ludic al culturii” și constituie una din operele fundamentale ale acestui clasic al istoriei culturii și filozofiei istoriei.

Cronică literară

Șerban Cioculescu:
„Viața lui I. L. Caragiale.
Caragialiana” (II)

Spre deosebire de Viața lui I. L. Caragiale, care este o monografie, Caragialiana, apărută mai întîi în anul 1974, este o culegere de articole și de studii, publicate de-a lungul anilor în cele mai importante reviste literare românești. Pieșele de rezistență sînt Ironia, Elemente patetice în comedia, Caragiale și natura, Corespondența dintre I. L. Caragiale și Paul Zarifopol (1905-1912) și, mai ales, Detractorii lui Caragiale.

Care este atitudinea esențială, numitorul comun al tuturor acestor studii?

Scriș în 1935, Detractorii lui Caragiale arată că autoritatea dramaturgului era departe de a se fi impus. Într-adevăr, Caragiale a fost nu numai un om dificil, dar și un scriitor dificil, cu o situație specială în cadrul literaturii române. Ori, cît ar putea să pară astăzi de curios, sentimentul valorii excepționale și al genialității autorului Scrișorii pierdute s-a format cu mare întîrziere, așa încît, tot în 1935, Pompiliu Constantinescu putea să observe, pe bună dreptate, că I. L. Caragiale este un „scriitor nepus încă definitiv în marea lui valoare de crator”. Dacă facem abstracție de seria lungă a detractorilor, la care, în general, intenția denigratoare precede gestul critic, falsificîndu-l, Caragiale a provocat derută chiar și în rîndul celor mai autorizate personalități ale istoriografiei literare românești. N. Iorga, E. Lovinescu, G. Ibrăileanu, Călinescu au dat în legătură cu opera lui judecăți de valoare paradoxale, în contrazicere flagrantă, dovadă că dramaturgul era departe de a se fi clasificat. Exemplul cel mai elocvent îl reprezintă Călinescu, pentru care personajele comediilor lui Caragiale sînt „minimale” și lipsite de adîncime, în Istoria literaturii române... (1941), dar devin, dimpotrivă, complexe și profunde în Domina boza (1947).

Detractorii sau tuturor celor cu opînia nesigură, Șerban Cioculescu le opune un paragraf intransigent în studiul din 1935: „Autorul Momentelor și al Scrișorii pierdute este unanim recunoscut. O cif de mică atingere adusă gloriei lui Caragiale este interpretabilă ca o pornire iconoclastă”.

Toată exegeza caragialiană a lui Șerban Cioculescu pornește de la această premiză și este pilduitoare să constă cum spirite care relativizează totul, punînd o surdă ironică entuziasmului nejustificat și un semn de întrebare cartezian în fața gândirii întemeiată pe unanimitate, devin dintr-o dată intratabile, cînd în discuție sînt marile valori. Dușmanii lui Caragiale (Al. Macedonski, în primul rînd) devin și dușmanii criticului, care îl va apăra pe dramaturg de interpretările limitative, de viețile romanțate (Mite, de E. Lovinescu, Caragiale. Tragicul deștin al unui mare scriitor, de B. Jordan și Lucian Predescu), de falsuri (O. Minar), de afirmația pe care o face M. Dragomirescu, într-o scrisoare, convins că dramaturgul trăia la Berlin stipendiat de guvernul german: „M-am simțit dator să nu las nici un dubiu asupra așa-zisului stipendiu, care să păteze memoria lui Caragiale. Marele scriitor putea fi uneori teribil de nedrept și violent în corespondență, ca și verbal, dar nu a fost nici un moment năimitul unei puteri străine”.

Șerban Cioculescu știe tot ce se poate ști în legătură cu I. L. Caragiale. În apărarea lui, el întrebuițează întregul arsenal al criticii sale, ironia, știința interpretării documentelor, mai rar, analiza literară și, de foarte multe ori, uluitoarea sa erudiție arhondologică: „Dăm în traducere dintr-o scrisoare inedită, aflată în colecția Bibliotecii Academiei R.S.R., impresiile uneia dintre fiicele lui Barbu Bălcescu — fratele mezin al lui Nicolae —, Zoe, soția lui N. Mandrea, viitor consilier la Curtea de Casație, împărțită sorei sale, Olga, mai tîrziu soția generalului Gigurtu...”.

Prin caracterul ei savant și laborios, critica lui Șerban Cioculescu se adresează mai puțin tinerilor, care nu pricep ironia și valoarea gloselor erudite, sau care nu le gustă. Tinerii preferă personalitățile generos exclamative și pe cei care, așezîndu-se în primele rînduri, le indică un țel și le sîdesc convingerea că acesta poate fi atins. Dar pentru a-l înțelege și pentru a-l iubi pe Șerban Cioculescu, trebuie să fi trecut de prima tinerețe.

FLORIN MANOLESCU ■

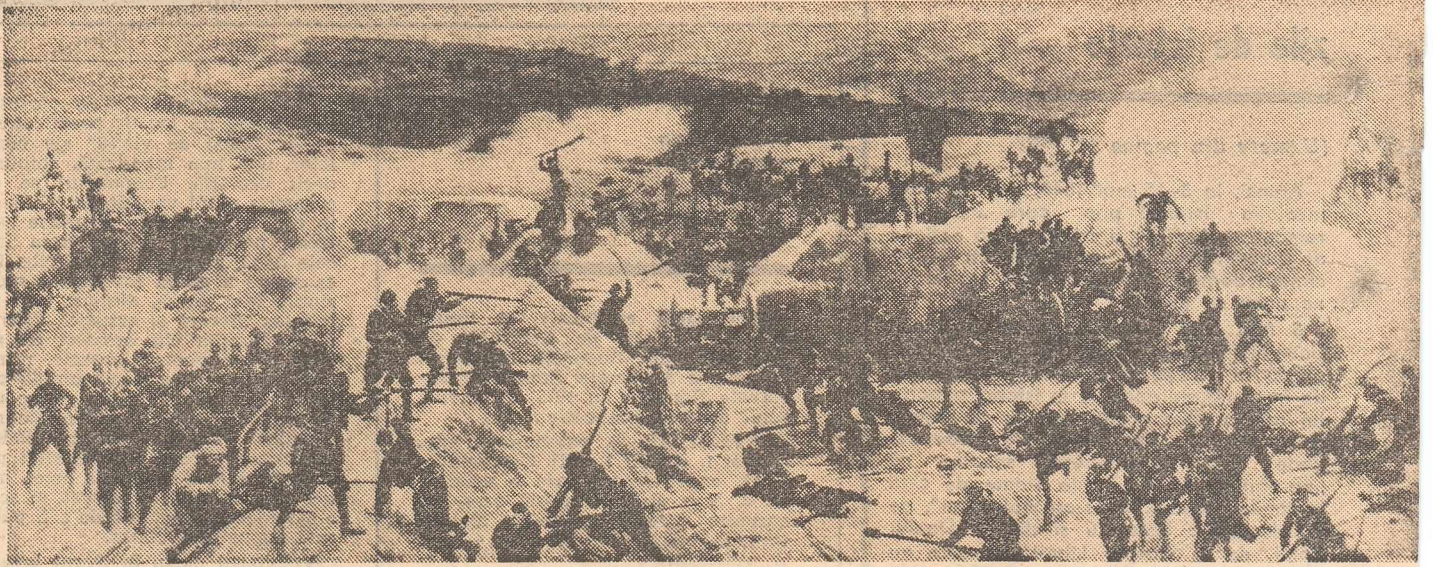
Redutele din care inamicul fugea ca de nălucă

Dincolo de liziera unei păduri nu prea înalte, scot capul timid citeva dealuri. Mașina în care mă aflu aleargă într-acolo, spre redute. Oprim mai întâi în fața redutului, o redută mai mică și care se scufundă parcă tot mai mult în uitare. La 27 august 1877, bateriile de artilerie române și ruse, cu 226 guri de foc, au bombardat-o o noapte întreagă. La ora 15, după semnalul gorniştilor, trupele românilor pornesc primul lor atac asupra Plevnei. Pe această costișă de deal, s-au aruncat primii în foc dorobanții Regimentului 13, format din vasluienii și ieșeni. Regimentul era condus de locotenent-colonelul Sergheie Voinescu, iar în prima linie, în fața baionetelor și gloanțelor inamice au fost dorobanții Batalionului 1, condus de maiorul Dimitrie Leca. Printre ei trebuie să se fi aflat și „curcanii” cu penele lor la picior și în frunte. De sus, din creasta dealului, unde tranșeele seamănă și azi cu niște dune ale morții, turcii lansează un foc nimicitor. Dorobanții înaintează însă cu hotărâre. „Mergeau coloanele Diviziei 4 infanterie sub focurile încrucișate ale inamicului în cea mai mare regulă, întocmai ca la manevre”, scria într-un raport generalul Alexandru Cernat, ministrul de război. După un atac fulgerător, dorobanții reușesc să cucerească redanul. O placă de oțel prinsă de o bornă mare de piatră marchează locul bătăliei. Merg cu capul plecat și caut cu privirile prin iarbă. Ce caut nici eu nu știu, știu însă că poate aici, pe marginea acestei urme din șanțul de odinioară, pe care timpul l-a acoperit cu pământ și cu ierburii aspre, maiorul D. Macri scria laconic soției sale, după luptă: „La 27 august, Regimentul 13 a primit ordin să atace un redan care era în fața fortului Plevna. Pe la orele 12 am plecat înainte; la orele 5 redanul nu mai era în mînile turcilor, era ocupat de români. Regimentul este cel dintîi care a intrat sub focul fortului Plevnei. Curgeau bombe, plouau gloanțele, soldații români înaintau. Turcii fugeau ca de nălucă. Noaptea de 27—28 ne-am ținut în pozițiile cîștigate”.

Grivița predomină împrejurimile și toate dealurile lanik-Bairului de odinioară. Era considerată cheia Plevnei. Coborim din mașină și mergem pe jos, în direcția în care au atacat românii. În spatele nostru, undeva la zeci de kilometri, se află Dunărea. Primii care și-au tăiat drum spre Grivița au fost dorobanții batalionului condus de maiorul George Șonțu, din Regimentul 10. La ora 15, după ce și-a îmbărbătat soldații cu inflcăratele lui cuvinte, ordonă gornistului Niță Rotaru să sune înaintarea. Cu o zi și o noapte mai înainte, spun cronicile, plouase continuu, tunase și fulgerase de ziceai că și cerul se pregătește să ia parte la bătălie. Pământul din vale se topise parcă. Soldații, generali, carele de război, caii cu tunuri, tot ceea ce compune o armată gata de atac, înaintau prin această mare de pământ desfundat. Trupurile lor, aplecate pe arme ca în picturile lui Grigorescu, au trecut pe aici ca o vijelie de sînge. Ce-i minau spre victorie sau moarte? Dorința de libertate, de a fi considerați și tratați ca egali printre egalii lumii. Înțelegem aceasta din multe mărturii. Iată una: „...vă scriu chiar din tabără; astăzi sîntem în ajunul unei mari bătălii, bătălie decisivă de care depinde soarta întregii țări: sau ieșim învingători sau toți rămînem aici”. Așa scria locotenentul Grigore Gheorghievici surorii sale, înainte de bătălie. Hotărîrea sa de a lupta pînă la sacrificiul suprem îi conferă o viziune exactă asupra sfîrșitului bătăliei: „De trei zile, continua el, tunurile bombardează forturile turcești semănate, construite înaintea Plevnei. Ieri a intrat în luptă Divizia a 4-a. Mîine vom intra toți... Fiți cu curaj, cum sînt și eu; nu vă intristați, pentru căci luptăm cu toții pentru țară și vom învinge desigur. La revedere, Grigore”.

Ne apropiem de reduta Grivița 1. Acum, dealul se urcă ușor, pentru că timpul a ros din semeția locului și a imblinzit sușul. Atunci însă, în „acea zi de sînge udă”, 30 august 1877, dorobanții suiau proptindu-se în arme, prinzindu-se de rădăcini, de trupurile celor căzuți. Sîntem aproape de creastă: undeva, pe aici, o fi căzut maiorul George Șonțu strigînd: „Sînt al vostru, copiii mei! Mergeți înainte că vin și eu...!” A avut dreptate maiorul: vine și rămîne și azi, va veni și va rămîne și mîine în memoria și în conștiința noastră și a generațiilor viitoare.

N. GRIGORE-MĂRĂȘANU ■

Grivița 1877 – reportaj de reconstituire la

EROII MOR CU

Dincolo de redutele, considerate inexpugnabile, de la Grivița se află undeva, în noapte, cetatea Plevna, cu moscheile pline de rugăciuni înfrigorate și casele înfundate discret, ca într-un camuflaj general. Și undeva, într-un palat somptuos, conducătorul oștilor otomane încartiruite la Plevna, luminatul, eruditul și strategul de mare finețe care este Osman Pașa se plimbă neliniștit. Nu știe că în cursul zilei de 27 august va pierde un redan și citeva zeci de mercenari ai morții cu puști și iatagane zvelte și cu tunuri Krupp. În Plevna, în care muzicile țeneșe și dansurile amăgitoare au amuțit, se află, într-adevăr, 29 000 militari infanteriști, 2 600 călăreți, 1 000 artileriști cu 60 de tunuri.

Locotenent-colonelul Sergheie Voinescu și căpitanul Moise Groza au călărit împrejurimile, cu copitele cailor bandajate, în recunoaștere. Au spionat redanul din fața redutei Grivița 1, au cules informații de la cîțiva voluntari bulgari strecurați din Plevna, printre cartușe, printre obuze.

La cartierul său general din Pordim, pe sub coroanele arborilor care foșnesc mereu în bătaia vîntului, întins pe patul său de campanie, în încăperea fără ferestre, mobilată modest, cu o hartă, citeva taburete, un lavoar, un cuier, comandantul armatelor de vest rememorează trupele care au sarcina să se avînte mîine, la orele 15, pe culmile răscolite de obuze, pentru cucerirea redutei de la Grivița: 48 de batalioane de soldați și ofițeri români și ruși. De jur împrejurul casei mici în care și-a stabilit cartierul general, crește viță de vie și se aud struguri lovindu-se de streșini. Undeva, într-o încăpere alăturată, se aud primele semnale morse prin aparatele instalate de curînd și legate prin fir de cartierul general român de la Verbița. Ultima știre: în urma concentrării trupelor Armatei de vest în zona Plevna, trupele otomane părăsesc fără luptă satele Grivița și Radicevo, retrăgîndu-se în întăriturile din jurul Plevnei.

Sub lumina crudă a soarelui din dimineața zilei de 27 august, mii de guri de foc revarsă prin aer salvele lor otrăvite. Infernul e o dulce imagine de artizanat pe lingă aceste coline clocotind de explozii, de țipete, de convulsii, de geme, de comenzi răgușite, de năduseală, de sînge. Pînă cînd, brusc, se lasă liniștea și fumul plutește dens peste dealuri într-o prelungă agonie prin harfa de iarbă încă verde, întinsă pînă la redute. Un ocean de iarbă verde, neverosimil ocolit de traiectoria obuzelor de artilerie, în care, cel mult s-au găsit cartușe sau obuze rătăcite, obuze neexplodate. (Și astăzi, după o sută de ani, aici, la Grivița, dacă scormonești în pămînt găsești resturi de gloanțe și baionete ruginite). Un ocean de iarbă în care îți vine să te trîntești cu fața spre cer și să te odihnești o mie de ani.

Se aude semnalul unei goarne. Sunetul metalic inundă valea prin care se năruie încă fumul exploziilor și prin care soarele se rostogolește rece. Semnalul de goarnă trezește și morții. Trupele române izbucnesc peste parapete, înving chemarea ierbii, a liniștii și sparg aerul în tîndări cu strigătele lor de victorie. Un asalt, am zice entuziast și nebun, frenetic și disperat spre redanul din fața primei redute de la Grivița. Atacul este condus de locotenent-colonelul Sergheie Voinescu însoțit de batalioanele sale de dorobanți care se avîntă în luptă conform cronicii de război: „Mergeau coloanele sub focurile încrucișate ale inamicului în cea mai mare regulă, întocmai

ca la manevre”. Din spatele batalioanelor citeva tunuri comandate de sublocotenentul Artur Hartel acoperă atacul cu un nor de obuze care învăluie reduta Grivița ca într-o ceață cu miros greu de sulf. Dorobanții sînt întimpinați cu „foc aprig”. Otomanii, speriați de înaintarea românilor, se ridică în picioare din întărituri și trag în cîmp deschis. Românii se apropie, se opresc, încarcă armele și trag la rîndul lor. Pînă cînd trupele se întîlnesc, se confundă, se îmbrățișează parcă, se sfîșie cu săbiile, cu baionetele, cu mîinele, cu dinții. Dorobanții pătrund în redan, îl copleșesc cu numărul lor.

Împăratul Alexandru al II-lea care urmărește lupta transmite că e mulțumit „cum lucrează artileria” română și cum dau asaltul „trupele de infanterie”.

Un corespondent de război exclamă că atacul „infanteriei române — botezul său de foc și prima ei luptă piept la piept cu vrăjmașul, se săvîrșește cu minunată vigoare”.

Seara coboară în haos. Soarele e o imensă rană. Otomanii se reped surprinzător asupra redanului în jurul orei 10.30. Sînt respinși de regimentul 13 dorobanți!

Astfel se încheie ziua de duminică 27 august 1877.

„Allgemeine Zeitung” publică un reportaj de seară din bivacuările trupelor române, din taberele dorobanților: „În fiecare seară muzicele regimentelor atrag cu cîntecetele lor naționale pe soldații liberi de serviciu ai întregii brigăzi la un joc voios și este un tablou fermecător să vezi la lumina lunii batalioane întregi jucînd hora, la care citeodată iau parte și ofițerii, ceea ce înveselește și mai mult pe soldați. Adeseori e trecut de mult de miezul nopții, dar tot se învîrtesc sute de jucători pe iarbă verde. Eu cred că dacă li s-ar lăsa pe voia lor muzica, ei ar juca pînă a doua zi. Trupele sînt insuflete de spiritul cel mai bun și cutez a susține că, cu o conducere calmă și înțeleaptă, această armată, în momentul unei situații, își va face pe deplin datoria... Cu un cuvînt, armata română mi-a făcut o impresie surprinzătoare”.

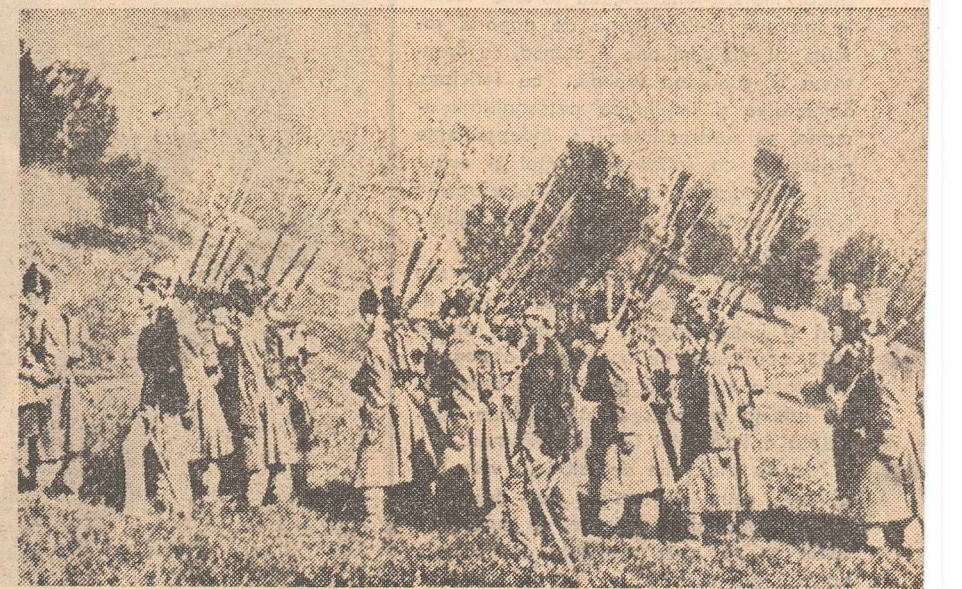
Cu o astfel de armată, cu astfel de oameni în uniforme, veniți pe cîmpiile de bătălie direct de pe cîmpiile secerîșurilor calme, s-a dat prima luptă cîștigată în

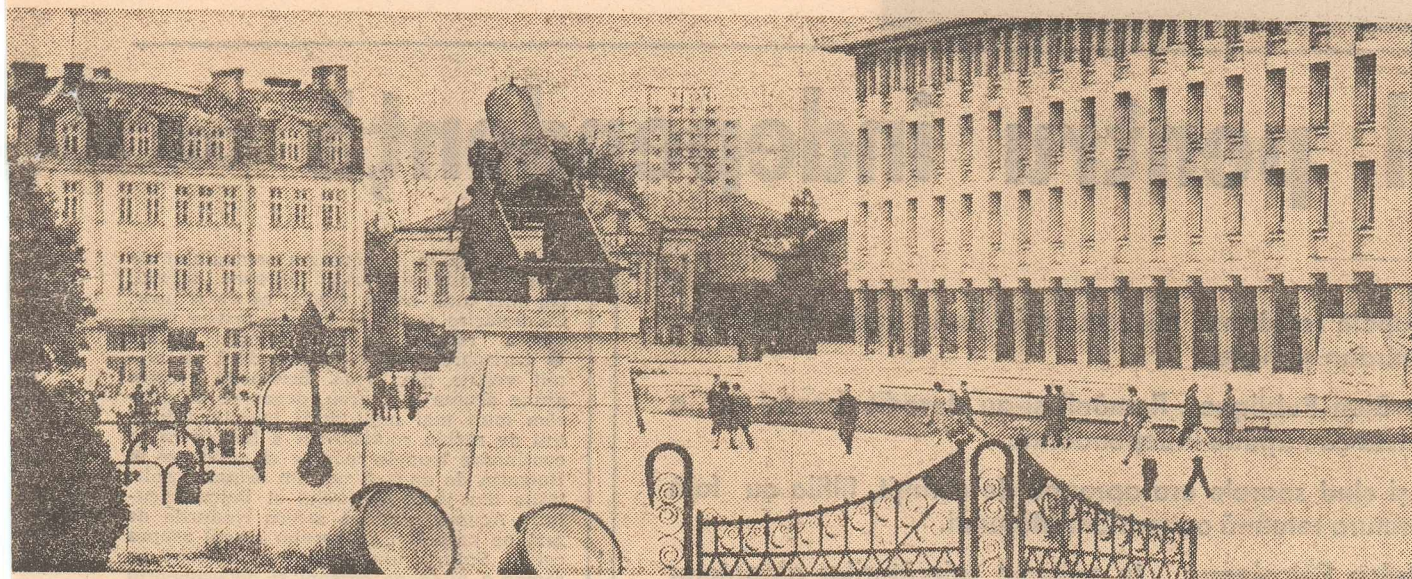
tranșeele din jurul cetății Plevna. Pentru că Plevna era înconjurată de redute tăiate adînc în pămînt și întărite pe dealuri lungi, sinuoase și înșelătoare, ca o uriașă cazemată inexpugnabilă. O cazemată în care Osman Pașa își bea cafeaua, deocamdată doar cu fruntea încrucișată și cu o criză de sciatică.

Pe 29 august are loc un consiliu de război la Marea cartier general rus de la Radenița, unde se hotărîște ca atacul general împotriva redutelor Plevnei să aibă loc în ziua de 30 august, la orele 15. Toți comandanții marilor unități își potrivească ceasurile după acela al comandantului Armatei de vest, domnitorul Carol I. Și tunurile continuă să tragă de citeva zile și nopți asupra pozițiilor otomane. Un tir fantastic și distrugător care a întors pămîntul pe dos în așa fel încît și astăzi, după o sută de ani, se mai văd gropile vechilor explozii, craterele obuzelor.

Și vine o dimineață întunecoasă și rece, o dimineață cu ploaie violentă. 256 de guri de foc de artilerie române și ruse dezlănțuie o nouă canoadă asupra redutelor de la Grivița. Inițial se crede că în fața trupelor noastre se află o singură redută, în timpul luptei se va vedea că sînt de fapt două și lucrul acesta va provoca tragedia pentru că trupele în asalt vor fi întimpinate de foc încrucișat. La ora stabilită de atac, românii invadează platourile Griviței. În linia întâi izbucnesc tiratorii care înaintează pregătiți să tragă în apărătorii inamici. Înaintarea lor se face treptat și pîndit, urmînd ca în fața parapetelor inamice să se culce în pămînt și să dezlănțuie o tragere „de mitralieră”, rapidă, necrutătoare.

Înainte de a se afla în fața redutei necunoscute, soldații și ofițerii diviziei 3 infanterie comandate de colonelul George Anghelescu traversează 900 metri de poșă, uzi pînă la piele în ploaia necrutătoare, înotînd în noroi, în aburii care se ridică din pămînt, și se trezesc în fața unei vilcele largi de 500 metri, cu vadur abrupte și năpădite de hățisuri, avînd în față, pe celălalt mal, acoperit de tranșee trupe otomane de unde se trage concentrice și în rafale. Aici, după planurile stabilite, urma să se afle un șes lung. Sînt momente de derută. Privind vilceaua din sub ochii lor, cu sufletul la gură, gat

fața locului

ATAȚA SPRE CER

să se avinte pe sub focul inamic, fiecare corăntant și-a dat seama că ieșind din valea aceasta vor rămâne mult mai puțini. Citeva clipe de panică și maiorul George Șonțu se aruncă pur și simplu în vale, alergând însoțit de soldații și ofițerii batalionului său cu disperarea și cu îndirjirea care-i fac pe oameni să nu simtă tirul gloanțelor, nici oboseala, nici căderile fulgerătoare în dreapta și în stînga ale celor atinși de gloanțe. Valea e abruptă, cu surpări de pământ, cu fragmente de calcar pe care oamenii alunecă și se rostogolesc, se prind de lăstărișuri, de tufe, se ridică în picioare și urcă din nou panta deschisă, înfruntînd în plin, cu pieptul, focurile năprasnice ale armelor din cele două redute. În urma soldaților din batalionul lui George Șonțu se năpustesc prin vale atacatorii căpitanului Valter Mărăcineanu. Strigă din toate puterile, cu glasuri surde, înăbușite de ploaie, ca să se facă auziți unii pe alții, pentru că nu se mai văd. În fața ochilor lor nu se află acum decît reduta dușmanilor, cu fortificațiile și întăririle ei exacte, puternice, cu șanțuri și parapetele pământ bătătorit și împletituri de nule înalte spre care trebuie aruncate scări. Primele rînduri de otomani sînt spulberate în această înaintare vijelioasă, prin luptă a baionetă. Dorobanții și infanteriștii se află acum sub parapet. Sînt improșcați de slumbi, de șrapnele, de șomoioage aprinse, de pietre, de coșuri de pământ rostolite peste parapete. Cade maiorul George Șonțu. Se prăbușește de pe parapet și alunecă sîngerînd pe umerii oamenilor săi, în noroi. Are ochii deschiși, larg deschiși și care cerul încearcă o ultimă evadare. Ii a ieșit, cu o violență și cu o năprasnică orîntă de a învinge, căpitanul Valter Mărăcineanu. Urcă malul surpat, se cațără pe olină și sfidînd tirul inamicilor, împlîntă teagul pe redută strigînd: Trăiască România! E spulberat la rîndul său în eant. Strigătul lui pe deasupra redutei lor otomane s-a revărsat parcă din toate iepturile românilor morți la Vaslui sau la Călugăreni în negura vremurilor. Au fost 40 de minute de infern în care trupele diviziei 3 infanterie au plătit cu sîngele acul de la Grivița: 11 ofițeri morți, 15 fițeri răniți, 683 soldați morți și răniți. 40 de minute pe viață și pe moarte.

Plouă pe colinele zbuciumate de la Grivița. Cînd și cînd soarele scapă printre nori o lumină turbure și rece. Prin valea plină de morți și de răniți se desfac acum trupele diviziei 4 infanterie. Se dezlănțuie din nou un potop de gloanțe. Trupele române sînt sfîșiate, sînt desfăcute sub tirul vehement al otomanilor aflați pe redute. Oamenii cad, se repliază, se maschează la pămînt, se ridică din nou, aleargă spre parapete, strigă, injură, gem, suspină și se năpustesc cu ură și revoltă într-un iureș halucinant, cu steagurile desfășurate, cu fanfarele cîntînd războinic, cu tobele bubuînd adînc într-un ritm de alergare continuă, cu trîmbițele spintecînd ploaia și norii în zdrențe, chemînd la luptă. Atacul este respins din nou. Trupele se repliază cu furie, cu ochii în lacrimi. Atacă din nou. Sînt respinse din nou, lăsînd în vale morți și răniți care cer ajutor. La orele 18, îmbarbătați de locotenent-colonelul Voinescu, de maiorul Candiano Popescu, de Groza, sprijiniți de trupele ruse care se năpustesc într-o șarjă rapidă spre redută, românii iau cu asalt parapetele. Atacul se dă perpendicular. Valul de gloanțe îi izbește în față. Rușii atacă lateral. Oamenii luptă cu ce apucă, se taie cu baionetele, cu săbiile, se lovesc cu picioarele, se rostogolesc prin șanțurile redutei pînă cînd unul sau altul se face „mort și livid”. Aproape că nu se mai aud armele, decît zgomotul surd, infundat al exploziilor de obuze. Se trage cu tunurile în românii care urcă încă pe parapete și care se află la numai cîțiva metri. Și cerul se umple de schije de oameni! Se calcă pe trupuri, pe mormane de cadavre. Se calcă prin riuri de sînge.

În redută șanțurile sînt săpate ca în labirint. Te poți rătăci prin ele. La fiecare intersecție pîndește moartea. Otomanii atacă acum cu cuțitele, cu patul puștilor. Nu mai au gloanțe.

La orele 19 reduta Grivița 1 este cucerită. Soldatul Grigore Ion a Lucăi, împreună cu sergentul Stan Gheorghe și caporalul Nica Vasile, răpesc unul din steagurile de luptă otomane. Dorobanții infig în locul lui, pe parapet, steagul regimentului 14, un steag ciuruît de gloanțe, năclăit de noroi și de sînge, un steag fluturînd strălucitor în razele bizare, de dincolo de viață și de moarte, ale soarelui improșcat acum pe cer, printre nori grei și infrinți.

Sînt morți de seamă, morți mulți și risipiți pretutîndeni, în „Valea plingerii”, sînt muribunzi și răniți grav pe care îi caută brancardieri și infirmiere, pe care medicii ambulanțelor încearcă, în inserarea disperată a zilei de 30 august 1877, să-i smulgă neantului. Șonțu, Mărăcineanu, Cracalia, Romano, Bușilă, Măcărescu, Botescu, Handoca, Elefterescu și mulți alții zac acum cu fața spre cer.

Telegraful de la cartierul general continuă să bată fără întrerupere: „Țarul Rusiei, Alexandru al II-lea, își exprimă bucuria față de succesele repurtate de trupele noastre cu prilejul cuceririi redutei Grivița 1, arătîndu-și «întreaga sa recunoștință pentru vitejia tinerei armate române».”

Turcii continuă să tragă din reduta Grivița II. Nimeni nu se poate apropia de morți și de răniți. Și Valea plingerii devine una din cele mai zguduitoare imagini ale pragului dintre viață și moarte. Se aud de pretutîndeni răniții strigînd după ajutor, chemîndu-și camarazii, frații, părinții, cerînd un pahar cu apă, rugîndu-și prietenii să fie omorîți pur și simplu ca să nu mai sufere, ca să nu se chinuie. Valea din fața redutei Grivița 1, aflată acum sub tirul redutei de la Grivița II, e un imens delir.

Se sapă șanțuri de consolidare, sub tirul ucigaș din reduta otomană Grivița II, împinsă cîteva sute de pași mai încolo, redută despre care soldații români n-au știut nimic la declanșarea atacului. De acolo s-a tras în timpul luptei din flanc. Zilele sînt bintuite de suflul obuzelor, de zgomotul tragerilor de artilerie, de furtuna de gloanțe care se țese deasupra cîmpului plin de leșuri și de ființe care alunecă unele peste altele, care se scufundă treptat în întuneric. Noptile sînt insuportabile. Strigătele și șoaptele muribunzilor se aud ca într-o catedrală. Aerul e otrăvit de mișme. Infirmierii și brancardierii nu pot pătrunde în această vale sinistă scaldată în sînge, pe unde flutură în vînt drapelele morții și muribunzii ating cu minile căzute alături în noroi fundul lumii. Din tranșeele otomane se trage, contrar tuturor uzanțelor internaționale, în soldații cu simbolurile Crucii Roșii.

Se fac demersuri pe lingă Osman Pașa. I se trimite o delegație sub drapel alb. Osman Pașa refuză să o primească motivînd că e bolnav; comunică în schimb că nu poate admite ca sanitarii români să-și culeagă răniții și morții pentru că ar însemna să pătrundă prea aproape de reduta otomană și ar putea examina „în liniște dispunerea trupelor turcești”.

Și peste liniștea care se lasă, uneori, noaptea pe lună, vin roiuri de fluturi albi și se așază pe pleoapele morților.

Vor trece cîteva săptămîni și reduta Grivița 2 va fi cucerită de soldații români, lăsînd pe cîmpurile de luptă jertfe imense. Drumul spre cetatea Plevnei va fi liber. Vor trece alte săptămîni de lupte grele și Osman Pașa, rănit și hărțuit, se va preda armatelor ruse.

Astăzi, colinele de la Grivița se înalță în aerul limpede ca un monument natural pe care prietenii și vecinii noștri bulgari îl păstrează neatins, îl respectă și-l cutreieră solemn, împreună cu oamenii veniți aici de pretutîndeni, cu capetele descoperite, citînd pioși și în deplină reculegere inscripțiile de pe soclurile de piatră pomînd de jertfele poporului român în războiul pentru independența sa și pentru eliberarea celor asupriți de Imperiul otoman.

ADRIAN DOHOTARU ■

GRIVIȚA,

un izvor de istorie

Grivița este un sat obișnuit, așezat pe o coamă de deal, molcomă, de unde i se trage și numele. Acum o sută de ani, satul avea doar 50 de case. Astăzi sînt peste 800. După ce au trecut Dunărea să lupte alături de armata rusă, după ce s-au făcut cunoscuți lumii prin vitejia lor fără seamăn și prin moarte, românii vin acum să se închine locului acesta eroic. Și vin mulți.

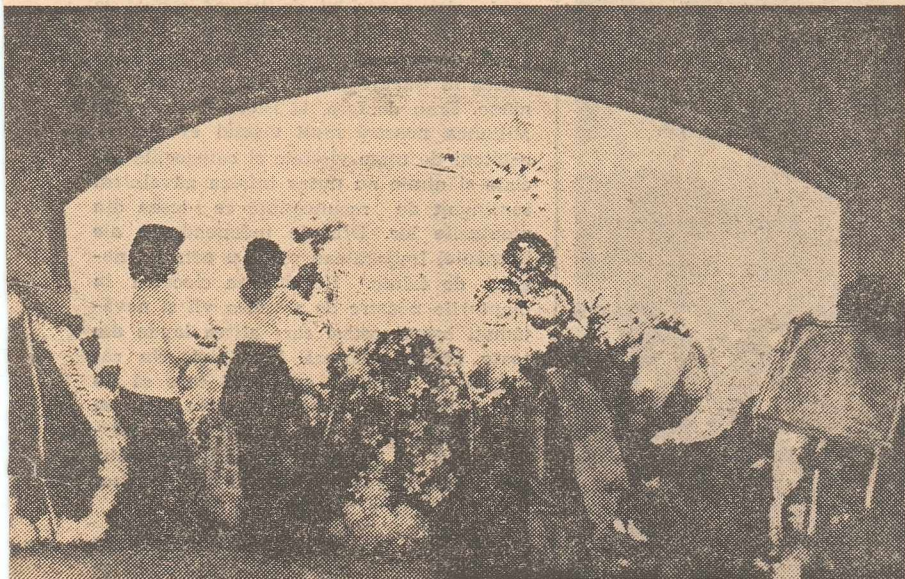
În 1902, după 25 de ani de la război, guvernul țării noastre a hotărît să se zidească, la Grivița, Mausoleul eroilor români. Se înalță la marginea satului, printre pomii legănați veșnic de vîntul care adie dinspre redute. În ziua în care vizităm mausoleul și muzeul, se află aici, la Grivița, sute, poate mii de vizitatori din România. Sînt muncitori, medici din Galați, ingineri, profesori, bărbați și femei de toate vîrstele, dar cei mai mulți sînt școlari. Au venit, însoțiți de dascălii lor, să se încarce de istorie.

Ne strecurăm în mausoleu pe o scară îngustă și de pe un frontispiciu de marmură ne adună privirea următoarele cuvinte: „Cine luptă vitejește, nepieritor îi rămîne numele!” Alături, pe pereții înnegriți de timp, sînt expuse schițe de război, reproduceri după picturile lui Grigorescu, nume de viteji căzuți la datorie. Nume săpate ca într-o filă de istorie a neamului. Căpitanul Nicolae Bogdan, moldovean din Valea Oituzului, a cerui colonelului Sachelarie să-i permită să conducă spre redute vinătorii care urmau să intre în luptă. Aflăm despre el că înainte de a porni la atac, la fel ca și maiorul Șonțu și căpitanul Mărăcineanu, și-a tras sabia din teacă și a strigat: „Soldați și ofițeri, cine e român să mă urmeze!” Apoi sare din șanț și se aruncă spre reduta inamică. Cum românii erau cu toții, l-au urmat toți. Un glonte avea să-i nimerescă însă pieptul și inima patriei o mai sîngerat o dată. Alte nume: căpitanul Dimitrie Bușilă, locotenentii Dumitru Lemnea, Chivu Stănescu, sublocotenentii Gh. Valentineanu, Vasile Mihăiescu, sergent Marin Georgescu și lista continuă...

Pe o scară de piatră, o scară circulară, coborîm în osuarul mausoleului. Coborîm parca într-un mormint imens și trăim strania senzație că umbrele eroilor ne ating. De undeva, din pereții de marmură, răzbate o lumină crepusculară. În două cufer mari stă zestrea sfîntă a neamului: sînt adunate acolo oasele străbunicii noastre, relicve de preț ale libertății. Pe cripta unui fel de mormint sînt sculptate trei cercuri de piatră, ca trei cununi de lauri, care simbolizează, ne spune translatorul nostru, Iordan Dancov, într-o românească perfectă, frăția de arme dintre cele trei popoare prietene — român, rus, bulgar — care au luptat împotriva asupritorilor turci. Atît sus, în capelă, cit și aici, în osuar, coroanele și jerbele de flori, aduse din grădinile patriei, devin o reală mărturie a dragostei, flori peste mormintul acesta comun. Sînt flori aduse de elevii Liceului din Moreni, de pionierii Școlii generale nr. 10 Pitești, de cei ai liceului din Deva, Drăgășani, Mehedintși, Caracal, Singeorz-Băi „Un adînc omagiu, eroilor căzuți la Grivița!” — scriu pe o panglică elevii Școlii generale nr. 2 din Lupeni: la fel scriu cei de la Liceul „Zinca Goleacu”. Un amănunt, pe care mă gîbesc să mi-l notez în minte, mă impresionează pînă la lacrimi: cineva, un copil probabil de clasa întâi, care abia a învățat să rotunjească literele a scris cu mîna tremurîndă, pe foaia unui caiet de aritmetică, următoarele: „O mîină de pămînt din pămîntul pentru care v-ați jertfit, adus de pe meleagurile Banatului, de un grup de elevi de la Casa pionierilor din Caransebeș”. Alți elevi au adus o pernă, o piatră dintr-un mormint din țară, alte obiecte pline de semnificație, dar peste acestea toate, cu toții și-au adus darul lor cel mai de preț: recunoștința!

S-ar conveni să mai spunem că în 1967, cu prilejul celei de a 90-a aniversări a independenței de stat a României, Mausoleului de la Grivița i-au fost conferite, de către Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România, Ordinul „Tudor Vladimirescu”, clasa I, iar de către guvernul Republicii Populare Bulgaria, Ordinul „Kiril și Metodiu”. Sînt expresii ale prețuirii și recunoștinței popoarelor celor două țări față de eroii români, ruși și bulgari, căzuți epoeic la Grivița. Și sînt zile cînd oamenii vin și trec prin mausoleu, prin muzeu, se perindă prin fața stațiilor într-un lung și tăcut pelerinaj și își imaginează totul. În acele momente se întîmplă un fapt înălțător: chipurile din tablouri, cu toate faptele lor de vitejie, trec în conștiințele individuale, apoi în aceea a neamului și astfel eroii rămîn nemuritori.

N. GRIGORE ■

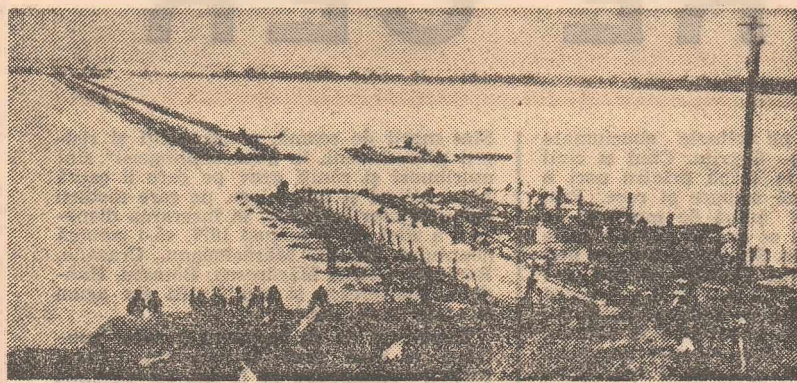

Din Războiul pentru independență (XII)

Domnitorul văzu de pe acele înălțimi cum soldații noștri pogorau în oraș și trimise o depeșă țarului Alexandru la Poradim spre a-i anunța acest rezultat. Apoi se îndreptă spre reduta Craiova, pentru a dirija atacul asupra ultimei linii de rezistență a vrăjmașului de pe muciile de la Opanez, a cădea în spatele turcești care lupta în front cu grenadierii peste Vid, și a o lua astfel între două focuri.

● Osman-pașa, rănit la picior, se predă colonelului român Mihail Cerchez ● Căderea Plevnei a încheiat cea mai grea etapă a războiului ● Entuziasm general în Capitală; vestea cuceririi Plevnei de către trupele ruso-române ajunge în București în chiar seara zilei de 28 noiembrie ● Cu fapte și cu muzica gardei civice în frunte, populația Bucureștiului, tineri, meseriași, comercianți, funcționari, femei și bătrâni defilează pe străzile principale ● Supliment Extraordinar al „Curierului”: Plevna a căzut, Osman-pașa s-a predat cu întreaga sa armată ● Vestea izbînzii de la Plevna ajunge în celelalte orașe din țară; manifestări spontane de entuziasm au loc la Iași, Fălcișeni, Bacău, Piatra Neamț, Birlad, Tirgoviște, Turnu-Severin, Ploiești, Buzău, Tg. Ocna, Cimpulung Muscel, Rîmnicu Vilcea, Roman, Craiova ● Țarul Alexandru II: După o rezistență de cinci luni, sfertările combinate ale trupelor noastre aliate au fost încununată de succes deplin ● Comandantul armatei de vest: Sper că veți păstra pentru frații voștri români de arme o amintire tot așa de amicală ca aceea pe care dinșii v-o păstrează ● Ziarele reiau în coloanele lor discursurile ținute cu prilejul vrednicului eveniment ● Gazeta Transilvaniei: Participind din tot sufletul nostru la bucuria generală a fraților noștri din România, le trimitem frățeștile și călduroasele noastre felicitări și dorim ca... din ruinele singeroase ale Plevnei să răsară mult iubita pace, să se înalțe independența României, recunoscută de întreaga Europă ● Ziarul „Resoul”, al cărui prim număr a apărut chiar la începutul războiului de independență, relatează despre singeroasele lupte de pe cîmpul dinaintea Plevnei; vitejia ostașilor români umple inimile tuturor românilor de o aleasă simțire ● Deputatul G. Misaș: Sintem o generație privilegiată. Aceea ce predecesorilor noștri și chiar marilor căpitani ai neamului nostru de-abia le era a visa, sub ochii noștri și în zilele noastre s-a realizat... Din acest singe nobil și generos va învia, a înviat chiar România mare și independentă ● Din declarația de război a Serbiei: Vom găsi pe cîmpul de luptă viteza armată rusă acoperită de glorie eroică; vom găsi pe frații muntenegreni, pe vitejii noștri vecini români care, trecînd Dunărea, s-au dus să se lupte pentru independență și libertatea creștinilor asupriți ● Trupele române ocupă toate localitățile din dreapta Dunării, reușind să impresoare Vidinul și Belograticul, cele mai importante orașe cetăți din Bulgaria apuseană ● Din nou vitejia dorobanților și a călărașilor români este evidentiată în ordinele de zi ale comandanților ruși și români ● În București continuă seria manifestărilor dedicate izbînzii de la Plevna ● Ziarul rus Petersburgskîe viedo-

- Trupele românești cuceresc prin lupte grele localitățile Smirdan și Inova.
- Le Bien Publique: Românii și-au dovedit dreptul de a exista ca națiune independentă.
- ...și cînd soarele era aproape de asfințit, filia cu fală flamura română asupra Smirdanului.
- Ștefan Fălcoianu: ...în mijlocul șuierăturilor gloanțelor nu se auzea decît sunetul trompetelor noastre.
- La capătul șoselei Kiseleff se ridică un arc de triumf pe care scrie: „Apărătorilor independenței, orașul București”.
- Intrarea triumfală în Capitală a oștilor române.

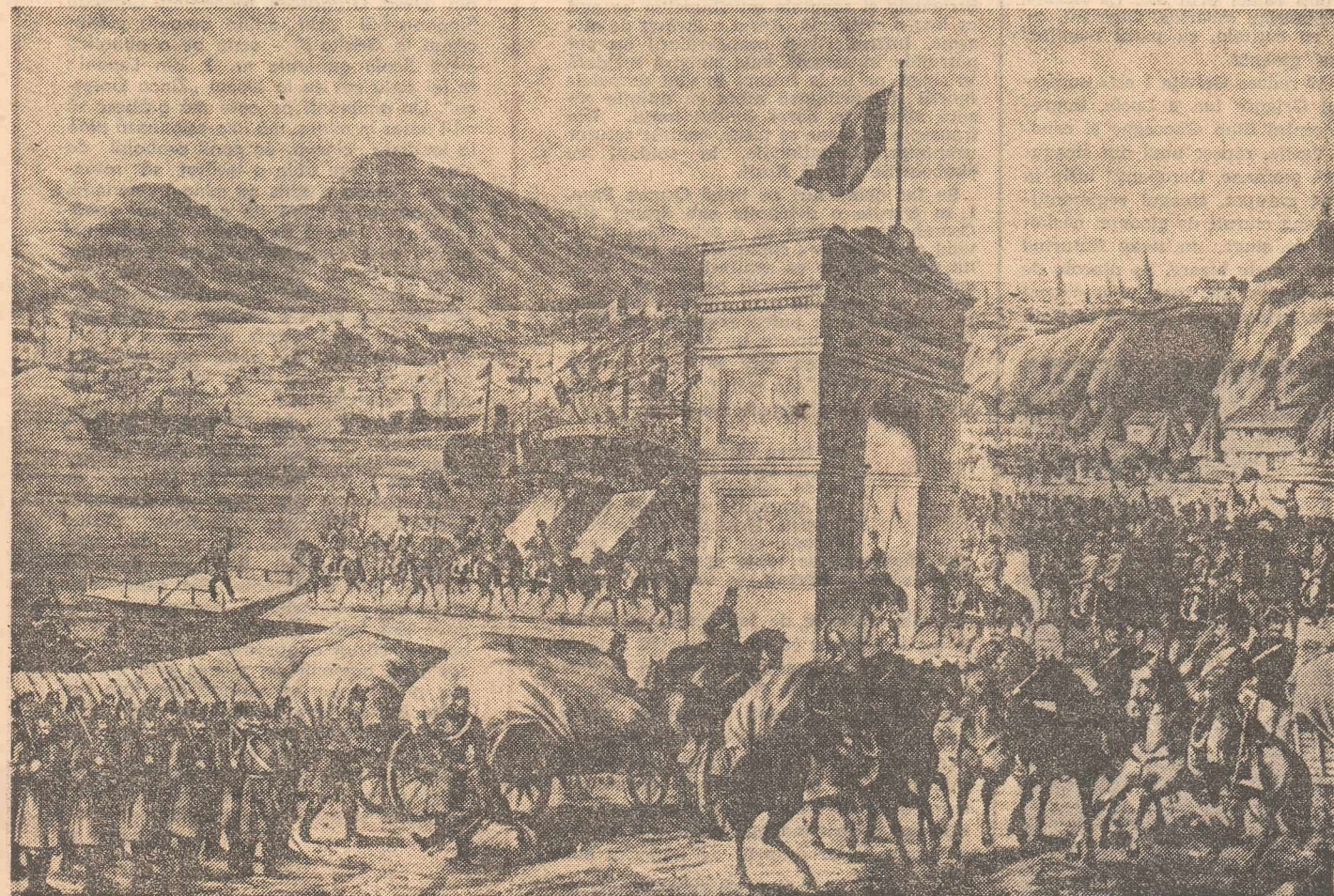

mostie: Acum cînd armata prințului Carol și-a primit botezul de foc, cînd prin faptele de la Plevna și Rahova a arătat frumoasele sale calități, azi între Rusia și România s-a format o legătură care este creată nu numai prin tratate, dar și prin înfrățirea sa de arme ● O delegație de țărani din Teleorman felicită trupele române pe chiar cîmpul de luptă; la întoarcere, țărani se opresc în București și o multime numeroasă îi înconjoară aclamîndu-i ● Se formează noi grupuri de voluntari dintre frații celor căzuți la Grivița, Plevna, Rahova ● Marele duce Nicolai: Rezultatele strălucite care s-au obținut la Plevna sînt datorite în mare parte cooperățiunii bravei armate române... Imi fac o plăcere cu totul deosebită d-a exprima... aceste sentimente, precum și satisfacția serioasă de care am fost cuprins văzînd confraternitatea de arme dintre trupele rusești și române, care a stabilit noi legături între cele două popoare ● Ioan Slavici: Prin faptele sale bărbă-

tești poporul român a dovedit că trăiește, că voințe să mai trăiască și că are în sine puterea din care izvorăște viața ● Armatele române se pregătesc de luptă pentru cucerirea unuia dintre punctele cele mai întărite din sistemul de apărare al Vidinului ● Martor ocular: Soarele urcase drept deasupra noastră; în rîndurile noastre domneau speranța și încrederea în victorie. Nimeni nu vorbea de cei căzuți; gîndul întoarcerii acasă după strălucitoarea victorie de la Plevna nu le da pace și memoria celor atît de brav și ostășeste căzuți o păstra fiecare cu sfîntenie în suflet. Pe cîmpul dinaintea Smirdanului nu era om, fie el oștean sau căpetenie, să n-aibă rămas pe colinele de la Grivița, Rahova, Opanez, Plevna un prieten, o rudă, un frate, un comandant... Cu mare grijă se dăduse ordinul de zi și acum fie-

care zăcea în așteptarea semnalului de luptă. Inamicul fusese aproape înfrînt, dar nici unul nu se gîndea că va fi ușor. Cu hotărîre și inimă vitează privea toată oastea română clipa victoriei finale ● Scrisoare acasă: Nu știu dacă ați primit vestile din urmă. Scrisorile voastre ajung acuma mai greu, deoarece ne mișcăm mult mai mult decît înainte. Conștiința de război româno-rus a hotărît ca în continuare trupele române să acționeze în Bulgaria de apus și noi am ocupat localitățile din jurul Vidinului și Belograticului. Acuma, cînd vă aștern rîndurile de față ne pregătim să pornim atacul asupra cetății Smirdanului. Dintre ai noștri au rămas o mină de oameni și detașamentul nostru a fost desființat. Pe aici se vorbeste că s-ar putea ca o parte dintre noi să ne întoarcem mai degrabă acasă. Dacă vom scăpa cu viață, ne vom revedea foarte repede. De cîrînd ne-a vizitat un grup de țărani și cu ei am mai trimis o scrisoare. Sperăm cu toții ca aceasta să fie ultima înaintea revederii noastre... ● Colonelul Ștefan Fălcoianu: ...în mijlocul șuierăturilor gloanțelor... nu se auzea decît sunetul trompetelor noastre... și strigătele de ura ale bravilor noștri ostași care, cu impetuoșitatea trupelor îmbătrînite în luptă, capturară în trei ore trei redute, patru tunuri, culcară la pămînt aproape 500 de turci și făcură prizonieri aproape 250 nizami... împreună cu șefii lor ● Martor ocular: Toți ai noștri dovediră prezență de spirit, liniște și energie vrednice de cele mai mari laude. Ca șoimii cei luți se aruncară peste turci bravii noștri confrăți și întreaga operațiune fu condusă foarte iscusit încît pierderile noastre fură neînsemnate în raport cu cele ale turcilor din față; în tot timpul cît dură lupta, aproape trei ore, ai noștri nu dădură o dată înapoi și multă slavă cucerii și în această luptă vitează oaste română ● Al. Chibici Rîvneanu: ...Ca un uragan sălbatic ce spulberă și zdrobește tot în calea sa, năvăliră cetele române... și cînd soarele era aproape de asfințit, filia cu fală flamura română asupra Smirdanului ● Se încheie armistițiul ruso-turc și trupele române, conform documentului semnat de cele două părți, intră în Vidin și Belogratic; populația bulgară întîmpină cu sentimente de simpatie și entuziasm trupele române ● Le Bien Publique: Românii s-au purtat cu vitejie, ei au luat o mare parte la impresoarea Plevnei și la înfrîngerea definitivă a lui Osman-pașa care a hotărît rezultatul campaniei; ei și-au dovedit în război ca și în pace dreptul de a exista ca națiune independentă ● Londoner Journal: La Plevna românii s-au bătut ca lei și au cîștigat lauri de glorie. Cu toate grelele sacrificii ce i le-a impus războiul, România a știut să-și îndeplinească și îndatoririle sale internaționale din toate punctele de vedere ● La San Stefano, lîngă Constantinopol, se încheie tratatul de pace ruso-turc. Este recunoscută independența României, Serbiei și Muntenegrului, iar Bulgaria devine autonomă ● Generalul Todleben: Martor al frumoasei conduite a tinerei și glorioasei armate române ce a luptat alături de armata rusă, mă gîdulesc cu speranța că amintirea nepieritoare a acestor lucrări de glorie va servi totdeauna ca bază la relațiunile viitoare între cele două țări ● Armata română își face intrarea în București pe sub un arc de triumf ridicat la capătul șoselei Kiseleff ● C. Bacalbașa: Tot orașul era gătit cu drapele și lampioane, o lume imensă alergase din toate colțurile României, așa că pe podul Mogoșoaii nu se mai putea circula ● Podul Mogoșoaii ia numele de Calea Victoriei; strada Tirgoviștei — Calea Griviței; Podul de pămînt — Calea Plevnei; strada Craiovei — Calea Rahovei ● Martor ocular: De o parte și de alta a arcului de triumf ridicat la capătul șoselei Kiseleff o multime nemărginită de oameni venise să întîmpine intrarea în București a neînfrînteii oaste române. Erau de față, la istoricul și pentru națiunea noastră mult visatul eveniment, cetățeni de toate vîrstele și categoriile sociale și nimic nu putea înfrîna năvalnicul sentiment de recunoștință ce ieșea din piepturile lor. Drapele independente ale României îmbogățeau piața și peisajul negrăit de falcic. Nerăbdarea ciocotea în piepturile noastre de a vedea vii și nevătămați bravii ostași care atitea laude din toate părțile aduseră României. Nu rămăsese în Capitală om valid care să nu fie pe una din străzile pe unde avea să vină falnica armată română. Cînd în sfîrșit sosiră, ca la un semn glasurile multimei se adunară într-un singur și nemuritor imn de glorie și nemuritoare fală...

Pagină realizată de
NICOLAE CRISTACHE ■

Mă numesc Ion Tinică și sint angajat la I.T.B. ca muncitor. Am locuit în blocul de la Lizeanu, care s-a prăbușit în urma cutremurului din 4 martie. Chiar a doua zi, prin grija Consiliului popular al sectorului 2 București, mi s-a repartizat o garsonieră. La scurt timp, prin Crucea Roșie am primit o garnitură completă de dormitor, de la un cetățean care a lăsat un bilețel cu numele Ion Marinescu și adresa: Spitalul Dorohol, județul Botoșani. Pentru a fi siguri, eu și soția mea, Gheorghita, că acela care ne-au ajutat material în mod substanțial vor primi sincerele noastre mulțumiri, vă rugăm să publicați aceste câteva rânduri în revista Flacăra, mulțumindu-vă anticipat, noi, cei doi foști sinistrați.

În anul 1970 fiul meu Dumitru Giurea în vîrstă de 15 ani a fost angajat la Întreprinderea de industrie locală Horezu ca ucenic la locul de muncă pentru meseria de timplă. În 1972 a fost încadrat în producție ca muncitor calificat, în 1974 a plecat pentru satisfacerea stagiului militar, iar la data de 24 iunie 1975 a revenit la locul de muncă, după care a plecat pentru a se recalifica în meseria de conductor auto la Tîrgu-Jiu — școala de șoferi. După terminarea recalificării în această meserie, s-a prezentat la coloana transporturi Tismana pentru angajare; în timp ce se prezenta pentru luarea în primire a mașinii, a fost electrocutat mortal la data de 13 mai 1976. În cursul anului care a trecut, Întreprinderea de industrie locală Horezu mi-a făcut cunoscut că trebuie să plătesc școlarizarea fiului meu Giurea C. Dumitru, în sumă de 4662 lei, ce reprezintă calificarea ca ucenic în meseria de timplă. Sint o femeie văduvă de 9 ani, am sub îngrijire doi copii minori, îmi este foarte greu să achit această datorie, cu atât mai mult cu cît această măsură mi se pare născută dintr-un de neînțeles și mai ales neomnesc birocratism. (Maria Giurea, Horezu-Vilcea).

Sintem un grup de cetățeni din orașul Eforie Sud, domiciliati în strada dr. Cantacuzino. O porțiune din această stradă așteaptă de ani de zile o poștigă de asfalt, așa cum este pus în tot orașul, în afară de cei cîțiva metri din fața gospodăriilor noastre. Ne-am adresat în mai multe rânduri autorităților locale, ni s-au făcut promisiuni, degeaba. Sesizăm totodată că pe un teren pe care acum un an funcționa în bune condițiuni un camping pentru stăini — utilat atunci cu apă, canal și corpuri sanitare și desființat astăzi din nu știm ce motive — se adună gunoale, molozuri provenite de aici, de pe șantierul orașului, resturi provenite din gospodăriile unor cetățeni certai cu igiena. Credem că este de datoria organelor de conducere ale orașului să ne rezolve și aceste doleanțe mărunt în aparență, dar care contează pentru frumusețea orașului în care locuim, pentru turiștii care ne vizitează. (Semnează Ion Munteanu, împreună cu încă 9 cetățeni din Eforie Sud)

Primum din partea Comitetului municipal de partid al municipiului Roman, județul Neamț:

„În legătură cu scrisoarea adresată revistei Flacăra de Ioan I. Blaj din comuna Botești, județul Neamț, muncitor la șantierul nr. 5 Roman (... în revista Flacăra nr. 44/1976 a apărut un articol în care rezultă că Blaj Ioan, adică eu, a sesizat organele de partid și de stat că șeful șantierului nr. 5, inginerul Cruceș Ștefan, împreună cu Simion Rodica, inspector principal de personal, ar fi comis unele abateri — eu nu am la cunoștință să fi făcut asemenea sesizare — și vă rog pe dv. a verifica... etc”. — am reprodus din scrisoare, N.R.), s-a discutat cu aceasta, care afirmă că relațiile apărute în coloanele revistei nu sint conforme cu realitatea în sensul că eu nu a făcut nici o sesizare despre faptele comise de fostul șef de șantier și inspectorul de personal. Este adevărat însă că faptele relatate în revistă așa s-au petrecut, iar respectivii nici nu mai sint în prezent. În cadrul acestui șantier, Tovarășul Blaj I. Ioan însă afirmă că datorită apariției numelui său în coloanele revistei, și-a creat o atmosferă proastă în șantier, fapt pentru care vă roagă să faceți euvenita rectificare în coloanele revistei”.

Opinii

„Iată, din nou, oameni care se îmbracă în uniforme pe care oamenii de acum o jumătate de veac le-au urit. Pentru că erau pricina tuturor necazurilor lor. Iși desenează pe piept portretul lui Hitler, își pun pe brațe zvastici și pe buze lozinci ale neomeniei. Pata neagră a prigoanei și violenței începe să se întindă agitată de mucedu ideii ce încolțesc în mucedu creiere, amenințînd pacea ce a prins rădăcini de la ultima prășire a buruienilor. Sint un tînar, nu am decît 20 de ani, nu am cunoscut și nici nu vreau să cunosc ororile fascismului. M-am născut în timp ce părinții mei și părinții prietenilor mei puneau suflul la urnirea țării pe drumul ce și-l alesese, drept, cutezător și glorios, spre comunism. Am crescut odată cu țara. M-am maturizat pentru țară, și acum fi sprijin pașii ce se îndreaptă rapid spre un viitor al oamenilor — al oamenilor care frămîntă pîine, al oamenilor cu privire curată și buze neîntinate de minciună. Sint indignat că nu sintem lăsați să ne vedem de treburile în care ne place să nu se bage nimeni. Sint indignat că niște josi-nici trădători sprijinii de către cei care purtau diagonale și poceau din călcîie pentru a arăta că sint de puternici, devin pe zi ce trece mai limbuți, ponegrînd cu vorbe care sint plătite după procentajul de neadevăr și calomnie un popor care a arătat că știe să înfrunte soarta... Mă adresez revistei pentru că nu am posibilitatea să le spun acestor oameni vrednici de tot disprețul ce gîndesc eu și colegii mei, întregul tîneret revoluționar al țării, despre ei — vinzătorii de neam. Sper că nu au uitat să citească românește!” (Din scrisoarea cititorului Sorin Grecu din Timișoara)

„Laudă țărănilor... Tăcuți, demni, cu nimic mai prejos decît Meșterul Manole, cu

Timp de patru zile s-a desfășurat la Hunedoara în sălile Casei de cultură și a Clubului „Siderurgistul” faza interjudețeană a Festivalului național „Cîntarea României”. În acest străvechi oraș al istoriei noastre și-au dat înlînire pe scenele festivalului șoimii patriei, pionierii, U.T.C.-iștii și elevii din opt județe ale țării: Covasna, Caraș-Severin, Arad, Alba, Timiș, Brașov, Sibiu și Hunedoara. Fiecare județ a prezentat în festival formațiile artistice cele mai reprezentative alcătuite din grupuri vocale și soliști, formații de dansuri și gimnastică artistică, co-

ruri și formații de teatru și recitatori. Au stîrnit un interes deosebit obiceiurile folclorice prezentate de Școala generală nr. 21 din Timișoara, suita de dansuri din Căpîlnaș-Arad, grupul folcloric din Doboseni-Covasna, dansul fetelor din Căpîlna-Alba etc. După ordinea stabilită de juriu, reprezentanții județului gazdă au obținut un frumos succes ocupînd locul I între cele opt județe participante. (Margareta Soș și Monica Cerchez, de la subredacția TOT ÎNAINTE — Hunedoara)

Comitetul asociației blocului 7 Titan situat în strada Plt. Petre Ionescu nr. 39-51, sector 4, București, vă informează: în revista Flacăra din 13 noiembrie 1976, pe ultima pagină a apărut o notă prin care comitetul nostru arată că în bloc sint defecțiuni grave, cu scurgeri masive de apă, pereți strîmbi, tîmplărie căzută, subsolul plin cu apă etc. Ca urmare a apariției aceleia note, la numai cîteva zile a venit la noi o comisie formată din inginer Elamaropol de la I.M.L.L., inginer Năstase de la I.C.M. nr. 1, inginer Petrescu de la D.G.D.A.L., tehniciana Toicău de la ICRAL 10, care împreună cu președintele asociației au întocmit o minută în care se trasau sarcini pentru fiecare întreprindere participantă la construcția blocului 7 Titan. S-a fixat și un termen, 15 noiembrie 1976 — cînd urma să fie înformată și revista Flacăra despre modul cum s-au rezolvat și înlăturat defecțiunile existente. Sintem datori să revenim de această dată, menționînd că nici pînă astăzi, din toate cele stabilite în minută nu s-a respectat mai nimic, că în acest bloc locuiesc 1270 de persoane din care 450 copii, că în urma cutremurului situația blocului a devenit și mai critică, pentru că suflă vîntul pe lîngă tocul ferestrelor și ușilor netencuite, că inundarea subsolului a devenit îngrijorătoare. Poate că prin publicarea acestor rînduri se va întocmi o comisie care de data aceasta va analiza cu seriozitate și va lua măsurile ce se impun pentru siguranța noastră și-a copiilor noștri. (Semnează președintele asociației și un număr de 5 membri)

Întreprinderea de rețele electrice Cluj, secția de distribuție Oradea, a luat o laudabilă inițiativă: aceea de a verifica starea instalațiilor electrice din toate apartamentele cvartalului de locuințe „23 August”, inițiativă ce va fi extinsă probabel în întreg municipiul. Aceasta nu poate avea decît efecte pozitive, remediuindu-se instalațiile defecte, înlăturîndu-se cele improvizate, reducîndu-se în consecință posibilitatea apariției accidentelor. Firește că sintem de acord cu această inițiativă, sintem de acord și cu introducerea în bucătării a noilor

prize cu pămîntare — blocurile noastre fiind construite prin '60 nu aveau astfel de prize montate în bucătării — la fel cum sintem de acord și cu taxele percepute în acest sens; nu sintem însă de acord că acei cîțiva lei ce reprezintă taxele trebuie achitați la casieria IREC în termen de 5 zile de la verificarea, acolo unde pierdem un timp extrem de prețios sînd la cozi supraaglomerate. De ce oare nu putem plăti acești bani direct echipelor de verificare-instalare, în momentul în care acestea sosesec în apartamentele noastre? (Daniel Boanca, Oradea)

Din partea Procuraturii județene Argeș: „Referîndu-ne la nota apărută în revista Flacăra nr. 13/1976, vă comunicăm că Maria Popescu, Cristina C. Grecu și Veronica C. Grecu, toate din comuna Mioarele, județul Argeș, au solicitat organelor procuraturii sprijin pentru identificarea persoanei care a întocmit mai multe scrisori anonime cu conținut calomnios la adresa lor. Din investigațiile organelor de miliție, inclusiv constatarea biroului de criminalistică din cadrul Inspectoratului județean Argeș al Ministerului de Interne, a rezultat că autorul este Vișoiu Ion din comuna Mioarele. Maria Popescu și Veronica Grecu l-au acționat pe acesta în judecată pentru calomnie. În fața Judecătoriei Cîmpulung, inculpatul a cerut efectuarea unei expertize care a fost realizată de către Laboratorul interjudețean de expertize criminalistice de pe lîngă Ministerul Justiției. Concluziile expertizei au fost că scrisorile anonime nu aparțin lui Vișoiu Ion. Pentru a elucida această contradicție instanța a dispus o nouă expertiză criminalistică făcută de Laboratorul central de expertize criminalistice București, și din nou concluziile au fost că Vișoiu Ion nu este autorul anonimei. Față de aceste probe științifice, Judecătoria Cîmpulung l-a achitat pe inculpat, deși prezente, reclamațiile nu au declarat recurs, astfel că sentința a rămas definitivă. În concluzie, și conform legii, cele sesizate în scrisoarea lor, în sensul că ar fi fost private de dreptul de recurs, nu s-au confirmat”.

Mă numesc Maria Stelea, sint din orașul Bacău, din anul 1973 și pînă către sfîrșitul anului trecut am fost angajată Liceului pedagogic din oraș pe post de magazionieră alimente. În luna iulie am predat gestiunea fără nici un fel de debit dat scris de conducerea școlii. Cînd mi-am retras garanția în luna noiembrie 1976, mi s-a reținut suma de 700 lei, contabilitatea motivînd acest lucru prin faptul că nu se găseau 20 de vize de pline în cantitate de 100 kilograme pline. În decembrie însă aceste vize se găsesec într-un dosar din magazia de alimente, nimeni neputînd justifica cine le-a lăsat acolo și mai ales ele neavînd semnătura mea. În ianuarie a.c. mi s-a spus că odată vizele găsite, mie mi se va restitui suma operată din greșeală. În februarie am depus o cerere în acest sens, dar n-am văzut acești bani nici pînă astăzi. Cine, cînd și mai ales cum a încălcat legea?

Vă scriu despre un necaz care cred că nu este numai al meu, și prin rezolvarea căruia s-ar servi și interesele multor cetățeni. Mulți craioveni avem anumite legături cu Transilvania și cu centrul acestei provincii, municipiul Cluj-Napoca: avem aici rude, prieteni, copii la studii etc. Spre regretul nostru posibilitățile de transport sint dificile; de la Craiova la Cluj-Napoca nu putem merge decît schimbînd trenul la Piatra Olt, unde așteptăm în plină noapte cam o oră și jumătate, o călătorie Craiova-Cluj-Napoca durînd zece ore. Pentru aceste motive propun forurilor în drept să studieze introducerea unui tren direct Craiova-Sibiu-Cluj-Napoca. În cazul în care nu este posibilă o astfel de garnitură propun o variantă mai modestă: cel puțin un vagon direct, avînd un compartiment, două de clasa I, iar restul de clasa a II-a, ar pleca din Craiova cu trenul cursă la Piatra Olt, călătorii nemaîfînd aici obligați să coboare la bagaje și să aștepte în gară întrucît la venirea trenului de București acest vagon de Craiova s-ar atașa acceleratului respectiv în continuarea drumului. (Constantin Popescu, Craiova)

Cititorii ne sesizează

● Ion Gădău, Brașov: a citit recent în presă Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la crearea condițiilor materiale unor comune de a deveni centre urbane în viitorul apropiat, aceasta datorîndu-se faptului că au fost centre importante în declanșarea răscoalei din 1907; printre acestea se numără și comuna sa, Pătulele, situată în județul Mehedinți; chiar bunicul său a fost unul dintre participanții la răscoală. Propune ca pentru aceste comune ce vor deveni centre urbane, să se realizeze monografii din care să rezulte faptele oamenilor de aici ca participanți la răscoală, la Războiul pentru independență, la primul război mondial și la alte evenimente importante din istoria țării, care au devenit factori hotărîtori la succesele noastre de astăzi.

● Ioan Apetroaie, Arad: cumpărîndu-l copilului o ciocolată fină „Ambasador” produsă de Kandia Timișoara și pe eticheta căreia scria „ciocolată lapte cu arahide în amestec omogen — termen de păstrare 3 luni”, nu a reușit să afle data fabricării, pentru a ști la ce perioadă se referă lumile în cauză, a descoperit însă, în amestec, un... ac cu gămălie.

● Simion Gilda Tinta, Pitești (cartier Războieni, bloc H 2, apartament 29): absolvent de liceu cu diplomă de bacalaureat din anul 1972, pretinde că de atunci și pînă în momentul de față nu a reușit să-și găsească un serviciu stabil, fiind, în general, purtată de culo-colo.

● Titus Igna, Deva: propune reînființarea postului de telefon public din suburbia Sintuhalm, existent pînă acum o vreme, dispărut spre nefericirea foarte multor locuitori din această zonă cărora le era strict necesar.

● Ion Ionică, București: în satul Mărgineni, comuna Hîrșeni din județul Brașov, la locul numit „Poiana Stănoaiei”, există un pîlc întreg de copaci de tisă de care nu se-ngrijește nimeni — sint creștați, se fac focuri în apropierea lor etc. De asemenea, între Sinca Veche și Polana Mărului, pe stînga drumului, se văd din loc în loc arbori de tisă. Cunoșcînd raritatea și valoarea acestui arbore în țara noastră, ar fi bucuros să afle că s-au luat măsuri pentru ocrotirea lor.

● Ioan Georgescu, Făgăraș: sesizează că în ultimele luni distribuția apei în oraș lăsa de dorit, spălatul copiilor cît și aprovizionarea propriu-zisă cu apă potabilă devenînd uneori o adevărată problemă; taxele, în schimb, se percep corespunzător.

● Nicu Sbucnea, Hațeg: numeroși oameni ai muncii care fac zilnic naveta cu cursa I.T.A. pe traseul Călan-Hățeg sint nemulțumiți de faptul că orarul impropriu al acestor autobuze, pentru șapte minute, ei scapă legătura dintre două mașini, fiind nevoiți să stea încă două ore și jumătate în plus în Călan, pînă la cursa următoare celei de la orele 16.30.

POȘTA REDACȚIEI

Ion Teanță, Rimnicu Vilcea. Prin decizia civilă nr. 81/1977 a Tribunalului județean Vilcea, ați fost repus în drepturi.

Tatiana Dobrinescu, Cluj-Napoca. Repartiția în producție a absolvenților instituțiilor de învățămînt superior de la învățămîntul de zi, absolvenții cu examen de diplomă repartizați în comune care au avut domiciliul în alte localități primesc, la prezentarea la post, o indemnizație de instalare egală cu retribuția tarifară lunară fixată pentru primul an de activitate în funcția indeplinită. Aceasta se acordă cu condiția ca absolvenții să-și stabilească domiciliul în localitățile în care se află unitățile sociale la care au fost repartizați. Dumneavoastră, părăsînd postul în timpul stagiaturii, trebuie să restituiți integral indemnizația încasată.

Ion Matei, București. Scrieți-ne pentru ce ați fost sancționat.

Gheorghe Damian, Zalău. Ați trimis o copie ilizibilă. Reveniți.

Tereza Dinu, comuna Niculești, Ifov. Referitor la necazurile pe care le aveți cu carnetul CEC, vă sfătuim să vă adresați Casei de Economii și Consumațiunii București, Calea Victoriei nr. 13.

Constantin Jena, București. Așteptați mai întîi răspunsul Procuraturii Generale și apoi reveniți.

Nicolae Cherdic, Galați. Consiliul popular municipal ne-a informat că: a) tratoulul de protecție a fost extins în zona blocului; b) în cursul acestui cincinal, în cartierul Dunărea se va construi un cinematograful cu o capacitate de 500 de locuri.

MARGA NEDELEA

„FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

Intre clasic și baroc (XXIII)

David Decepția neoclasicismului

1.

Tempul a acționat în favoarea Parthenonului, chiar dacă ruinele par să ne contrazică. Albul sever, atât de caracteristic pentru ceea ce ne imaginăm că a reprezentat preferința spiritului elin, nu este decât un fruct al soarelui și al ploilor, eroarea sublimă a timpului care a șters orice urmă de culoare lăsând peste tot marmura desăvârșită în goliiciunea ei nobilă. Iată un dar pe care nu ni l-a făcut Elada, ci timpul l-a oferit Eladei. Iar el se potrivește atât de bine grecilor antici și ideii lor de frumos, încât ne place să uităm că grecii obișnuiau să-și coloreze statuile. Și, în fond, uitând acest amănunt nu facem decât să apărăm chiar împotriva ei, a capriciilor și fanteziilor ei, frumusețea elină; pentru că ne-ar fi greu să concepem pe Afrodita din Cnid cu buzele roșii și gene artificiale.

Apoi, ruinând Parthenonul, timpul n-a reușit decât să ne sporească emoția în fața a ceea ce a rămas. El i-a sporit sensul uman, unind perfecțiunea cu melancolia. Șopirile și singurătatea au devorat fantomele zeilor greci, dar n-au reușit să sălbăticească această minune care ne arată acum și mai limpede urmele unei miini omeneste. Ca și în cazul culorilor, ceea ce nu era esențial elin a dispărut, iar marmura a rămas să ne vorbească fără echivoc despre faptul că, ieșind din valurile mării, zeita frumuseții n-a avut alt ideal decât să semene femeilor care au trecut înaintea ei, pe nisipul cald, cu trupurile șiroid de soare.

Să înțelegem de aici că, împotriva părerilor care socotesc Elada pierdută definitiv, ea este un simbol pentru desăvârșirea căruia timpul n-a încetat să lucreze?

Să-mi iau îndrăzneala și să formulez și mai limpede întrebările pe care mi le pun. Oare nu cumva Elada este opera lui Hölderlin, a lui Nietzsche, a lui Winckelmann și a lui Goethe, a lui Renan și a tuturor celor care au avut nostalgia ei? Mai exact, oare nu cumva Elada, așa cum o gândim astăzi, n-a existat, ci numai nostalgia ei? Oare nu cumva singura Eladă adevărată este cea posibilă? Cea pe care simțim în stare s-o creăm singuri... Oare nu cumva singura înțelepciune elină reală este cea la care putem singuri năzuși să ajungem? Oare zeii care au cutreierat lumea elină folosesc pentru noi un limbaj pe care grecii nu l-au cunoscut? Și oare nu ne spune Parthenonul lucruri pe care arhitecții săi nu le-au gândit? Oare soarele, timpul și setea noastră de frumusețe n-au inventat o țară și o înțelepciune sub cerul înșorit al Mediteranei numai pentru a da un nume unui mod de a ne apropia de lucrurile din jur?

A răspunde „da” acestor întrebări nu mi se pare o dovadă de scepticism, ci o dovadă de încredere. Ea transformă Elada dintr-o amintire într-o speranță; dintr-o problemă arheologică într-o problemă morală. Și tot ceea ce părea înțelepciune iremediabil pierdută nu este decât o înțelepciune de câștigat.

Et in Arcadia ego... Ei bine, nu. Arcadia nu mai e, în acest caz, o problemă a memoriei... Elada e o șansă care se oferă fiecăruia, ca marea sau soarele... Iar rugăciunile pe Acropole, oricât ar fi ele de frumoase, nu le putem urma. Pentru că ele ne-ar sili să spunem în cele din urmă: „În zadar! Nu avem în fața noastră decât niște ruine, niște coloane singure, iar templul adevărat, coloanele adevărate, spiritul elin adevărat, frumusețea elină adevărată sînt pierdute pentru totdeauna. Numai șopirile care dorm la soare pe stilobații de marmură mai pot visa Parthenonul așa cum a fost el”...

Curajul pe care ni-l sugerează lancea Atenei este, în schimb, altul; acela de a crede că brațul care ridică lancea sau stringe scutul este al celui ce privește... Nu există altă Eladă decât cea pe care fiecare o putem reconstrui din ruine. Și cu cât ea va semăna mai mult cu noi înșine, cu atât va fi mai adevărată. Pentru că această Eladă ne va aparține; va fi a noastră, o înțelepciune trăită, o frumusețe trăită și nu un paradis pierdut. Dezamăgirea neoclasicismului a izvorit nu atât dintr-o estetică greșită, cât dintr-o lipsă de încredere în sine însuși. Și, dealtfel, toate lamentațiile pe Acropole au avut această premisă greșită. Ele aveau mai multă încredere în vestigiile de marmură decât în inima noastră. Ele ignorau sau disprețuiau adevărul că abia căutându-l în ceea ce e viu și nu în ruine, sufletul elin se dovedește etern. Și de abia astfel frumusețea elină devine o formă de a vedea lumea. Ulise se poate întoarce în Ithaca oricînd cu condiția să creadă că insula se află în sine însuși și o poate descoperi. Iar coloanele Parthenonului nu mai sînt catargele unei lumi naufragiate, ci ale unui mod de a iubi claritatea, soarele, armonia și țărnul... Fiecare are dreptul să ridice lancea Atenei, dacă are curajul s-o facă. Și fiecare va ridica de jos, din praf, scutul, dacă se va simți prea singur... Totul e să crezi în ceea ce trebuie căutat înăuntrul tău și în jurul tău...

Firește, numai ținînd minte totul vom ști să alegem. Falsificarea speranțelor începe cu falsificarea memoriei.

Dar unde să caut această Eladă dacă nu în ceea ce n-are nevoie de ruine pentru a iubi frumusețea? De ce-aș căuta-o între vestigii mai degradate decât în lumina aceasta care ne vorbește despre gloria primăverii? Și dacă o caut printre coloanele vechi de marmură, de ce-aș simți nevoia să reclădim Parthenonul care oricum n-ar fi același cu cel care a fost?

Pentru că nu cred în ceea ce propune Proust, în refugiu într-un timp expirat. Nu cred decât în amintirile care participă la ceea ce se întîmplă în clipa aceasta. Nu cred decât în amintirile care mă ajută să înțeleg lumea și s-o iubesc. Nu vreau ca amintirile să mă separe de lume, ci să mă apropie de ea. Nu vreau ca ele să mă îndepărteze de lumina de-afară, ci să mă ajute s-o iubesc mai adînc și mai adevărat. De ce m-ar atrage un Parthenon care m-ar călăuzi spre un deșert de marmură? De ce m-ar atrage niște statui care m-ar împiedica să-mi aud înăuntru zvicnind?

E adevărat, primul portret grec s-a născut din dragoste, din dragostea păstoritei care a zgîriat pe perete conturul chipului iubitului ei. Și e tot atât de adevărat că neoclasicismul s-a născut la rîndul lui din dragoste. Nimeni n-ar putea contesta acest adevăr, în ciuda răcelii celor mai multe edificii sau statui neoclasiche. Dar mina care a reprodus, după exemplul păstoritei, profilul statuiilor și al templelor clasice nu vroia să salveze o clipă vie, s-o smulgă timpului și s-o eternizeze. Această mină vroia, dimpotrivă, să salveze o clipă moartă, s-o reinvie. Și iată-ne la izvoarele greșelilor neoclasicismului pe care nici dragostea, nici talentul n-au reușit să-l ferească de decepții.

OCTAVIAN PALER ■

necaz, atîta haz, încît aparenta sa fragilitate se transformă în putere.

Am uitat de toate și, paradoxal, am ris pentru că Thury Ștefan se strîmbă, se izbește de podele, se face de ris cu atîta poftă, cu atîta chemare, cu atîta mlădiere și cursivitate, încît, în loc să te induiozezi, te bucuri și te entuziasmezi.

Am uitat de toate însă n-am ris ci am aplaudat cu gravă emoție, pentru că Luiza Laszlo și Tudose Martinică, sub firma „cuplu excentric” se dovedesc excelenți acrobați și, totodată, mai ales multumită grației și delicateții Luizei, un cuplu de super-balerini.

Am uitat de toate și am ris pentru că, paradoxal, Aurelian Andreescu s-a adresat oamenilor și sie-insuși, nu numai cu lirism și patetism, ci și cu ironie.

Am uitat de toate și, paradoxal, n-am ris, pentru că Doru Stănculescu și Sorin Minghiat au venit într-un spectacol vesel cu o lacrimă concret de tristă.

Am uitat de toate și, paradoxal, am ris — dar am ris cu stimă! — pentru că music-hall-ul acesta a fost conceput și, în bună măsură, împlinit sub semnul inteligent al autoironiei.

Lasă supărarea-n hol: cu această lozincă simpatică și tonică, căreia s-au străduit să-i dea concretețe și farmec și putere de convingere, scenariștii Nicușor Constantin și Sasa Georgescu, compozitorii H. Mălineanu și Aurel Manolache, scenografa Teodora Dinulescu (remarcabilă măsura cu care a conceput și decorurile și costumele), dirijorul Gelu Solomonescu, coregraful Sandu Feyer, regizorul Bițu Fălticaneanu, împreună cu o bună parte din colectivul Teatrului satiric-muzical „Constantin Tănase” au mai demonstrat o dată, cu remarcabilă promptitudine, că din definiția oamenilor teatrelor fac parte și atributele, și darurile numite generozitate, uitare de sine și grijă de oameni.

Să-l iubim pe cei care ne iubesc critic și — de data aceasta — să trecem cu vederea peste lipsurile lor în munca de a ne vedea și ogîndi artistic toate lipsurile noastre! Să-l iubim pe cei care ne repară sufletele muncind chiar și-n tură de seară!

NELU IONESCU ■

Cronica filmului

Sfirșitul legendei

În prima serie (Legenda șerifului din Tennessee) realmente o legendă. Șeriful înalt, voinic și blond, dealtfel îl cheamă Bo Svenson, învinge miraculos dușmanii liniștii orașului: fabricanții de whisky, destrăbălatele și amatorii de zaruri sau pocher. Se servește de o biță, farmec și umor. Acasă, părinții îl ajută pe rînd, soția îi este reazăm la greu și la bine iar copiii sînt reușiți și adecvat îmbrăcați. Dar, tristă realitate a societăților întemeiate pe exploatare și profit, unde prosperă afacerile cu whisky, prostituate și jocuri de noroc, conduse de tipi importanți, plini de bani și fără scrupule. Cînd interesele acestora le sînt lezate — și aici le sînt — se recurge la intimidare, amenințare și crimă. Soția șerifului este asasinată iar el scapă ca prin urechile acului. Un ac de uzină căci prea a avut urechile mari. Iată-ne deci la seria a doua, *Sfirșitul legendei*. Unde pleacă șeriful abia ieșit dintre bandaje? Să continue lupta cu răufăcătorii. Știe că-l așteaptă moartea. Știe, îi este și frică. Este animat de robustețe, de virilitate, de ideea simplă, sănătoasă a apărării căminului și a tuturor căminelor de nesiguranță și violență. Cu alte cuvinte, acest șerif și alții alții acționează din instinct, fiind vorba însă de instinctele sănătoase ale unui om sănătos. Așa sînd lucrurile, violența este teribil condamnată, ea neapărînd ca stare naturală sau normală a omului ci, dimpotrivă. Incoruptibil, curajos, drept, generos, șeriful obține cîteva succese locale, dar în case cît stadioanele, avînd luxul de pe iahturi, tipii aceia importanți nu sînt atînsi. Cu banii lor, cu oamenii lor, cu cinismul lor ei obțin totul. După ce a fost rănit, șeriful este și omorît. Încă o legendă așezată acolo unde-i este locul: pe pămînt. Știm foarte bine că aceste filme sînt gîndite așa, că ele sînt concepute după rețete care să aducă succes și bani. Nu vedem nimic rău în asta atît timp cît se respectă regula jocului. Adică nu combați necinstea fiind necinstit, nu combați violența fiind violent. Aici regulile jocului sînt respectate.

Teroarea, violența, lipsa de șansă, cinismul, devenite caracteristici ale societății de consum, sînt incriminate și în acest film bun a cărui regie este semnată de Earl Bellamy și al cărui interpret principal sînt Bo Svenson, Luke Askew și Noah Berry.

EUGEN SECELEANU ■

Expoziții

Teodor Moraru — pictură

Pictura lui Teodor Moraru (Galeria Simeza) este o frumoasă pildă de devotament pentru o idee. Această idee — simplă dar întotdeauna generoasă cu apostolii ei — spune că peisajul este, într-adevăr, un fapt natural dar, în egală măsură, și unul al spiritului. Există artiști cu o unică și minunată disponibilitate. Ei văd în chip convingător, poetic, exemplar numai peisajul care le rănește sensibilitatea. Se produce un soi de frație în supliciu. Pictorul proiectează în tot realul o singură preocupare. Pictorul nu observă decât stările de

maximă tensiune ale firii. El inventează, practic, un peisaj în stare să anunțe chestiunile grave ale meditației sale. În estetică asta se cheamă expresionism, desigur, dar să reținem elementul expresionist care trece prin mai mulți secolii, prin opera mai multor artiști, altfel foarte diferiți ca factură și chiar prin etapele aceluiași meșter. Cîndva, Teodor Moraru a pictat peisajul calcaros al munților și platourilor joase ale Dobrogei. Pe atunci, legătura cu un loc anume era foarte sesizantă. Apoi, cu experiența unui motiv foarte potrivit aspirațiilor sale dramatice, a purces la inventarea unui teritoriu al unor viguroase conflicte tectonice, oarecum în felul naturii Dobrogei de nord. În ultima vreme, în pinzele de acum, de la Simeza, îndeosebi, emancipat în întregime de motivul inițial, pictorul arată fața unei naturi primitive și pline de vitalitate, un loc unic, sensibil simțurilor noastre numai sub semnătura lui Teodor Moraru. Despre puține tablouri se poate spune, ca despre acestea, că tind la organizarea simfonică. Lait-motivele sînt clare și energice, părțile sînt ritmate cu o bună știință a efectelor. Să ne imaginăm, ca într-un film, schimbarea violentă a unui peisaj pietros, sterp, craclat sub raza galbenă a unui soare coborît parcă prea aproape de pămînt — schimbare petrecută ca urmare a unui șoc cosmic. Să ne închipuim secunda aceea cînd, pe nepregătite, tot ce ne este cunoscut se prefăce în necunoscut, cînd liniile de forță ale formelor planetei apar cu o vigoare mitologică. În fine, să presupunem peste toate o lumină vitriolată, în părțile extreme ale spectrului, o lumină care radiografiază elementele obișnuite ale naturii: copaci, pietre, ape, ierburi. Avem foarte acut senzația unor situații simultane. O simultaneitate a unor stări opuse. Peisajul este și trompe l'oeil — adică iluzie — și interpretarea iluziei.

Și fapt, și filosofia faptului. Simțirea, inteligența noastră se neliniștesc în prezența unei picturi în permanentă prefacere a sinelui de la concret la abstract, de la abstract la concret. Putem nota mai multe astfel de dublete, mai multe opoziții creatoare de emoție decât cele notate mai înainte. Foarte interesant ar fi, de exemplu, studiul structurii terasate a spațiului, al felului în care terasele sînt străpunse vehement de diagonalele unor stînci.

Teodor Moraru este unul din pictorii importanți ai generațiilor medii. Un artist care dă întotdeauna frumoase garanții de adîncime a sentimentului și probitate a meșteșugului.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cronica spectacolelor

Să lăsăm supărarea în hol

Am uitat de toate și, paradoxal, am ris pentru că Nicu Constantin ne-a mărturisit, cu vorbe rostite și cîntate, că și sufletul său, pe care-l bănuiam izvor exclusiv de veselie, are necazuri, are doruri neîmplinite. Cum ar fi, de pildă, dorul după tinerete și dorul după un rol dramatic. Am ris nu de necazul altuia, ci pentru că Nicu Constantin e „bătrîn” doar în înțeles de stăpin al meseriei actoricești; și pentru că regizorii care au montat „Scrisoarea pierdută” n-au văzut cît ar fi cîștigat montările lor de pe scenele teatrelor de dramă, dacă în rolul cetățeanului turmentat, de pildă...

Am uitat de toate și, paradoxal, am ris pentru că Horia Căciulescu face, de

Putna

Mănăstirea Putna, ctitoria lui Ștefan cel Mare locul unde bunul voievod își doarme somnul de veac.

Loc de pelerinaj al neamului românesc de-a lungul veacurilor, Putna este vatra focului nestins a unității și integrității morale și spirituale a tuturor românilor.

Așezată în inima Bucovinei pe Valea Putnei între păduri și izvoare și-n preajma satelor de cea mai pură și statornică tradiție românească; locul mănăstirii a fost ales după Neculce din dealul Crucii de unde Ștefan a tras cu săgeata care a nimerit într-un stejar pe locul altarului de astăzi al mănăstirii.

O călătorie la Putna pentru fiecare român a fost și este și va fi poate cea mai elevată și neuitată din cite se pot face pe pământ.

Sadoveanu la douăzeci și patru ani spunea că locurile sfinte ale Moldovei începând cu Putna au făcut din el adevăratul scriitor al românilor, al umiliților dar și al voievozilor, al sufletului neamului nostru.

Acum drumurile sunt bune și vin zilele blinde și binecuvântate când poți dormi sub cerul înstelat uriaș în aerul pădurilor nesfârșite și lângă o câmpie de fin cum dormea Eminescu, iar cei tineri, elevi sau studenți, drum mai frumos nu-și pot visa și mai folositor decât acesta la flăcăria de la creștetul lui Ștefan cel Mare și Bun.

În pronaosul mănăstirii se află Bogdan, voievodul, fiul lui Ștefan, sora sa Maria, Maria — soața lui Petru Rareș și Ștefăniță Voievodul, iar în naos pe lângă Ștefan se află încă Doamna Maria, fiica românească a lui Radu cel Frumos, Maria de Mangop, această ultimă împărăteasă bizantină, a doua soție a lui Ștefan, precum și Bogdan și Petru, prunci morți de timpuriu ai marelui Ștefan.

Tot aici e mormântul marelui mitropolit din timpul lui Ștefan, Teoctist, al arhiepiscopului Iacob Putneanul, marele restaurator al mănăstirii după cutremurul din veacul al XVIII-lea, apoi al altora alți slujitori și nevoitori ai ființei noastre naționale și spirituale pe aceste meleaguri ale moșilor noștri.

Muzeul păstrează o colecție celebră de broderii și țesături fine, obiecte de cult și podoabe, vestimente și manuscrise rare din epoca lui Ștefan, unicate care alături de cele două turnuri tot din timpul lui Ștefan, dimpreună cu clopotele măturisesc în fiecare zi bucuria și marea de-a fi urmașii unei binecuvântate seminții pe care trebuie să o cunoaștem în amănunt, să devină comoara sufletului nostru, a fiecăruia din noi în parte în fiecare generație.

IOAN ALEXANDRU ■

Gheorghe Zamfir:

„Ion Creangă e aproape de mine”

— De unde vii, Gheorghe Zamfir?
— De la capătul pământului.

— Mai exact.
— Australia, Hong-Kong, Japonia; șaptezeci de mii de kilometri, zeci de spectacole, impresii pentru o viață. E fantastic!

— Ce anume?
— Faptul că acolo, la capătul pământului, la fărâmurile Pacificului și-ale Oceanului Indian, oamenii plingeau ascultând „Doina Oltului”. Am văzut spectatori care nu voiau să plece din sală deși concertul se terminase de mult, femeii de vîrstă mamei care se uitau la mine ca la o minune, n-am să uit cum după un concert, la Melbourne, o bătrînă cu ochii în lacrimi s-a apropiat și m-a atins, parcă să se convingă că sint viu, apoi s-a retras, cu fața spre mine, fără să scoată o vorbă.

— Poate ești o minune, Gheorghe Zamfir?

— Hai să ne-nțelegem; minunea asta nu se numește Gheorghe Zamfir ci folclorul românesc. Oricît de talentat aș fi, nu pot să uit că am emoționat, am entuziasmat milioane de oameni, datorită muzicii pe care o cînt.

— Apropo — te-am auzit, mai devreme, vorbind la telefon despre...

— Vouă, reporterilor, nu vă scapă nimic; e o poveste mai urîță, dar, dacă vrei, ți-o spun.

— Vreau.
— E vorba de niște drepturi bănești de care am fost frustrat. Două case de discuri din Franța au vîndut cîteva milioane de discuri Gh. Zamfir, fără să plătească, așa cum se obișnuiește, un anumit procent pentru vînzare.

Să nu crezi că e așa ușor să te descurci cu partenerii de dincolo; pe ei nu-i interesează decît banii. Dacă pot stoarca de la un artist cît mai mult, o fac fără să clipească. Eu nu m-am gîndit niciodată să calculez, să socotesc cîți bani mi se cuvin; străbăteam străzile din Paris, Geneva, Berna, Zürich, auzeam prin ferestrele deschise doinele și sirbele noastre și mă simțeam mai uriaș decît sint, eram în stare să dărim munții, cum zice românul. M-apuca dorul de fiecare colț de la noi, îmi venea să urlu de bucurie și de durere totodată. Nu știu dacă mă poți înțelege...

— Incerc. Dar, spune-mi, cum te-au primit românii din străinătate?

— În Australia mă așteptau cu flori la aeroport în fiecare oraș unde am cîntat; erau în stare să-și dea și cămașa de pe ei numai să le cînti și să le vorbești românește. Unii trăiau modest, alții aveau o situație mai bună, dar toți erau bolnavi de dor de țară și, credea-mă pe mine, e boala cea mai grea din cite există.

— Te cred. Vrei să vorbim din nou despre folclor?

— E subiectul meu preferat; asta fac și-n turnee, după spectacol: încerc să-i conving pe cei cu care stau de vorbă că avem cel mai bogat folclor din lume, că la noi fiecare palmă de pămînt mustește de cîntec și de poezie, de istorie și de tradiții.

— Și reușești?
— De cele mai multe ori, da; iar pe cei care nu se lasă convinși, îi invit la concert sau le pun un disc în brațe.

— Deci, nu te lași...

— Nu. Îmi place să-i văd pe străini făcînd ochii mari la descoperirea muzicii noastre, plîngînd fără să înțeleagă bine de ce.

— Apropo de plîns...
— Știu ce vrei să spui — că mai plîng și eu uneori pe scenă.

— Ultima oară, în 24 Ianuarie, la concertul de la Sala Palatului.

— Da, erau în sală bunii mei prieteni Irina și Benone — am cîntat în suita muntenească și cîteva din melodiile lor, mi-am adus aminte de toate clipele frumoase petrecute împreună, de toți anii aceia care nu se vor mai întoarce, mi-am simțit ochii în lacrimi, mi s-a pus un nod în gît și... asta a fost tot. Notează faptul că după un turneu de luni de zile, în care am cîntat pe cele mai mari scene ale lumii, un turneu în care am cîștigat un disc de aur...

— E vorba de ultimul turneu?

— Da. Am primit în Australia discul de aur din partea casei „Carinia”...

— ...care se adaugă celui al Academiei „Charles Cross”, „Orfeului de aur” de la Sofia, „Chitarei de aur” obținută în Franța în 1971 și...

— Te rog, scrie că aceste trofee nu sint chiar din aur.

— De acord. Vorbeam totuși despre altele...

— Desigur. Am mai spus-o, tot într-un interviu pentru „Flacăra”: cred despre mine că sint dator pămîntului acesta cu tot ce am mai viu în mine; și îi fac pe străini să vibreze ascultînd muzica noastră, îi fac să înțeleagă sufletul acestui popor minunat.

— Care crezi că sint cei mai buni soliști vocali de la noi? E vorba, bineînțeles, tot de slujitorii folclorului.

— Sofia Vicoveanca, Sofia Vicoveanca, Sofia Vicoveanca.

— Să zicem că e așa. Ce-mi mai poți spune despre folclor?

— Ți-aș putea vorbi zile întregi, dar n-ai atîta spațiu în revistă... Ceva însă tot trebuie să-ți mai spun.

— Ascult.

— Am fost nu demult la Cluj-Napoca, la festivalul studentesc de folclor.

— Ca spectator?

— Nu, ca membru în juriu.

— Și?

— Sint entuziasmat! Află că studenții s-au confundat cu tradiția, cu

arta cea mai autentică, au fost aproape de perfecțiune.

— Chiar așa? Ca niște adevărați profesioniști?

— Am spus perfecțiune, nu profesionalism.

— Ești pătimăș cînd e vorba de folclor...

— Sint. Destinul meu e legat de folclor, așa cum folclorul e legat de istoria neamului românesc, de jalea și obida acelor descultii cu palmele bătătorite care l-au creat.

— Ți sint dragi țărani, Gh. Zamfir?

— Mai dragi ca lumina ochilor; nu uita că și eu sint fiu de țărani, că în copilărie am păscut caprele și mi-am ajutat părinții la munca cîmpului, am colindat pădurile de lângă Găești. Ion Creangă e mai aproape de mine decît Debussy, decît orice alt mare artist al lumii.

— Din cite mi-am dat seama, ai creat printre naștii un adevărat curent. Majoritatea cîntă „la Zamfir”.

— Asta nu e rău, dar nici prea bine; fiecare interpret trebuie să fie o personalitate distinctă, și naiul, acest instrument extraordinar, poate da expresie artistică oricărei trăiri sufletești. Totul e ca acela care-l îmbrățișează, acela care-i dă viață din suflarea sa, să fie mistuit de patima cîntecului.

— Știu că ai fost, în urmă cu mai mulți ani, profesor la catedra de nai a Liceului de muzică nr. 1 din București. Cîți profesori de nai mai există astăzi?

— Nici unul.

— Dar constructori de naiuri?

— Unul singur — Uruclu; și, nu uita, sintem singura țară care posedă acest instrument.

— Și totuși eu cunosc tineri care ar dori să învețe să cînte la nai.

— Și eu; pentru asta ar trebui editată o metodă de nai.

— Eu zic că ar trebui înții scrisă.

— Am scris-o încă din studenție; am și prezentat-o „Editurii muzicale”, dar, probabil, li s-a părut mai puțin importantă decît broșurile cu șlagăre pe texte de Mihai Dumbravă, pe care le publică de ani de zile.

— Ai ridicat folclorul pe o înaltă treaptă, l-ai urcat pe cele mai mari scene ale lumii, așa cum spuneai, și-au apărut pînă acum peste douăzeci de discuri, ai emoționat milioane de spectatori. Ce mai vrei, Gheorghe Zamfir?

— Să înec pămîntul cu tonalități românești. Și ține minte ce-ți spun, nu mă las pînă nu-mi împlinesc visul.

— Nu te lăsa, Gheorghe Zamfir!

ION STANICA ■

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar pe Cîmpia Libertății

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, organizează pe Cîmpia Libertății (Blaj — județul Alba) o amplă manifestare în 2 mai 1977, Ziua Tineretului din România, zi în care se împlinesc 55 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și 20 de ani de la crearea U.A.S.C.R., o amplă manifestare ce se dorește a fi o sărbătoare a spiritului tînr și liber, un omagiu, cu mijloacele specifice artei, adus Țării, Poporului și Partidului, Muncii, Libertății, Tineretului, Demnității, Cîrmaciului destinului național. Vor participa membri reprezentativi ai cenaclului, scriitori, interpreți de prestigiu ai muzicii noastre populare. Manifestarea va începe la orele 11 și va avea loc în orice caz. De aceea, cei care doresc să participe sint rugați să fie pregătiți și pentru un timp mai puțin favorabil. Cu sprijinul generos al conducerii Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, precum și prin agențiile B.T.T., din județele Alba, Hunedoara, Arad, Timiș, Cluj, Sălaj, Bistrița-Năsăud, Mureș, Brașov, Covasna, Harghita și Buzău, vor merge spre Blaj (și se vor întoarce în funcție de ora încheierii spectacolului) trenuri și autobuze speciale, iar cursele obișnuite vor avea capacități sporite. La cerere, se pot organiza prin agențiile de turism pentru tineret excursii spre Blaj, în 2 mai, din toate orașele țării (inclusiv București) în măsura în care numărul solicitanților va fi suficient de mare. Costul biletului de intrare, 10 lei, va fi inclus în costul călătoriei. Pentru cei care ajung la Blaj și nu au bilet de intrare, s-au pus în vînzare bilete la Casa de cultură a orașului. De asemenea, cererile de bilete pot fi adresate și redacției noastre (telefon 17 60 10 interior 1786: tovarășii Alexandru Medar și Gheorghe Amuza) sau direct la sediul redacției: Piața Ștefăniței nr. 1. Nu uitați: toate filialele Biroului de turism pentru tineret organizează excursii, în 2 mai, la Cîmpia Libertății cu obișnuitele prețuri reduse. După acest spectacol, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar va susține manifestări după cum urmează: miercuri 4 mai, Tirnăveni (Casa de cultură); joi 5 mai, Reghin (Casa de cultură sau în aer liber); vineri 6 mai, Sighișoara (Casa de cultură sau în aer liber); sîmbătă 7 mai, Tîrgu Mureș (Teatrul de vară). În eventualitatea unui timp nefavorabil, acest din urmă spectacol va avea loc fie în aceeași zi la Cinematograful Arta, fie a doua zi, duminică 8 mai, la Teatrul de vară. Spectacolele vor începe la orele 16,30 și 20,30.

Curier muzical

• Mariana Aldea, Angela Bălan, Lilliana Florea, Andrei Mihalache, Mircea Florescu, Brașov: S-a răspuns în numărul din 21 aprilie la rubrica aceasta • Oltean Mariana, Tîrgu Mureș: Revista Flacăra, Piața Ștefăniței nr. 1, sector 1, București • Cunea Marcela și Melucă Sorina, Deva: Cînd va fi invitat, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar va reveni în orașul vostru • Dan Oprina, București: Nu e chiar rău, dar ferii-vă de ridicol • Ovidiu Toma, Sibiu: Te rugăm să te adresezi Electre-cordului • Liviu Popescu, Suceava: Componere modestă • Luca Ioan, Cugir: Cînd va fi invitat, cenaclul va veni și la Cugir • Emanuela și Camelia Pătrînjei, Caransebeș: Poetului la care vă referiți îi va apărea curînd o nouă carte • Moroșan Ana, sat Luca-reț, Timiș: Spuneți că actorul Eugen Cristea a dansat peste sentimentele dumneavoastră. Acest lucru nu s-a întîmplat din cauza noastră • Munteanu Gabriela, comuna Gilgău pe Someș, Sălaj: Publicarea cîntecelor din cenaclu continuă • Un grup de elevi de la Liceul Mircea cel Bătrîn, Constanța: Vechea poveste: cenaclu poate veni la Constanța și primăvara, și toamna, și iarna, dar trebuie invitat • Manolescu C.: Nu putem trimite texte, iar programele trecute ale cenaclului nu le avem. Regretăm • V. Penișoară, Duda: Sincere felicitări. Vă rugăm să ne telefonați la redacție cît mai repede • Florin Octavian Molnar, București: Multe, foarte multe lucruri comune.

EUGEN SECELEANU ■

„Desigur, un artificier are nevoie de curaj, dar, în primul rînd, el trebuie să fie om cinstit”

- Ce meserie aveți?
- Artificier.
- Ce face un artificier?
- Poartă explozibil și pușcă la front.
- De ce pușcați la front?
- Ca să înainteze minierii în piatră.

Cele patru lămpi cu carbid luminează fundul galeriei, lipindu-ne, umbre uriașe, de perețele de rocă. Perforarea este gata. Cele două fire de cupru de peste 100 de metri prin care va trece curentul electric de la detonator unesc galeriile, marcându-ne parcă drumul de întoarcere ca firul Ariadnei. Am rămas doar patru inși și așteptăm artificierul. Gheorghe Nicola are un spate de luptător și o privire blîndă, liniștită. Pune jos cutia cu dinamită și apoi, meticolos, pipăie pereții parcă după o știință secretă; numără perforările. Cu puțină vreme în urmă controlase totul: rețeaua de împușcare, retragerea minerilor și a uneltelor, fixarea oamenilor de pază în galeriile vecine. Nicola ia fiecare patron de dinamită, introduce amorsa electrică și apoi împinge dinamita în lăcașul din rocă. Și repartizarea asta a dinamitei are un dichis: 5-6 patroane în centrul peretelui, iar la margine, mai puține, în funcție de țărnia rocii.

- Artificierii lucrează numai în mină?

- Nu. Și la drumuri, în general peste tot unde trebuie înlăturată roca și în alte părți.

- Și dumneavoastră unde vă place să lucrați, la suprafață sau în subteran?

- În subteran. Acolo sînt și miner. Un artificier de suprafață nu poate lucra și în mină dacă nu este și miner. Artificierul fiind un miner cu cea mai mare categorie are și responsabilitatea de maestru, adică îndrumă echipele în frontul de lucru.

Cu mișcări precise amorsele sînt introduse în dinamită și dinamita în rocă. Apoi se execută burajul, dopuri de argilă astupînd perforările și fixînd patroanele mai bine. Simplu. Fără panică și aparent fără efort. Nu trebuie apăsat prea tare. Nicola are miini puternice, dar sensibile ca de

pianist. Nicola, pianist! N-are emoții. Nici eu. Din cauza inconștienței. Siguranța lui mi se transmite și mie. Am văzut explozii doar în film și știu că bubuie frumos. Și acolo sînt artificieri, dar nu ne gîndim niciodată la ei. Ne impresionează doar explozia. Firele albe ale amorselor atîrnă parcă spînzurate în perete. Nicola le leagă în serie și le conectează apoi de cele două fire care fac legătura cu detonatorul, în altă galerie.

- Cum este meseria asta de artificier?

- Frumoasă. Trebuie să fii numai ochi și urechi. Să fii calm și să nu beî niciodată, ca să nu-ți tremure mina. Te concentrezi și lucrezi.

Ne retragem. Nicola controlează din nou legăturile, aerajul, oamenii de pază. Pornim în lungul galeriei, 50 de metri, intrăm în alta, încă pe atît. Cei întîlniți în drum lasă lucrul și merg cu noi. „Alo, dă-te jos de pe suitor, se pușcă!” Deodată se înterupe curentul. Se sting luminile și aerajul nu mai lucrează. Nu se poate detona fără aeraj. Impușcarea întîrzie. Peste un minut se aprinde lumina și totul revine la normal. Nicola își ia de la subsuoară detonatorul, introduce cheia în contact, îl încarcă și răsuțește cheia cu o mișcare bruscă. Cîteva bubuturi infundate îmi subțiază timpanele.

Nicolae Virzob are 40 de ani și 12 ani de cînd e artificier. Este oltean de aici, din Ponoarele, satul Biriac.

- Cum trebuie să fie un artificier?

- V-ați aștepta să spun în primul rînd curajos. Desigur, trebuie și curaj, dar mai întîi un artificier trebuie să fie un om cinstit. În meseria asta nu poți fura și înșela pe nimeni. Dacă ai fost vreodată condamnat, fie numai pentru o beție sau scandal, nu mai poți fi artificier. La noi nu te iartă nimeni. Dacă te iartă, te condamnă.

- Și ce-i mai trebuie unui artificier?

- Cum v-am spus, curaj, calm și o bună pregătire profesională. Adică cel puțin cinci ani de minerit și categoria maxi-

mă. Trebuie să știi să plasezi perforările în front, să cunoști roca, dacă vreiți, s-o simți, s-o știi asculta.

- Și câștigați bine?

- Bine. Noi aici, la Ponoarele — Bala de Aramă — sîntem o secție fruntașă pe întreprindere (Întreprinderea de foraj și lucrări geologice speciale, IFLGS — n.n.).

Ion Văduva este cel care mi-a dat definiția artificierului, definiție ce deschide reportajul de față.

- Pînă să fiți artificier ce ați făcut?

- Am fost miner. Amîndouă meseriile-s frumoase.

- Și cu care se câștigă mai bine?

- Cu mineritul. Dar aici e o chestie. De artificieri e mare nevoie. Nu oricine poate face meseria asta. Cînd înțelegi că e nevoie de tine într-un loc și cînd știi că ești ales dintre cei mai buni, zic eu, e o minerie să fii artificier.

- Cei de aici spun că sînteți unul dintre artificierii foarte buni. Cum arată o împușcătură frumoasă?

- Perforările să fie plasate ca lumea în front, iar după pușcătură să nu rămîna pixă în front.

- Ce este o pixă?

- Așa spunem noi la restul de pușcare. Eu perforez un metru, dar dacă nu e perforarea bine plasată, efectul e de numai 70 la sută. Ei, o brigadă fruntașă face un metru pe schimb.

Artificierii de la Ponoarele, din Podișul Mehedințului, sînt niște oameni curajoși și înimoși care își iubesc meseria. Sînt printre ei și oameni care au pus umărul la nașterea unor orașe ca Motru sau Moldova Nouă, odată șantiere ale întreprinderii de foraj și lucrări geologice speciale din București. Sînt oameni care lucrează în explorare și fac muncă de pionierat. Sînt oameni bucușori că s-au întors la casele lor să ridice poate, cine știe, un nou oraș, aici în Podișul Mehedințului.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Un om căruia i se mulțumește că a redat altora bucuria vieții

Dialogul pe care, la Cluj-Napoca, l-am avut cu prof. dr. Doina Cosma, o autentică valoare a școlii românești de chirurgie maxilo-facială, n-ar fi complet, în transcrierea sa, dacă n-aș menționa un a-nume amănunt legat de însuși obiectul a-

cestui dialog. Am întrebă-o pe distinsa mea interlocutoare cum poate fi tradusă, mai pe înțelesul tuturor, noțiunea de chirurgie maxilo-facială. În loc de răspuns, domnia-sa a încărcat cu diapozitive un aspectomat și le-a proiectat pe un ecran de unde zeci și zeci de copii și oameni în vîrstă m-au privit cu o durere și o suferință pe care cuvintele cu greu le pot descrie. N-am să pot uita, cred, niciodată, ochii acelor copii și făcîntul aspectomatului, cînd se schimba cadrul, un făcînt care, parcă, de fiecare dată mă împușca. „Copiii și oamenii aceștia, avea să-mi spună prof. dr. Doina Cosma, sînt marcați de malformații buco-maxilo-faciale congenitale, adică s-au născut cu ceea ce se numește în limbaj popular buză de iepure, despîcătura anterioară a buzei, sau gură de lup, despîcătura bilaterală totală, malformații care de regulă se prelungesc pînă în zona vălului palatal, adică pînă în cerul gurii.”

Notez că în partea a doua a expunerii diapozitivelor mi-a fost dat să văd ochii aceluiași copil și oameni, după operație, ochi care-și recăpătaseră strălucirea și omenia. Evident, nu asupra ochilor intervenise prof. dr. Doina Cosma, ci asupra acelor hidoase malformații ce marcau atît de profund conștiința și personalitatea celor în cauză, copii și oameni care din toate

celelalte puncte de vedere erau perfect sănătoși.

„Acum, că ați văzut o parte din lucrările pe care le-am executat împreună cu echipa mea, poate că v-ați mai lămurit asupra activității noastre și asupra a ceea ce este o intervenție chirurgicală maxilo-facială. Ne străduim să ștergem acele malformații care sînt nu numai inestetice, dar au și o importanță acțiune, negativă, bineînțeles, asupra psihicului. Sîntem foarte aproape de chirurgia estetică, sau de operațiile plastice, cum i se mai spune, dar intențiile noastre depășesc această disciplină cu care altădată făceam corp comun. Într-un timp relativ scurt școala românească de chirurgie maxilo-facială, condusă de profesorul academician Valerian Popescu, a înregistrat succese deosebite, situîndu-se, pe plan mondial, printre promotorii acestei chirurgii. Dar noi, desigur, nu ne mindrim că sîntem atît de apreciați peste hotare, cît ne bucură faptul că în toate marile orașe ale țării au început să opereze specialiștii școlilor bucureștene, clujene și ieșene. Pretutindeni au început să opereze stomatologii care execută operații de chirurgie buco-dentară, o ramură mai restrînsă ca obiect de cercetare, dar foarte largă în ceea ce privește subiectul. Intervențiile maxilo-faciale sînt, desigur, mai delicate, mai dificile, dar și în acest domeniu am reușit să punem pe picioare o armată de chirurși care, ca să dau numai un exemplu, execută plastia de închidere a sinusului, o operație nu ușoară și pentru care, altădată, pacientul trebuia să vină la noi. Ce vrea să însemne asta? În timpul unei extracții laterale se poate întîmpla ca între cavitatea bucală și sinus să se stabilească o legătură care trebuie închisă imediat, altfel poate da naștere la complicații sinuzale foarte urite.”

În acest moment al discuției, interlocutoarea mi-a atras atenția să nu insist asupra faptului că tehnica operatorie, sau metoda după care se execută această intervenție, îi aparține, ceea ce, după cum se vede, am și făcut.

Un alt domeniu al chirurgiei buco-maxilo-faciale ar fi cel al chirurgiei proprotetice. Ce ar fi de spus despre aceasta? După cum se știe, la o vîrstă

oarecare oamenii își pierd dinții, pe care îi înlocuiesc cu ărnichunoscutele proteze. În momentul pierderii dinților apar substanțiale modificări la nivelul maxilarului, din care cauză protezele nu sînt întotdeauna suficiente de funcționale, mai ales că oamenii vor o proteză cît mai fixă, cu ajutorul căreia să poată minca tot ce doresc. În astfel de cazuri, foarte numeroase, este imperios necesară o intervenție chirurgicală pentru refacerea maxilarului. Printre multe alte lucruri, foarte importante în astfel de intervenții este creasta alveolară, partea osoasă de sub gingie. Această creastă alveolară se adîncește sau se înalță prin tot felul de implanturi de materiale speciale, după care, cu ajutorul unor cuie înfipte în creastă și implant, se fixează proteza.

„Dar pasiunea mea rămîne, a continuat prof. dr. Doina Cosma, chirurgie maxilo-facială, domeniu în care în 1964 mi-am susținut doctoratul. Ceea ce dovedeam eu atunci, după o experiență de peste 500 de cazuri, era că vîrsta optimă pentru o operație maxilo-facială este de 18-24 de luni, deci pînă ce la copil încă nu s-a format definitiv vorbirea. Am stabilit această vîrstă mai ales pentru copiii suferind de malformații labio-maxilopalatinale. Ideea a fost acceptată peste tot și ea este o caracteristică a școlii noastre. Tot de atunci a început să mă preocupe problema țeșturilor din punct de vedere histopatologic și histochimic. Este vorba, desigur, despre țeșturile de la nivelul buzei, țeșturi care, după operații, suferă importante modificări, chiar și atrofici, ce cresc pe măsură ce ne depărtăm de mucoasă. Dealtfel, această problemă nu a fost încă rezolvată pe plan mondial. Dar, în esență, ceea ce ne frămîntă pe noi, echipa Clinicii de chirurgie maxilo-facială de pe lîngă Facultatea de stomatologie din Cluj-Napoca, este ca, prin operație, să asigurăm posibilitatea unei educații fonetice a pacientului, adică să-l facem să poată rosti corect sunetele limbii române, deoarece am văzut că principalul complex de inferioritate la cei în cauză îl reprezintă această imposibilitate de a vorbi corect.”

VICTOR NIȚA ■

Ce au făcut alții în 30 de ani, noi facem în 6! Asta-i tot secretul!

Mai sînt destule întreprinderi industriale românești care au numai 2 ani de existență, astfel că „Electrocontact”-Botoșani nu este, din acest punct de vedere, o unitate care să ne atragă în chip deosebit atenția. Afînd însă că la cele cîteva mii de angajați ai săi, media de vîrstă este de numai 22 de ani — medie de echipă de fotbal! — începi să te gîndești la următorul raport: cum se face că un asemenea colectiv foarte tînăr, lucrînd într-o unitate cu un mare grad de tehnicitate, obține rezultate remarcabile, deși fabrica, repetăm, n-are decît doi ani.

Cum a ajuns această unitate industrială ceea ce este astăzi?

Cum au ajuns tinerii săi angajați să fie ceea ce sînt acum?

Doi oameni — inginerul Dumitru Ciocan, director, și Dumitru Prodan, secretarul comitetului de partid — nu găsesc prea ușor — „nu ți le servesc pe tavă” — explicații la întrebările de mai sus, pentru simplul motiv că n-au prea avut timp să se gîndească cum au făcut ceea ce au făcut. Dacă omul care aleargă are mai puțin timp de gîndire decît cel care merge liniștit, atunci și reacția celor doi oameni-pivot ai întreprinderii ni s-a părut, omenește, explicabilă. Caută amîndoi motive, cauze, deapănă înapoi filmul vieții fabricii, care este și-a lor, de la nașterea ei pînă acum, în aprilie 1977.

D. Ciocan: Țin minte, dacă mă gîndesc puțin, primul produs realizat de unitatea noastră: un limitator de cursă cu translație, în valoare de aproximativ o sută de lei. Și primul reper fabricat de noi: bușca lagăr de la limitator...

Reporter: Cu ultimul produs e, firește, mai simplu. Îl puteți numi fără nici un efort...

D. Ciocan: Sigur că da. Cofretul anti-grizutos, cu o valoare de cîteva zeci de mii de lei. Aceasta ar fi, după cum vă dați seama, drumul nostru principal: de la produse de o sută de lei la produse de zeci de mii de lei.

Rep.: Care este profilul exact al fabricii dumneavoastră?

D. Prodan: Producem aparataj de joasă tensiune. Gama de fabricație? Peste 100 de tipuri de produse.

Rep.: Produse realizate de tineri în jur de 21, 22 de ani... Înterogați-mă că mă întorc la ceea ce mi s-a părut, ca să zic așa, mai puțin obișnuit în „datele personale” ale unității dumneavoastră. Vîrsta fragedă a colectivului.

D. Ciocan: Și nu vă întoarceți, de fapt, decît la primul element al buletinelui de identitate. Un al doilea spune și el foarte mult. 80 la sută din lucrătorii noștri sînt veniți din jurul Botoșanilor, de la sate, de la plug!

Rep.: N-o să-mi spuneți că au trecut la fabricarea produselor electrotehnice direct de la plug?

D. Prodan: Nici chiar așa! Au venit de la sate și i-am trimis la calificare la București, la Electroaparataj, la Automatica, i-am calificat la locul de muncă, i-am băgat în cursuri postliceale de un an și au învățat cît n-au învățat în toată viața lor, într-un ritm atît de intensiv că mai intensiv nu se poate.

Rep.: Și acum ce fac?

D. Ciocan: Acum muncesc și învață mai departe. Fabrica progresaază în pași giganti, în 1980 vom produce de 5 ori mai mult ca astăzi, așa că vă închipuiți în ce mare cursă ne aflăm cu toții, și întreprinderea, și noi, lucrătorii ei.

Rep.: Asta înseamnă că nu se poate spune că duceți lipsă de probleme...

D. Ciocan: Zeci, sute de probleme...

Rep.: Spuneți-mi-o pe cea mai importantă. Nu aveți, nu există o problemă-mamă care face pui?...?

D. Ciocan: Ba da. Oamenii. Problema problemelor la noi a fost și rămîne problema oamenilor. Sînt foarte tineri, plini de elan, de pasiune, dar peste 50 la sută din problemele noastre îi vizează pe ei. 1) Să se calibreze continuu, din mers. 2) Să aibă locuințe. Pînă acum le-am dat peste 200. Avem un cîmin pentru 300 de persoane. Al doilea se află în lucru. 3) Să le facem o cantină.

Oamenilor le ceri să muncească bine, le pretinzi producție de calitate superioară, trebuie să le asiguri condiții de viață cît mai bune. Și toate astea trebuie rezolvate într-un ritm accelerat. Vedeți, la noi toată lumea e grăbită, foarte grăbită și, dacă vreiți, pentru încheierea discuției noastre, vă ofer un secret al grabei noastre.

Rep.: Vă ascult.

D. Ciocan: Ați auzit, desigur, de renumita unitate Electroaparataj-București.

Rep.: Am auzit.

D. Ciocan: Ce a ajuns ea să facă în 30 de ani, noi facem în numai 6 ani. Observați raportul? 30 împărțit la 6 = de 5 ori mai repede. Raportul acesta ne dă ritmul. Asta-i tot secretul.

MARIUS POPESCU ■

Teatru de vară

După dezastru, două sau trei săptămâni, teatrele au jucat cu puțini spectatori în sală. În primul rând, din pricina lipsei mijloacelor de transport. În ultimele săptămâni, oamenii au început să vină, din nou, la teatru, ca o dovadă a dragostei pe care o arată unei arte de un puternic impact sufletesc. Teatrele încep să fie, din nou, pline, spre satisfacția actorilor care au jucat, cu aceeași dăruire, și în fața a două rânduri de scaune ocupate. Lumea vine, din nou, la teatru, ca un semn al normalizării vieții noastre. Din păcate însă, stagiunea se apropie de scadența ei. De aceea, sintem obligați toți — dramaturgi, regizori, directori de teatru, actori — să ne gândim, cu o maximă responsabilitate, la organizarea, în condiții optime, maxime, a stagiunii de vară. A unei stagiuni estivale închinată teatrului comic, vesel, tonic, optimist, unui teatru care să ajute la descrețirea frunților, la alinarea tristeților, unui teatru care să-i ajute pe oameni să uite atâtea amărăciuni și dureri. În perioada studiului dogmatic, dacă voi să desființezi o piesă, spunea: împinge pe oameni „să uite”, ca și când uitarea n-ar face și ea parte din registrul sufletesc al ființei umane. Dimpotrivă, sînt înclinat să cred că, dacă memoria e necesară, uitarea e obligatorie. Fără amintiri poți trăi, fără uitare viața ar fi un calvar. Trebuie — e o datorie morală fundamentală — să-i ajutăm pe oameni să uite, și, în direcția asta, teatrul, în speță teatrul comic, poate foarte multe. Avem actori excelenți, trupe bine încheiate, comedio-grafi străluciți. Stă în puterea noastră să organizăm un teatru de vară excepțional, care să joace în săli climatizate, în grădini și parcuri, farse, comedii muzicale, opere, spectacole de varietăți, regizate cu pricepere și gust. Încă mai este timp să mobilizăm autorii de comedie care să scrie scheciuri, cuplete, scene și scenete inteligente și pline de umor, spre delectarea unui public față de care avem atâtea obligații. Nu există specii literare inferioare și voi prefera, oricînd, un cuplet deștept, scris și spus cu haz, unei drame inepte și plicticoase, de la care fuge lumea din sală după primul act, ca, odinioară, românii în munți. Să facem tot ce stă în puterile noastre și să bucurăm inimile oamenilor. E, mi se pare, îndatorirea majoră a ceasului de față.

AUREL BARANGA ■

Cintarea României

Școala și afirmarea talentelor

Observațiile cu caracter general făcute în comentariul precedent își au, desigur, o deplină acoperire în faptele artistice surprinse pe scenele concursului. Selectiv, în funcție și de evoluțiile la care am fost prezenți, vom releva câteva din ele tot cu scopul de a evidenția anumite idei.

Mai întii ni s-au impus o seamă de județe, școli și formații a căror ambiție în materie de competiții artistice — bazată pe reușite anterioare deosebite — ne era cunoscută. Consemnăm în acest sens încă în prima parte a comentariului nostru seriozitatea cu care liceele și școlile generale din București au abordat participarea la festival, fără a se considera, cum s-a întimplat altă dată, cu unele formații, drept cîștigători siguri. La capitolul „cărți de vizită onorate” pot fi trecute coruri ca acelea ale uteciștilor de la „Mihai Viteazul” (premiul I la licee) și pionierilor de la „Ion Creangă” (premiul II la școli generale), formația de muzică ușoară a Liceului „Nicolae Bălcescu” (premiul I la licee), orchestra de muzică populară a Casei centrale a pionierilor, formația instrumentală de muzică clasică a Liceului real-umanist nr. 2, de asemenea deținătoare a unui premiu I, brigada artistică de agitație a liceului nr. 3, numeroșii soliști de muzică clasică situați pe primele locuri. Nu au lipsit din evoluțiile bucurărilor câteva apariții memorabile, mai ales prin ineditul concepției numerelor prezentate sau prin prospețimea interpretării. Printre acestea notăm corul de cameră al Liceului real-umanist nr. 10 sau formația „Bobocelii” de la casa pionierilor din sectorul 4. O figură aparte a făcut Școala generală nr. 145 din sectorul 2, ale cărei „jocuri muzicale”, prin vivacitatea, spontaneitatea și inefabilul lor, ne-au amintit de strălucitoarea compoziție „Ofrandă copiilor lumii” a lui Sabin Păuța în execuția magistrală a „Madrigalului”.

O revelație a fost pentru noi, ca și pentru juriul care l-a distins cu premiul I, grupul folk de la Liceul „Spiru Haret”, cu două piese lirice compuse pe texte bine alese, muzicale, interpretate cu gust.

Ne-a făcut plăcere, în aceeași ordine de idei, a onorării cărții de vizită, să salutăm succesele repute la diferite probe de către o seamă de formații ale elevilor sau pionierilor cunoscute pentru temeinicia cu care își pregătesc spectacolele la astfel de concursuri: corul pionierilor de la Liceul „Mihai Viteazul” din Ploiești, excelind prin vioiciunea copilărească a interpretării, formațiile teatrale ale uteciștilor de la Liceul „G. Coșbuc” din Cluj-Napoca sau „V. Alecsandri” din Galați sau cea a pionierilor de la Colegiul „Nicolae Bălcescu” din Craiova, corurile de cameră de la Liceul real-umanist din Sibiu, montajul literar de la Liceul „Petru Rareș” din Piatra Neamț, dansurile populare și tematicile prezentate de elevii liceului din Scoronești, corurile de mai veche reputație

ale unor licee pedagogice din Deva, Brăila, Cluj-Napoca, Slatina, Turnu Măgurele, corul de cameră al Casei pionierilor din Reșița sau călușarii de la școala generală din Conțești-Teleorman. Un ingenios spectacol de grafică animată și umbre, gen în care s-au afirmat mai demult, au prezentat pionierii de la Școala generală nr. 15 Brașov. Formațiile de pionieri și elevi provenind din județe cu o deosebită bogăție a creației folclorice, precum cele din Maramureș, Satu Mare, Bihor, Bistrița Năsăud, Gorj, Timiș, Vilcea, Harghita, Olt, Argeș, Suceava, Sibiu, Covasna au cîntat și au dansat cu o autenticitate și o înțelegere a sensurilor profunde ale artei create de popor încă efectiv ne-am dat încă o dată seama cit de inepuizabil este filonul artistic popular, nu numai la români, ci și la naționalitățile conlocuitoare (folclorul maghiar, de pildă, și-a găsit excelenți interpreți în elevii din Miercurea Ciuc, cei din Reghin sau Sf. Gheorghe). Intrecind fanfare pionieresti cu justificate pretenții la intimitate ca acelea din Arad, Constanța, Medias, Drobeta-Turnu Severin, colegii acestui dirijor copil de mare viitor, care este Radu Postăvaru, de la Casa pionierilor din Iași, au demonstrat că un asemenea gen de muzică trebuie într-adevăr mai mult încurajat, deosebi la copii și adolescenți, farmecul și entuziasmul pe care-l degajă exercitind o puternică înruiere asupra psihologiei juvenile.

„Muzica și poezia tinăra”, expresie care vrea să marcheze mai curînd spectacolul manifest decît o nouă specie de artă, și-a aflat în grupul de elevi de la liceul industrial chimic din Găești talenți exponenți, căci cu montajul „Imnul tinereții noastre”, început cam timid și neconcludent, dar repede redresîndu-se și căpătînd ritm și suflu patriotic, au intrat în sufragiul juriului obținînd premiul I (instruc-tori A. Dumitrescu și N. Covalciuc).

Trebuie să spunem că, în genere, ca și concursul „Drum de glorie”, pionierii și mai micii lor tovarăși de copilărie, „Soimii patriei”, au lăsat din nou impresia unei mai mari emulații, care nu trebuie explicată numai prin disponibilitățile vîrstei. Micul cor al pionierilor din Răzvad-Dimbovița, condus de energica și competentă profesoară Lidia Ciocan, pe care neîndoielnic juriul l-a premiat sub titulatura cor de cameră pentru a putea lărgi evantaiul distincțiilor, a fost un exemplu în ce privește alegerea repertoriului, interpretarea plină de naturalețe, sigură, demnă de orice formație cu pretenții. Tot astfel, Casa pionierilor din Calafat a prezentat un spectacol cuceritor prin bunul gust și sinceritatea sa copilărească, intitulat „Școlărița primăvară”.

Cu o estradă-revizită politică, adecvată vîrstei și problematicei specifice, s-au prezentat în concurs pionierii din Aninoasa, județul Hunedoara, reușind unul din acele spectacole rare, pentru premierea cărui juriul nici nu mai trebuia să delibereze și la care n-am știut ce să admirăm mai întii: substanța textului, muzicalitatea contaminantă, ritmurile alerte, cînd moderne, cînd de factură folclorică, mișcarea de o sincronizare perfectă, comunicarea atît de vie și expresivă cu publicul. Îndrumătorii micilor artiști, copii de mineri din Aninoasa: învățătoarele Magdalena Farago, Aurelia Ponicică și profesorul de muzică Ștefan Răduț.

Să mai notăm, tot ca o exemplificare pentru ceea ce înseamnă reușita strădăniei, distincțiile primite de pionierii soliști de muzică populară de la Școala generală din Ștefănești, județul Ilfov, comună situată în imediata vecinătate a liniei de centură bucureștene, făcînd parte din acele localități în care, din pricina nave-tismului, a influenței pe care o exercită Capitala, este destul de greu să polarizezi entuziasmul pentru activitatea artistică.

Considerăm că e destul de greu, chiar pentru un observator care ar fi urmărit minut de minut întreaga desfășurare a concursului, să dea o apreciere atotcuprinzătoare asupra evoluțiilor tuturor județelor. În ce ne privește, după cum am precizat, nici n-am intenționat o asemenea analiză exhaustivă. Pe fondul general al unei impresionante desfășurări de forțe artistice, al afirmării unui mare număr de talente din rîndul elevilor și școlărilor, unele județe parcă ni s-au părut mai reprezentative în participarea lor, și prin multitudinea probelor la care s-au clasat pe primele locuri, și prin calitatea artistică a evoluțiilor. De remarcat că printre acestea se numără județe care nu dispun de instituții artistice profesioniste, care, neputînd să-și asigure prin propriile forțe o îndrumare de specialitate, au trebuit să se bazeze în esență pe animatorii din școli, licee, case ale pionierilor. O muncă sistematică de amploare și consistentă stă la baza performanțelor realizate. Să parcurgem în acest sens lista premiilor și să remarcăm locurile ocupate de formațiile și soliștii a două asemenea județe, vecine dealtfel: Dimbovița și Olt. Dimbovița a cîștigat la diferite probe 6 premii I, 1 premiu II, 4 premii III și 3 mențiuni, deci un total de 14 distincții, în timp ce județul Olt a ocupat locul I la 4 probe, locul II la 2 probe, locul III la 3 probe și mențiune la 2 probe, deci a primit 11 distincții. Fără a atinge asemenea performanțe, și alte județe cu posibilități artistice apropiate s-au numărat printre fruntașe, precum Alba, Vilcea, Ilfov, Ialomița, Suceava.

Cu aceste câteva ultime sublinieri, importante nu atît pentru județele nemijlocit nominalizate, cit pentru degajarea unor concluzii demne de luare aminte pentru toți factorii care se ocupă de activitatea cultural-artistică a elevilor și pionierilor, încheiem însemnările noastre. Se poate conchide așadar că finalele pe țară la două din secțiunile Festivalului național „Cintarea României” prefigurează marelui succes pe care îl va reperta această manifestare fără precedent a culturii și educației socialiste din țara noastră.

NICULAE STOIAN ■

Personalitate și suveranitate

Noțiunea de personalitate se leagă, direct și nominal, de cea de persoană. S-ar părea deci că aici găsim atît începutul cit și sfîrșitul acestei virtuți pe care Eminescu o considera „binele suprem”. Personalitatea ar fi alcătuită dintr-un mînunchi de predispoziții native, lucru absolut adevărat, care face posibilă afirmarea plenară a individului în contextul în care trăiește. Evident, se formulează tot felul de deducții privitoare la privilegiul unei societăți bogate în individualități, cit datorază societatea acestor nativități puternice, de unde provine și devierea, prin personalism, a personalității. Mai anevoie se observă însă cit datorază personalitatea societății și istoriei. Pentru că, în realitate, personalitățile nu se dezvoltă pe un teren gol, steril, găsindu-și singură rădăcinile care s-o susțină. Aceste rădăcini, ca și impulsurile de creștere, le primește din partea obștii în care se formează și care, la rîndul ei, poate fi într-o situație privilegiată sau într-una nefavorabilă. Este limpede că epocile de avînt, de elan constructiv, generează condiții pentru ivirea și afirmarea valorilor individuale.

Dar o strînsă legătură se stabilește între independența obștii și afirmarea indivizilor ce o compun. O obște, o națiune subjugată este lovită în însăși condiția de afirmare a indivizilor, căci puterea opresoare este interesată în înăbușirea valorilor. Un neam fără conștiința valorii este mai ușor de stăpînit, în timp ce unul suveran, care gindește independent, devine rebel în raport cu stăpînitorul. Este, de aceea, lesne de închipuit că independența statului român echivalează cu o puternică declanșare de personalități. Românii au dat, se știe, oameni excepționali și sub stăpînirea otomană ori sub alte stăpîniri și se poate spune că meritul pregătirii actului de la 1877 le revine considerabil. E greu de presupus că fără ardoarea patriotică și fără calitățile personale ale unor oameni ca Bălcescu, Alecsandri, Kogălniceanu, C. Negri, Al. I. Cuza, ș.a. visul neatîrnării s-ar fi realizat. Cu atît mai virtos în epoca de după independență. Explozia de talente, în toate domeniile vieții, din ultimele două decenii ale veacului trecut se cere raportată, neapărat, și la sentimentul, atît de tonic, că sintem liberi și stăpîni la noi acasă. Iorga a spus-o clar: „fără independență am fi rămas cu decenii în urmă, n-am pași cu fruntea sus într-o Europă civilizată”. Dar independența națională, singură, nu poate asigura integral afirmarea valorilor individuale în condițiile inegalității sociale: un clăcaș nu e pus în aceeași condiții cu moșierul la care lucrează, deși poate fi mai dotat și la fel stau lucrurile cu un muncitor și patronul său. Singure egalitatea socială și siguranța economică creează cadrul propice acestui scop. Iată de ce desprindem logic ideea că numai în epoca socialistă se realizează condițiile optime pentru afirmarea personalității umane, acesta fiind un aspect esențial al umanismului socialist. Nu e de aceea întîmplător că în toate sectoarele vieții producătorii de valori superioare s-au înmulțit, că știința și cultura noastră contemporană dobîndesc, pe zi ce trece, o demnitate europeană, că personalități ale vieții noastre spirituale ocupă un loc privilegiat în eșalonul mondial, că România este astăzi mai cunoscută decît oricînd în istoria sa, că președintele țării este considerat una din marile personalități ale istoriei contemporane. Drumul afirmării independenței noastre de stat este și drumul firesc de afirmare a personalității. Omagiul adus unui secol de independență capătă, astfel, implicații din cele mai adînci.

POMPILIU MARCEA ■

Poezii de Nikolaus Berwanger

Eu sper

eu sper
că voi fi trezit
în fiecare dimineață
de razele soarelui
și niciodată
de raze radioactive
eu sper
că voi bea
numai apă de izvor
cînd soarele dogorește
și niciodată
hidrogen ucigător
eu sper
că prin văzduh
se vor nălța
tot mai multe giște sălbatice
și tot mai puține avioane supersonice
eu sper
că peste ogoare
vor dudui numai tractoare
și nu tancuri supergrele
vor strivi tăinele bobului
eu sper
că nu-mi va fi dat
să mă ascund sub pămînt
trîind un coșmar pe pămînt
eu sper
că felia mea de piine
piine va fi
și sarea
tot sare va rămîne
nu substanțe otrăvitoare
care pe mine și lumea întreagă
pot pulveriza
în neant

Ginduri

mă tăvălesc pe iarba verde
pe firul verde crud și moale
privesc în adîncuri
în adîncul gliei bănățene
la început e totul beznă
beznă ca-n pivniță
dar deodată
totul e inundat de lumină
parc-un soare uriaș ar străluci
abia acum am priceput
că totuși ei trăiesc
stropii de sudoare grei
curși la seceriș
lingă mlădițele din vie
lingă leagănul de prunc
lingă somnul cel de veci
al străbunilor străbuni

Plaiul natal

plaiul natal nu este un tren
din care poți cobori oricînd
plaiul natal face parte din sufletul
nostru
Iar sufletul nostru nu poate fi șters
niciodată și de nimeni
ca o tablă de școală
un singur plai natal avem noi
locul unde ne-a vegheat mama la
leagăn
unde-am înginat primul cuvînt
locul unde ne-a străfulgerat
întîia iubire
unde dorm oseminte prin amintiri
cine simte aceasta
nu va scrie niciodată
de undeva de pe rin
sau din pădurea neagră
scrisori lungi de disperare
fiindcă suferă de o boală
fără de leac
dorul după plaiul natal.

În românește de ANTON PALFI ■

Din culisele boxului profesionist (II)

Gratien Tonna nu s-a ținut de cuvânt

Întreaga presă sportivă franceză îi elogia prin anul 1968 pe tânărul din Marsilia, Gratien Tonna, pe care-l considera drept un demn urmaș al regretatului Marcel Cerdan. Drumurile boxului ne-au permis să-l văd la lucru și pe Tonna cu ocazia meciului Franța-România, desfășurat într-un octombrie frigos al aceluiași an pe ringul unei arene modeste din orașul St. Briec. Într-adevăr, după cum ne spunea înainte de meci simpaticul confrate de la ziarul „L'Equipe”, Georges Peeters, Gratien Tonna se prezenta ca un „mijlociu” bine clădit, cu o serie de calități deosebite pentru a ajunge un campion european de amatori sau un medaliat olimpic. Pe atunci, Gratien Tonna era un sportiv modest, care nu vorbea prea mult; iar în ring se arăta deosebit de... expeditiv. Boxul românesc a triumfat și la Saint Briec unde pugiliștii noștri au înfrânt echipa Franței, însă reprezentantul nostru Gh. Chivăr n-a rezistat „serilor” lui Gratien Tonna, astfel că omul de colț Ion Popa a procedat excelent, când a aruncat prosopul. Pe drept cuvânt, putem afirma că am fost impresionați de eficacitatea loviturilor tânărului din Marsilia, un adevărat fenomen, un adevărat „puncheur” în exclusivitate. Mai finem minte că echipele României și Franței au plecat a doua zi noaptea spre Paris, călătorind în același tren și în același vagon.

Și, vrînd, nevrînd, iată-ne pe culoar stînd de vorbă cu fosta vedetă nr. 1 a boxului amator francez, Gratien Tonna. În goana trenului, modestul de atunci Gratien Tonna spunea că a doua zi trebuie să plece la Marsilia, avînd obligații familiale. La întrebarea noastră dacă va trece la profesionism, Gratien Tonna

ne-a spus că nu va face acest pas și că va fi fidel „herminei albe”. N-a trecut prea multă vreme și din lectura ziarelor de specialitate din Franța am aflat că Tonna a trecut la profesionism. Tentat de ofertele făcute de managerii care exploatează tinerii sportivi oferindu-le o glorie efemeră, Tonna n-a stat prea mult pe gânduri, căzînd în capcană. Pentru că boxul nu este o meserie și odată un contract semnat tânărul boxer încăput pe mina managerilor este exploatat crunt, riscînd cu prețul sănătății, chiar și cu viața. Desigur că am urmărit din presa internațională primele rezultate ale lui Gratien Tonna. Pugilistul din Marsilia a obținut succes după succes reușind în scurt timp să cocheteze cu marile performanțe. În anul 1975 la Monaco, Gratien Tonna cucerește titlul de campion al Europei învingîndu-l pe englezul Chris Finnegan. Gratien Tonna se baza în continuare pe lovitura sa decisivă care i-a permis chiar să-și croiască un drum spre centura mondială. Campionul francez nu și-a modificat stilul și în această perioadă el n-a făcut progrese tehnice, rămînînd un puncheur-rudimentar. Așa se explică și cele două meciuri pe care le-a susținut pentru centura mondială în fața argentinianului Carlos Monzon și a columbianului Rodrigo Valdes. Tonna a pierdut înainte de limită, fiind acuzat de presa franceză și de spectatori că a simulat k.o. În înfrîngerea cu Monzon, în care a fost învins prin k.o. în repriza a 5-a, nesportiv Tonna l-a învinuit pe arbitru că a numărat prea repede și că el putea să reia lupta. Această comportare i-a atras pe drept cuvînt un șir de critici.

Dar managerii au plătit gras vocile care s-au ridicat împotriva elevului lor, care continua să fie la „modă”. Trezindu-se peste noapte cu mari sume de bani și cu o limuzină la scară, Gratien Tonna s-a înfumat pur și simplu și, neavînd o educație școlară necesară, a început să calce în străchini. Într-o seară, la 25 aprilie 1976, aflîndu-se în stare de ebrietate la volanul mașinii sale, a accidentat mortal un trecător, pe Jean Forassassi, în vîrstă de 34 de ani.

Gratien Tonna n-a respectat pasajul rezervat trecătorilor, plasat într-o porțiune unde un indicator arăta că trebuie rulat cu 30 km la oră. S-a constatat că Tonna gonea mașina cu peste 100 km la oră. Justiția franceză, prin marile tribunal din Marsilia, l-a condamnat pe Tonna la 18 luni de închisoare dintre care 12 cu ridicarea pedepsei, și desigur plata unor despăgubiri cifrate la peste 300 000 de franci francezi.

În rechizitoriul său procurorul M. Azbiert i-a arătat lui Tonna că trebuia să micșoreze viteza mașinii sale, mai ales că exista și o placă prin care se atrăgea în mod special atenția. Avocații lui Tonna, Collard și Blanchot, și-au apărut din răspuneri clientul. Odată ajuns să ia cuvîntul, Gratien Tonna, foarte emoționat, a spus: „Am consumat doar două sticle cu bere. Vă rog să mă scuzați că la ora aceea din noaptea mergeam prea repede”. Desigur, astfel de scuze nu sînt valabile în fața justiției. Poate că Tonna, dacă ar fi știut să citească, atunci fără îndoială respecta regulile de circulație. Este însă inadmisibil să acorzi un permis de conducere pentru o perioadă de 2 ani unui analfabet. Pentru că, după cum relatează ziarul „L'Equipe”, Tonna posedă un permis de circulație pentru o perioadă de doi ani pentru analfabeți. Cum a trecut Tonna examenul de șoferie, este ușor de ghicit.

Acest accident care a costat viața unui om, tată a doi copii, n-a fost o învătătură de minte pentru Gratien Tonna, în unele faze ale procesului chiar protejat de diferite persoane sus puse. La un interval de câteva luni, aflîndu-se la ora 6 dimineața într-un bar parizian din rue Germain-Pilon (18-e), în compania unor reprezentanți ai lumii interlope, Gratien Tonna a fost rănit la un braț de un glonte de pistol tras de o persoană neidentificată pînă în prezent. Campionul francez a fost transportat la spitalul Bichat de către o brigadă a poliției pariziene. Cu toate intervențiile medicilor, glonțul care a pătruns, prin mina stîngă, în torace n-a putut fi eliminat. Excepționala construcție fizică a pugilistului îi permite acestuia să nu resimtă acest glonț în

corpul său. Totuși Tonna a părăsit spitalul parizian plecînd la Marsilia. Nici la el acasă medicii specialiști n-au reușit să-i extragă micuțul proiectil. La ieșirea din spital Tonna a declarat ziarștilor că doctorii l-au asigurat că-și poate relua antrenamentele și că va putea susține meciuri.

Istoria boxului mondial ne arată că nu o dată boxerii care au avut legături cu gangsterii sau cu alți reprezentanți ai mafiei și-au încheiat cariera cu un glonte în creier sau în inimă. Tonna declară că nu este amestecat în nici o afacere dubioasă. Nu este întîmplător faptul că o „persoană necunoscută” a tras asupra lui Tonna. Cine a încercat să-l ucidă pe Tonna? Iată o întrebare la care nici poliția franceză nu poate da un răspuns. Cine l-a ucis anul trecut în California pe boxerul argentinian Oscar Bonavena? O altă întrebare în fața căreia și poliția din S.U.A. a rămas mută. Poate numai dacă Kojak va fi solicitat, atunci se vor găsi adevărații asasini ai boxerilor profesioniști amestecați în comerțul cu droguri, case de toleranță, jocuri de noroc, bursă neagră și alte afaceri necurate.

Este interesant de arătat că în aceste zile Gratien Tonna se pregătește pentru a ataca titlul de campion al Europei deținut de englezul Alan Minter. Federația franceză, foarte „amabilă”, i-a menținut candidatura cu un număr de 26 voturi contra 4, astfel că Tonna, care are în „palmares” o crimă și o datorie de peste 300 000 de franci francezi, tânărul fără nici o meserie, va trebui să semneze orice contract de azi înainte cu managerii săi, pentru a plăti prea de timpuriu gloria efemeră. Din înfrîngirile sale viitoare vor cîștiga desigur numai managerii, pentru că în viața noastră n-am auzit de un manager care să moară în mizerie. Despre boxerii ruinați, aflați în pragul mizeriei sau asasinati putem edita o carte de peste 300 de pagini dacă amintim numai numele unor Laurent Dauthuille, Ray Famechon, Joe Louis, Stanley Ketchel, Dick Tiger, Al. Brown-Panama, Sonny Liston, Randy Turpin și alții alții.

PAUL OCHIALBI

Stimați tovarăși de la Grupul de șantier drumuri și poduri Brașov, priviți fotografiile și reflectați!

Fîind la cîrma locomotivei electrice, care tractează un tren format din zeci de vagoane, mecanicul care poartă marea răspundere a unui asemenea mijloc de transport are drept obiectiv principal respectarea cu strictețe a programului de mers, a regulilor și restricțiilor impuse pe sectorul de drum de fier pe care se deplasează, scopul final ducerea garniturii la timp și cu bine la destinație.

Prin analogie, așa trebuie să se întîmple și în cazul autocamioanelor trimise în cursă de unitățile respective. Faptul că nu circulă pe șine, ci pe șosea asfaltată nu trebuie să fie interpretat de șofer ca o posibilitate de a

modifica traseul stabilit în foaia de parcurs după cum îl „taie capul”. Altfel, mecanicul, de locomotivă și conducătorul auto trebuie să respecte normele de circulație și diversele restricții fixate în diferite puncte pe porțiunea de drum respectivă.

Ținînd cont de dificultatea mai mare a circulației rutiere, extrem de eterogenă și plină de potențiale surprize neplăcute din partea unor participanți la trafic, mai puțin experimentați, ori certați cu legea, șoferul profesionist trebuie să fie model de disciplină pentru toți ceilalți confrăți în ale volanului.

Din păcate, nu întotdeauna se întîmplă așa. Luînd în primire o mașină, încredințîndu-i-se să efectueze un transport, șoferul vede în aceasta, de multe ori, o posibilitate de „ciubuc”, de plimbare, de rezolvare a unor treburi, ale lui sau ale altora.

Așa s-au petrecut lucrurile și în cazul lui Vasile Boriceanu — șofer angajat al Grupului de șantier drumuri și poduri Brașov. El a luat în primire autocamionul 21-BV-989 de la Ion Moldovan — „văduvit” de permis pentru atracția pronunțată către diverse genuri de licori.

Dîndu-i-se, într-una din zilele trecute, însărcinarea să facă un transport de bitum de la Cîmpina la Brașov, V.B. a primit din partea conducerei unității ca „ghid” (pentru a se descurca mai bine la Rafinăria Cîmpina) pe fostul titular al mașinii, I. M.

Într-adevăr, acesta, descurcîndu-se din fire (poate chiar prea descurcîndu-se), a rezolvat rapid cu formalitățile, autovehiculul a fost încărcat și nici nu se făcuse bine ora prînzului, cînd echipajul nostru era pe drumul de înapoiere spre casă.

Cum timp era suficient, I.M. a propus o haltă în orașul Predeal, la o rudă a sa, un oarecare Petru Dedic. Aci au băut o cafea și apoi împreună cu P. D. cei doi s-au îndreptat în plimbare cu mașina încărcată cu 4 000 kg bitum spre cabana Cioplea. Să nu credeți cumva că șoferul s-a lăsat ademenit la băutură. Nu! Bere, cite două sticle, au consumat numai cei doi pașageri, Boriceanu mulțumindu-se cu răcoritoare.

S-a stat la șuetă pînă în jurul orei 18,30, cînd autovehiculul s-a pus în mișcare spre Brașov. Apoi nu se știe cu precizie ce s-a întîmplat, încît de însoțitorii săi, ori presat de timp, V. B. a coborît panta de la Cioplea spre drumul național nr. 1 cu viteză mult mai mare în raport cu caracteristicile acestei artere rutiere de munte. În apropierea podului care trece peste calea ferată, mașina în plină viteză nu l-a mai ascultat pe șofer. Ea nu s-a mai înscris în viraj la stînga, ci a intrat în plin în parapetul pasajului peste drumul de fier, rupîndu-l și prăbușindu-se pe linia ferată de la o înălțime de aproape 8 metri. Greutatea mașinii și

forța centrifugă creată de încărcătură, au facilitat răsturnarea.

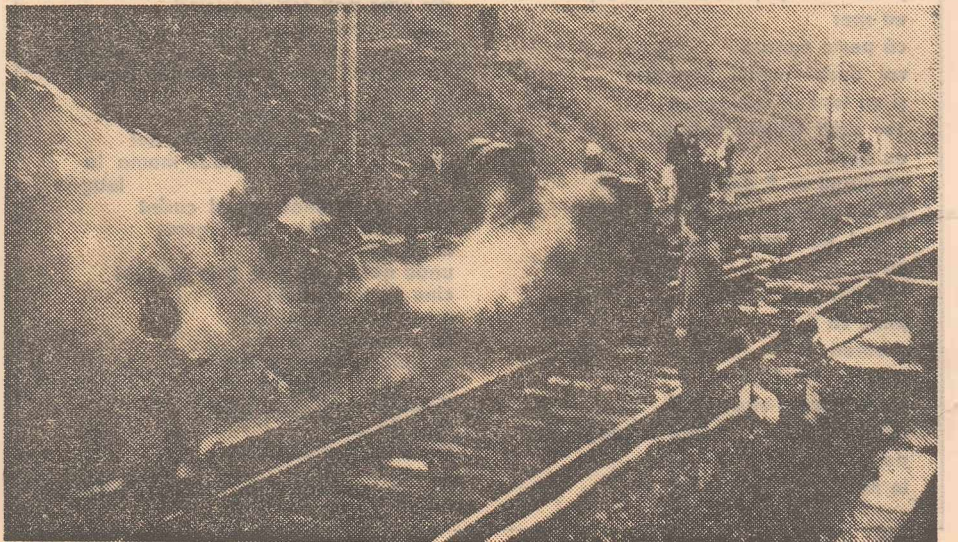
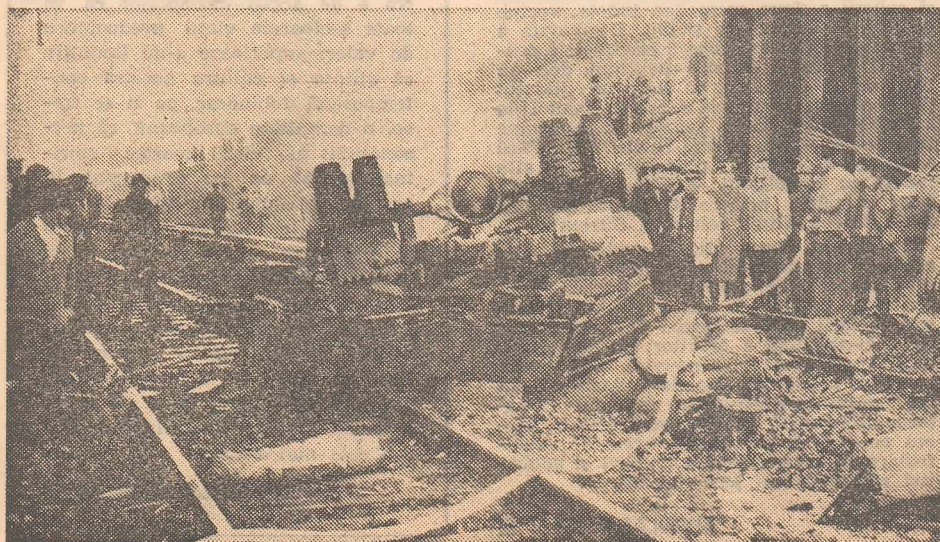
Căzînd de pe pod, autovehiculul a rupt firele electrice de contact ale căii ferate. Mașina a luat foc devenind în câteva minute o adevărată torță. Odată cu ea au ars și cei trei ocupanți. Doi dintre ei, V. B. și P. D., au murit în noaptea de după accident, iar I.M. a doua zi. Circulația feroviară pe această magistrală de prim rang, a fost închisă aproape 4 ore. Trei oameni tineri, V.B. de numai 20 de ani, I.M. de 24 de ani și P.D. de 36 de ani, și-au pierdut viața prosteste.

Pentru tînărul V.B., posesor al dreptului de a conduce autovehicule de nici măcar un an (august 1976). Moldovan, cu mult mai multă experiență, trebuia să fie, în pofida greșelii ce o comisese, un sfătuitor. În realitate i-a fost „duhul rău”.

În ce privește factorii de răspundere de la sus-citata unitate, care au obligații legale în domeniul educării, instruirii și controlului subalternilor, ei s-au limitat să le dea o simplă dispoziție „Mergeți la Cîmpina și aduceți bitum”.

Recomandăm forului tutelar să privească fotografiile și să tragă concluziile corespunzătoare în legătură nu numai cu vinovăția celor prefăcuți în scrum odată cu mașina, ci și a celor instalați comod în birourile Grupului de șantier drumuri și poduri Brașov.

Colonel VICTOR BEDA

Lunga vară fierbinte a unui fost jucător de fotbal

● Au trecut ceva ani de atunci. Dar pentru Doru Crișan evenimentele care s-au petrecut în numai patru luni dintr-o vară cu adevărat lungă și fierbinte au marcat în mod definitiv într-un perimetru pe care-l cunoaște desigur mai bine decât oricine altcineva, cel al sufletului, cea mai mare și mai dureroasă experiență a vieții. Sau dacă vreți, altfel spus, cel mai dur contact cu viața însăși, în care nu s-a mai putut sprijini pe nimeni, n-a mai putut cere ajutorul nimănui dintre cei cunoscuți și care l-au iubit, nu i-a mai mers nici una dintre șmecheriile învățate printre sportivi, mai exact între fotbaliști. „Dacă ajungi în Occident, singur — spunea — te simți ca un boxer în ring: față-n față cu un adversar mult mai tare decât tine, care n-are de gând să te menajeze nicicum și fără nici un alt ajutor decât brațele tale, capul tău, capacitatea de a rezista la tot felul de lovituri!”

„M-am născut la Brașov, acum 34 de ani, ca unică progeneratură a unor părinți care mi-au permis prea multe. Ei, oameni muncitori, eu, mai mult cu sportul — dar, este adevărat, și de învățatură m-am ținut destul de bine. Am absolvit Institutul de educație fizică și am devenit profesor, repartizat la Tohanul Vechi, lângă Brașov. Tatăl meu, constructor de meserie, lucra pe-atunci la șantierul Porților de Fier, iar mama practica o meserie destul de grea pentru o femeie, la turnătorie de fontă a uzinei „Tractorul”. M-am căsătorit de tânăr și mi-am dorit cât mai mulți copii — vreo șase dacă s-ar fi putut, așa ca la 40 de ani să zică lumea că i-aș fi putut fi frate celui mai mare dintre ei. Întorcându-mă de la facultate, am primit imediat o ofertă din partea echipei „Tractorul”, care juca atunci în divizia C, și m-am apucat din nou de fotbal. Aveam însă și un mare necaz: nu mă puteam stabili nicăieri cu familia, nu aveam casă și se născuse deja primul copil. „Tractorul” mi-a oferit un apartament, dar am refuzat. Apoi a venit necazul suspendării pe șase luni din viața sportivă, după un meci cu mare scandal arbitrat de Constantin Petrea. Observator federal la acel meci era un bătrîn pe nume Cibi Braun, nu știu dacă-l cunoașteți? Ei bine, cei doi n-au reținut, din învâlmășeala creată pe teren, decât un număr: șase. Așa era numărul meu de obicei, dar de data aceea, nu știu cum se făcea, aveam alt tricou. Și, cînd s-a încins scandalul, colegul meu și nu eu, l-a pocnit pe arbitru. Au fost suspendați atunci vreo nouă inși din echipă, între care și eu, pe termen lung. În toamnă am plecat într-un alt oraș, cu echipă în divizia B, care-mi făcuse propuneri de transfer. M-am dus acolo cu toată familia, pentru că eram mai aproape de mama soacră.”

Îl ascult liniștit, notîndu-mi doar ideile principale dintr-o confesiune care pare să fie foarte lungă și care se apropie prea greu de momentele sale de esență, pe care le aștept răbdător, temîndu-mă să întrerup șirul unei povestiri întretinute de fumul lung al zecilor de țigări fumate în pripă. De fapt, numele de Doru Crișan este un pseudonim asupra căruia am căzut amîndoi de acord, ca un paravan după care omul din fața mea ține să-și ascundă rușinea de ochii lumii, în speranța că, după ani de zile, cei care-l înconjoară au uitat definitiv de vechile întâmplări. Doru Crișan se încurcă între amănunte de tot felul, amîndîm mereu să pună degetul pe rană. „Toată viața mi-am dorit să fac excursii, spune într-un târziu. Strînsesem ceva bani pentru un viitor apartament, pe care aveam de gând să ni-l cumpărăm în N., așa că, atunci cînd s-a oferit posibilitatea unei excursii în R.F.G. prin Biroul de turism pentru tineret, n-am mai stat pe gînduri: am scos o oarecare sumă de la C.E.C. și am achitat costul excursiei. Cînd am plecat era 14 iulie. Ajunși la destinație, într-un caz ceva mai mare de lingă Füssen, abia atunci ai noștri și-au dat seama că întreaga excursie fusese gîndită prost. Acolo nu prea era o tabără de vacanță, era mai mult o tabără de pregătire preliminară a tineretului. Noi, desigur, nu aveam ce să căutăm acolo. Se făceau antrenamente spartane: ciclism pe zeci de kilometri, canotaj cu tras la rame, pină la epuizare, în susul riului, alergări și așa mai departe, o tabără cum sint multe în Occident. Cînd am sosit, n-am să uit niciodată, tocmai se transmitea la televizor sosirea pe Lună a primilor cosmonauți. Era, în același timp, prima oară cînd vedeam un televizor în culori, și imaginea era magnifică. Îți tăia pur și simplu răsuflarea.”

14 iulie, televizor în culori, aselenizarea lui Apollo 11 și alte atîtea „amănunte” orbitoare, care nu aveam însă să se dovedească decât mai târziu cu adevărat amănunte, l-au zăpăcit cu totul pe Doru Crișan, i-au creat un fel de euforie. Administratoarea lagărului (expresia îi aparține), o femeie de cel puțin 40 de ani dar îngrijindu-se cu multă artă și chiar seducătoare dacă ținea cu tot dinadînsul (cel puțin așa pretinde Doru), s-a lăsat curțată și chiar cucerită mult mai ușor decât și-ar fi putut închipui tînărul venit din România pentru numai două săptămîni. După femeia doar în aparență fatală din tabără, a urmat și un prieten la fel de aparent — „un suedez, sau norvegian, niciodată n-am știut prea exact, n-am prea putut să mă înțeleg cu el, că era mai mult beat mereu!” — în orice caz, fu de bani gata, pentru care suta

de dolari însemna cam cît un bacșiș aruncat în scîrbă unui chelner. „Am fost împreună la un meci de hochei, la Füssen. Acolo erau și colegii mei, dar tipul m-a luat de mînă și m-a adus la chiar fotografiile de onoare, pe cînd compatrioții mei au rămas în stal. A cumpărat imediat un întreg căruț cu crevurști și bere, așa, numai pentru ca să-și dea aere, atîta n-are fi putut să mîncăm și să bem decât într-o zi întreagă, și ne-am lăfăit împreună în fotolii, cu cite un trabuc în gură. Bineînțeles, colegilor mei de excursie lucrul le-a displicut foarte mult, și chiar mi-au și spus-o. Dar pe atunci nu prea aveam urechi să-i aud!”

Mai departe, pe scara ascensională a închipuirii, a credinței că tot ce zboară se și mîncă: „Am fost și în Austria, la Salzburg. Același fațadă multicoloră a lucrurilor, aceleași aparențe care mă luau pe sus, dar gîndul de a rămîne în Occident nu l-am avut decât în ultimele zile de tabără. L-am purtat, poate, în mine multă vreme, fără să am însă curajul să-l aduc la suprafață. Imi încolțise însă ideea unei prosperități rapide, făceam chiar calcule: dacă aș cîștiga atît, dacă aș strînge atît, economisînd atît, în citeva luni, hai să zicem un an, doi — m-aș putea întoarce în țară cu ceva bani. Ajunsesem să nu mă mai gîndesc la altceva. Am vizitat ca o nălucă Salzburgul, casa lui Mozart, totul. M-am oprit la o cafea. Acolo, între o bere și-o cafea, cu o țigară în gură, m-am hotărît. Țin bine mine momentul: mă simțeam bine. A fost poate ultimul moment de acest fel. Apoi, am căzut în prăpastie.”

Primul om căruia i-a destăinuit hotărîrea sa a fost administratoarea lagărului. Ea a tresărit, vizibil surprinsă. Nu se aștepta la o asemenea turură a „legăturii” lor. A ținut imediat să sublinieze că nu-i poate oferi nici un sprijin, poate doar ceva bani, dacă dorește. Doru a rugat-o să-l ajute să ajungă la Mannheim, pentru că acolo exista o tînără pe care o cunoscuse în țară, înainte de a se căsători cu un neamț, și pentru care avea de făcut un comision: să ducă o valiză care, pînă la urmă, s-a dovedit a fi goală, dar din piele de bună calitate! Femeia i-a dat două plicuri. Într-unul a găsit o sumă de bani, pe care i-a promis că i-o va restitui, în celălalt instrucțiuni de voiaj dintre cele mai amănunțite, de o rigurozitate pur nemțească. Pe vechia cunoștință o chema Lulu. Locuia destul de modest, într-un sat între Mannheim și Heidelberg. Doru i-a predat valiza la care Lulu părea să țină atît de mult, după care i-a vorbit și despre hotărîrea lui. Fata l-a asigurat că la ei acasă nu va putea rămîne prea multă vreme, cel mult o zi, două. „Poate te mai gîndești — își amîntește astăzi Doru vorbele ei. Tu nu citești ziarele, nu știi limba, nu cunoști mai deloc viața de aici. Mișună tot felul de indivizi dubioși, la televizor apar în fiecare zi amănunte îngrozitoare despre afaceri tenebroase, crime, răpiri... Mi-e teamă că faci o prostie! Și, dealtfel, nici problema stabilirii definitive într-o țară străină nu este ușor de rezolvat”. Doru a ascultat-o doar din politețe, fără ca, de fapt, s-o audă. Au fost împreună la „Arbeitsamt”, în speranța găsirii unui loc de muncă. Nici vorbă. A fost trimis la Zierndorf, lagărul pentru emigranții din țările socialiste, de lingă Nürnberg. Fata l-a însoțit. Au ajuns dimineața devreme; portarul nu i-a primit. Ordine strict nemțească! Abia la ora 8 fix a fost admisă intrarea, dar numai cea a lui Doru, fata rămînînd afară. Înăuntru existau două grupuri distincte de clădiri. Mai târziu, a aflat că acelea de mai proastă condiție („case cu minimum de confort, 20—30 de paturi într-o cameră, WC pe coridor — gen de barăci de șantier, cred că fusese o cazarmă militară înainte!”) erau pentru adăpostul emigranților, în vreme ce clădirile mai arătoase găzduiau birourile administrației și ale funcționarilor de poliție. „Imediat după ce am intrat am fost luat în vîrtejul acela de birouri, camere, culoare, într-un circuit care nu se mai încheia. Fel de fel de funcționari cu voce inflexibilă, plictisită, rutinată, mi-au pus zeci de întrebări, la care nu puteam să răspund decât pe jumătate, în lipsa unui interpret, mi-au luat date antropometrice, amprente digitale și chiar palmare. Și așa mai departe. Pe culoare, între camerele în care ne perindam precum oile la tuns, am văzut numai oameni tăcuți, foarte tăcuți chiar, cu care n-am putut să schimb o vorbă. Întreaga atmosferă, de fapt, era, dacă nu sinistru,

în orice caz extrem de încărcată, ca și cum un pericol plutea în aer — de parcă toți urmas să ne imbarcăm pe un vapor despre care nimeni nu putea să bage mîna în foc că o să ajungă la destinație... Oricum, la ora 12 fiind pauză de masă, totul s-a sistat. Am ieșit în curte. Acolo am găsit pe unul de prin Sighișoara, venit în trecere spre Canada. El mi-a deschis de fapt, pentru prima oară, ochii. M-a dus în camera în care locuia — dormitorul acela de cazarmă, despre care am mai vorbit — mi-a povestit de tot ce aveam să îndur pînă la ieșirea din lagăr. „Mai la urmă, spunea, o să vină un individ la vreo 60 de ani, care o să te întrebe tot felul de lucruri fără să-și noteze nimic. Să știi însă că de el depinde totul! Stă și se uită în ochii tăi, și-apoi te întreabă: de ce ai venit în Germania?” Mai târziu aveam și eu să-l cunosc pe omul cu părul alb. Cînd i-am spus că s-din Brașov, a exclamat: „Vai, și ce frumoasă este Biserica Neagră!” Dar, tot atunci, în curtea lagărului, s-a apropiat de noi și un inginer. El îndruga ceva despre o femeie venită într-un Mercedes alb să-l ia pe el să-l aducă în Germania, o poveste care nu se prea ținea deloc pe picioare („atunci, de ce stai aici?”, l-am întrebat), dar, în fine, pe lume există fel de fel de nebuni, cum era și chelnerița aceea care mărturisise că unicul ei scop în viață era să vadă New York-ul, lucru pentru care îndura umilințe fantastice... Oricum, „inginerul” acela mi-a produs o mare scîrbă și m-a făcut să mă mai gîndesc nițel la ceea ce eram pe cale să fac.”

Așa se face că atunci cînd i se pune, în fine, întrebarea decisivă („Și pentru ce ai venit în Germania?”), Doru Crișan răspunde fără ezitare: „Pentru a-mi asigura o prosperitate cît mai rapidă!” Omul din fața sa nici nu clipește. „Și cum vezi că-ți vei putea atinge scopul? Ca muncitor de rînd nu vei cîștiga niciodată suficient pentru ceea ce vrei. Părerea mea este că dumneata ai nevoie de foarte mulți bani!” I se propune un mod în care ar putea să cîștige, de exemplu, și 10 000 de mărci pe lună. Doru simte însă primejdia și nu primește. „Eu nu-s om de 10 000 DM pe lună”, răspunde el, simplu. Urmează bufnitura ștampilei de emigrant cu acte în regulă pe pasaport, dar omul de dincolo de birou, vîrșnicul de care am pomenit mai înainte, nu se poate opri să nu-l avertizeze încă o dată: „Sînt convins că-ți vei schimba părerea, și nu peste prea multă vreme! Cînd vei da de munca fizică grea, abrutizantă, pe care o fac toți emigranții, cînd te vei pierde în acest Turn Babel în care abia ai intrat, cu oameni de toate felurile, cînd vei ajunge la limita puterilor, vino tot la noi, să te ajutăm!” Doru însă n-a avut încredere nici un moment în „ajutorul” promis de comisia pentru emigrare, și bine a făcut dealtfel. Dar despre asta vom vorbi mai târziu.

Deocamdată, Doru Crișan țese, în fine, pe poarta lagărului de la Zierndorf. Bărbatul fetei pe nume Lulu pune o vorbă bună pe lingă o cunoștință, care-i face favoarea de a-i închiria mai convenabil o cameră extrem de modestă („a fost mai mult decât convenabil, altfel la Mannheim n-aș fi putut găsi cu 400 de mărci decât o cameră complet nemobilată!”), apoi încearcă să se angajeze la o grădiniță zoologică. Ajunge, în cele din urmă, muncitor necalificat la o firmă care făcea conducte pentru canalizare și ceva ceramică, loc în care mai lucrau portughezi, spanioli, italieni din sud, un român plecat de prin '33, turci, doar 2—3 nemți... Doru Crișan are totuși o licență, părinții s-au străduit să-i dea o educație cît mai bună, o cultură frumoasă... Nimic însă nu mai contează acum, nimeni nu are timp și grijă să-l întrebe dacă are ceva în cap, singurele lucruri care contează aici sînt forța brațelor, capacitatea de a rezista oboseții, umilinței, ritmului infernal de muncă. „Afară era o căldură de-ți venea să crăpi. Înăuntru era de o sută de ori mai cald, dar nici de murit nu aveai timp! Munceam de mă speteam, pînă cînd simțeam că nu mă mai pot ține în picioare. De multe ori, ca să mă descarc, mă apucam și injuram cît mă ținea gura, în românește, desigur! Într-o zi, cînd eram în pauza de masă, m-am apucat să desenez pe perete hărta țării noastre. Unul de pe acolo, un timpot, nu mai știu ce a zis — și l-am și pocnit, dintr-o dată! A venit imediat unul din ingineri, era cît p-aci să mă dea afară, dar a înțeles pînă la urmă despre ce era vorba și m-a iertat.”

Oricum, lucrurile începuseră să nu se mai azeze deloc după cum sperase Doru Crișan. Dar nu soarta îi juca un renghi; și-l juca singur! Lăsase în urmă o familie — doi părinți cărora le crăpa obrazul de rușine în fața colegilor de muncă, o soție, doi copii — o situație socială și profesională aflată în afara oricăror neliniști, o viață normală, numeroși prieteni. Și obținuse ce? O aparență de prosperitate, repede degradată de nevoi zil-

nice mult mai mari decît își putuse închipui în mîntea lui de om ieșit pentru prima oară „dincolo”. Și iată, cîștiga o dură experiență de viață, o mare înșururare. De suferințele și chinurile reale trăite lungă vară petrecută în R.F.G. nu putea fi nimeni vinovat în afara lui însuși, și am spune chiar că felul în care a ieșit din marea, enormă greșeală a vieții lui a fost cu adevărat pe calea cea mai dreaptă.

Finalul acestei povestiri dintr-o vară cu adevărat lungă și fierbinte este destul de simplu. Într-o bună zi, tot acumîlindu-se pietricică peste pietricică, nemulțumire, dezrădăcinare, dor — Doru Crișan s-a hotărît să se întoarcă acasă. „Poate că n-o să mă credeți, dar la mine boala dorului de casă s-a transformat chiar într-o boală, o boală cît se poate de concretă. La lucru acționam ca un robot — cred că puteam oricînd suferi un accident grav. Noaptea aveam insomnii groaznice. Mă durea capul extrem de tare că nu mă puteam înțelege cu nimeni, adică nu mă puteam face înțeles, nici un om nu mă părea interesat să mă asculte, ca să nu mă vorbesc de faptul că nici n-aș fi putut înțelegi o conversație prea subtilă. Nu știam nemțește decît minimumul necesar. Cînd am auzit, o dată, vorbe românești în Mannheim, m-am repezit ca un nebun spre cei ce le rostiseră și parcă-mi venea să-i sărut pe amîndoi, soț și soție probabil. Cei doi au fost însă extrem de rezervați. Mi-au dat telefonul lor, dar, cînd am sunat, după numai citeva zile, nu mi-au mai vorbit decît în nemțește... Apoi, nu știu dacă ați auzit vreo dată de „Sorgentelephon” — adică „telefon de griji” pe limba noastră. Și asta e un lucru care-l poți găsi numai în Occident! Bagi o fișă, formezi numărul. Alo, alo — tu explici despre ce este vorba, ce fel de necazuri ai, iar celălalt, interlocutorul pe care nu-l vei cunoaște la față niciodată, îți dă niște așa-numite sfaturi sau soluții, după modele-tip. Este folosit mai cu seamă de cei ca mine, pentru nevoia de conversație, pentru a nu pierde definitiv obișnuința de a schimba o vorbă cu cineva — tocmai atunci cînd îți vine să urli de singur ce ești. (Facem aici o mică paranteză. Fără îndoială că în România nu a fost încă înființat un asemenea serviciu telefonic — mai ales că nimeni nu i-a simțit vreodată nevoia. „Românul, zicea în aceeași ordine de idei Doru Crișan, își găsește repede prieteni. Este o vorbă pe care am cunoscut-o de multă vreme — dar n-am știut niciodată cît este ea de adevărată în țară; aproape deloc posibilă în străinătate!”) Pe de altă parte, nevastă-mea îmi scria: „Mă, ai fost un prost — imediat după ce ai plecat, am primit apartament!” M-am dus la un doctor care mi-a dat citeva zile de concediu. A doua zi s-au și prezentat doi tipi de la asigurările sociale, vezi, doamne, de grija mea, că și o ciocolată îmi aduseseră — dar mă întreb: ce se întimpla dacă nu mă găseau acasă?! Era cît p-aci să-i scriu din nou lui Georg Marinescu (Gheorghe îl chemase, fără îndoială), vechea mea cunoștință din lagăr, care știuse bine unde aveam să ajung. Îmi spusese că-mi va putea da citeva adrese din Canada sau S.U.A. — dar mă rugase în același timp ca nu cumva să iau legătura cu vreo societate de ajutor umanitar, cum ar fi Caritasul de exemplu, lucru care mi-a mirosit de la început a fi ceva nelalocul său”. Este limpede: Doru Crișan trăise patru luni de permanentă veghe, de fapt o permanentă neliniște, care, în afara de faptul că-l obosiseră peste măsură, îl mai făcuseră și extrem de precaut. Oricum Doru Crișan trebuia să se hotărască, și încă repede. În ce fel s-a hotărît, vedem din cele patru ilustrate trimise, în numai citeva zile, pe adresa soției:

„Treii zile la rînd îți voi scrie cîte o vedere. Aceste zile sînt hotărîtoare pentru mine. Miine plec la Köln, la Ambasada română.”

„Prima zi a călătoriei spre Köln. După cum vezi, nu mă mai pot gîndi în altă parte. Abia aștept să-ți scriu ce-am rezolvat. Oricum, hotărîrea mea este luată.”

„Îți scriu înainte de a intra în ambasadă. De-aș ști ce mă așteaptă...”

„Am ieșit de la ambasadă. Sint bucuros. Vizitez puțin Kölnul și plec la gară. Din tren am să-ți scriu o scrisoare lungă. Ce zi trăiesc. Ah, mă simt alt om! Vin acasă!”

Aici se încheie rătăcirea lui Doru Crișan. „I-aș spune mai curînd prostie, zicea, că numai deștept nu-i omul care nu-și cunoaște interesul. Acum, sigur că omul învață cît trăiește — iar eu am învățat chiar prea mult după cite am pătimit în R.F.G.” Doru Crișan și-a regăsit astăzi familia, o parte din prietenii și post. Societatea noastră l-a primit înapoi în rîndurile oamenilor muncitori, acordîndu-i cu multă grație o nouă șansă de viață. Doru se pare că știe s-o folosească exact așa cum trebuie, încercînd să facă uitate greșelile trecutului. Ceea ce nu înseamnă, de fapt, că va uita vreodată prăpastia în care căzuse într-o lungă vară fierbinte.

DUMITRU GRAUR ■

Acasă și „dincolo”, cu dorul de casă

Am avut prilejul acum cinci ani să însoțesc — ca trimis al ziarului timișorean „Drapelul roșu” — corul „Ion Vidu” într-un turneu prin R.F. Germania. Prestigioasa formație lugojeană stîrnise atunci aplauze și admirație pretutindeni pe unde a trecut, prin orașele din sudul landului Baden-Württemberg, la Spaichingen, Rottweil, Steisslingen, unde trăiesc și mulți locuitori originari din România. Nu mai vorbesc cu ce cordialitate au fost primiți coriștii, arta lor superioară, cât de admirate le erau costumele populare lugojenești. Vreau să mai adaug că oamenii aceia din sud-vestul Germaniei Occidentale, plecați cu mulți ani în urmă din țară, aveau, asistînd la concert, sentimentul unei reîntîlniri cu țara și cu locurile lor natale. Vorbeau încă limba română și, după atîția ani, deși se integraseră în viața socială, alcătuiau comunități compacte și bine distincte de ale băștinășilor: locuiesc în anumite zone, au cerul lor de prieteni, restrîns, diferiți de-ai celorlalți locuitori de-o limbă cu ei. În casa unui arhitect din Spaichingen am găsit numai acuarele ale lui Stefan Jäger, pictorul din Jimbolia, nostalgic relație cu țara natală. Sînt și nu sînt cetățeni, statutul lor are o notă aparte. De aceea turneul întreg și despărțirea de corul lugojean s-au desfășurat într-o marcată notă afectivă, deși, de felul lor, gesturile acestor oameni erau măsurate, departe de expansivitatea noastră latină. Să vezi îmbrățișări, lacrimi, batiste fluturînd, mi se părea neobișnuit. Și am înțeles: dorul de țară era mai puternic. „Duceți acasă și gândurile noastre de bine!” azeam spunîndu-se în juru-mi. Și cei ce rămîneau, printre care mulți bărbați, aveau lacrimi în ochi.

Acasă... Mărturisesc că vorba aceasta mi-a rămas mereu de atunci în amintire și, în 1974, într-o delegație de editori, o altă întîmplare mi-a dovedit că este ea de trănică.

Eram pe o stradă în München într-o seară și, auzindu-ne vorbind românește, un trecător ne-a acostat: „nu vă supărați, sînteți din România?” „Din România”, am confirmat. Omul, trecut de mijlocul vieții, avea ochii scripitori, întregu-i chip trăda o vie emoție. — „Aș putea să vă rog ceva?” — a continuat. „Cu plăcere”. „De mult n-am auzit vorbă românească. Hans L. mă cheamă, a mai zis noua noastră cunoștință, și sînt din Bistrița-Năsăud”. „Ați mai fost pe-acolo?” l-am întrebat. „Cum să nu, merg destul de des”. Și iar vorba aceea, rostită de altcineva, altunde, dar tot în R.F.G.: „Spuneți-mi, ce mai e pe acasă?”...

În satele Transilvaniei, cu Goethe și Brecht

— Noi avem „Intrigă și iubire” în lăzi. Aci sînt ingerii, pe sortimente, tot decolul îl avem pe sortimente. În lada aceea se află tot „Nathan-ul”, iar dincolo, „Rosmersholm”. Dar „Intrigă și iubire” a mers mai bine. Recuziterii joacă și ei un rol în piese, deși nu apar nicăieri și nu-i vede nimeni. Dacă un actor intră în scenă fără tot ce-i trebuie, se face de ris. Să luăm, bunăoară, limonada din „Intrigă și iubire”. Luisei i se dă paharul în ultima fază. Moare respectiva, moare și Ferdinand, replica fiind chiar pe limonadă. „A fost pregătită în infern. Ai băut-o în cinstea morții”. Iar Luise: „Să mor! Să mor! Dumnezeu le îndurător! Otrăv în limonadă, am să mor!” Băutura asta e prevăzută în deviz și sînt obligat s-o cumpăr strict conform devizului. Este „recuzită consumabilă”. Și frîșca pentru „Intrigă și iubire” o luăm tot pe bază de bon ștampilat de la unitatea de cofetărie nr. 42 din Sibiu. Iar „Rheinsberg”, știți ce reprezintă pentru mine? Iată lista anexă: „Una sabie poliță, una pereche ochelari Wolff, una pipă, una lădiță cu papuci, două farfurii, fripturi, furculiță pentru servit friptură...” De fapt, nici nu trebuie să mai citesc lista, o știu pe dinafară.

Recuziterul secției germane a Teatrului de stat din Sibiu păstrează o viziune proprie asupra artei teatrale, și ea nu este chiar atît de insolită cît pare la prima vedere, fiindcă, la urma urmei, fiecare din noi privește viața prin ochelarii fumurii ai profesiei.

Evident, o cu totul altă viziune o vor

Și l-am povestit. Ne-a spus și el că satul lui, în care, pe lângă români trăiau și 60 de familii de sași, a fost ocupat în 1940 de hortiști. „Ne tratau urît, am crezut că „dincolo” va fi mai ușor. N-a fost”. (Și mi-a arătat urmele unei răni ce le va purta toată viața.)

— Și acum, l-am întrebat pe Hans L., locuiți aici?

— Nu, m-am stabilit în Austria. Aici vin cu treburi, am o mică tarabă. Dar să știți, ne-a adăugat, că tot acasă ne gîndim și eu, și nevasta. Anni, îi spun, la vară facem ce facem și mergem iar acasă, în vizită.

Din 1943 Hans L. trăiește în Occident, dar pentru el acasă e țara strămoșilor lui. Și n-am cunoscut un om care să descrie mai bine cărările pădurilor și toate numele topice din hotarul satului născădean, ca Hans L. „Am un prieten român și-l întreb ce mai e pe Valea Cerbului, dar pe Imaș și el se miră, ce-ți vine ție să întreb, ce să fie, pădure și cabana, cum le știi. Dar eu îmi amintesc pînă și pomii, și casele, închid ochii și le văd cum erau... și le visez mereu. Iar cînd plecăm, îi spun nevastei, haide, Anni, împachetează, că mergem înapoi în Austria...” Mi-a cerut să-i trimit neapărat un cîntec popular românesc, pe care îl știa din copilărie, dar i-a uitat textul.

M-a impresionat mult acest om simplu, care vorbea românește cu accent ardelenesc și m-a impresionat și fiindcă bănuiam o dramă: aceea a dezrădăcinării. După atîția ani își făcuse un rost, ca orice om, dar ideea de acasă îi sfîșia sufletul. Fiindcă Țara îi lipsea.

Și mi-am spus: dacă războiul a creat atîtea drame, de ce astăzi, în timp de pace, și după o reuniune europeană ca aceea de la Helsinki — în care 35 de șefi de state au convenit să respecte dreptul fiecăruia de a se conduce cum crede de cuviință — unii creează încă noi drame?

Unii încearcă, ba și gustă, din dulceața traiului printre străini. Mi-amintesc că un fost dirijor de operă de la Timișoara a acceptat în disperare de cauză să intre în cușca suflerului, într-o trupă modestă de provincie; un alt „artist” velleitar eliberează bilete la un parking din Paris. Un fost rugbist se produce la un bar de noapte. Un șofer al unui director de la noi face curse lungi pe mașini de mare tonaj pe ruta München-Hamburg, dar după trei ani îl supără rău o discopatie și nu știe cît va mai rezista. Însă, vezi bine, sînt liberi! E dreptul lor să fie „liberi” cum vor, fie și cu prețul abandonării demnității umane (și personale), ori al epuizării fizice (ca să nu-i zic exploatare). Dar dreptul omului de a fi e atît de intim legat de țară, de acest acasă, de patrie, de Vaterland ori Heimat încît orice încercare de a-i da omului o altă țară, fie ea și împodobită, îl usucă sufletește. Nu se plantează arborii la 20, nici la 30 de ani și uneori nici clima nu le prieste. Aș mai spune și că la München,

în vreme ce lumea petrecea în berărlî, ziarele vorbeau zilnic de șomeri: erau 850.000 în 1974 (în R.F.G.), iar azi sînt, mi se pare, peste 1.200.000, dacă nu mai mulți.

Dar, fiindcă veni vorba de misiune istorică, să evoc o întîmplare de-acum cîteva luni. Muzeul timișorean și editura Facla organizau o seară de artă susținută de un pictor — Andreas Kirchner — și o poetă — Ilse Hehn în fața unui public numeros și receptiv. Alături de mulți germani se aflau în sală colegi și prieteni ai celor doi artiști, legați prin sentimente pe care le dau conviețuirea îndelungată și înțelegerea: erau români, maghiari, sîrbi. Pictura n-are nevoie de translație (și mă fascinau culorile Deltei Dunării surprinse de pictor) — iar poeta și-a citit versurile în original și, de dragul întregului auditoriu, în traducerea pe care, cu un gest atent, i-a dăruit-o o prietenă a ei, româncă.

Pe ogoare, în Banat, cooperatorii — fie ei români ori de naționalitate germană, maghiară, sîrbă — seamănă și ară în aceste zile. Era și în acea întîlnire o similitudine cu semănatul, fiindcă se aruncau idei fertile, ideile unei afirmări spirituale armonioase a germanilor din România. O afirmare care confirmă aserțiunile celor care, pe diferite căi, vorbesc de „asimilarea forțată”, de „deznaționalizarea” la care sînt supuși la noi germanii. O idee de duzină pe care o flutură ca pe o sperietoare teoreticienii cu simbrie de aiurea.

În Banat, unde trăiesc numeroși șvabi, fapte de cultură ca acela citat nu sînt o excepție. Aș adăuga că, încă de la înființare, Facla publică volume de versuri, proză, publicistică în limba germană literară (hochdeutsch) și în „schwovisches”, graiul germanilor bănățeni. Un etnograf, Hans Gahl, a ajuns la al treilea volum de studii dedicate obiceiurilor și datinilor șvabilor din România; au publicat și editura timișoreană scriitorii din diferite generații, de la Franz Liebhard și Nikolaus Berwanger, la Ludwig Schwarz, Hans Kehrer și Heinrich Lauer. Trilogia dedicată lui Lenau de un valoros prozator pe care șvabii l-au dat literaturii germane — Adam Müller-Guttenbrunn — apare acum înția oară, reeditată, după aproape cincizeci de ani, la Facla. Dar, deși aș mai putea cita, mă opresc aici. Fiindcă n-am dorit să aduc decît cîteva argumente, spre a susține un adevăr al nostru, care ne este scump: la misiunea istorică a creării unei noi culturi socialiste în România participă, firesc, și fără opreliști și intelectualitate germană de la noi. De culorile țării erau pline pinzele tînarului pictor și sentimentele poetei; nu vreau să impresionez prin cifre și referiri statistice, dar știu că pentru aceasta, pentru toți cei ce construiesc azi la noi o nouă istorie, a României socialiste, climatul e mai fertil ca oricînd, iar țara e una, fie că îi spunem patrie, fie Vaterland. Și ea își îmbrățișează cu egală dragoste și grijă, fiii.

SIMION DIMA ■

Tăcerea

A tăcea — atunci cînd violența își scoate colții în diverse țări ale lumii; a tăcea — atunci cînd într-o serie de state capitaliste au loc asasinat politice în plină stradă, cînd sub ochii îndobitociți de spaimă ai trecătorilor sînt impușcați magistrați, fruntași ai vieții sociale, conducători ai mișcărilor progresiste; să taci — atunci cînd procese ale unor cunoscuți criminali de război fasciști se desfășoară într-o atmosferă de tăgădnări, plictiseală, ca și cum n-ar fi vorba că în banca acuzaților se află niște adevărați monștri responsabili de moartea a mii și mii de oameni nevinovați; să taci — atunci cînd într-unele din aceste țări se desfășoară mitinguri legale ale unor organizații neofasciste sau paramilitare — înseamnă nu numai a face o greșeală de neiertat, dar a și face — chiar și inconștient — jocul unui virtual pericol, și nu numai al unor lepădături.

Am ripostat și ripostăm cu scrisul nostru atunci cînd diverse oficine intitulat pompos „libere” încep să strecoare, prin diverse căi, șoapte și șopirle verbale sau scrise împotriva țării tale, împotriva patriei care te-a născut și hrănit, totul sub masca așa-ziselor drepturi ale omului și libertăților cetățenești — formule, dealtfel, pentru care noi luptăm! — împoșcind cu noroi realitățile pentru care tu ai asudat, ai muncit.

Ca scriitor român, detestînd cu întreaga mea ființă astfel de practici, mă simt dator să-mi afirm credința că astfel de manevre — deși sortite din capul locului eșecului — sînt mai ales murdare, ele neputînd influența în nici un fel nici un om cinstit, trezind doar acel sentiment de silă, de dispreț împotriva celor care într-o lume atît de complexă cum este cea în care trăim, într-o lume atît de sătulă de rău și de moarte, într-o lume care caută acele posibilități de a-și făuri un viitor sigur, cinstit și luminos, pe măsura aspirațiilor celor mai profunde ale umanismului — nu găsesc altceva de făcut decît să împoște cu venin și dezinformare în jur. Oare mizînd pe ce?!

Muncim, trăim într-o țară aflată în plin — și uneori deloc ușor — efort de construcție. Știm că avem greutăți, că încă se mai nasc situații în care propriile noastre greșeli ne pot costa, și de aceea sîntem decîși să învingem. Sîntem datori să spunem un NU răsplat celor ce încearcă să-și vîre coada în propriile noastre treburi; ei nu au nici o șansă, nici măcar aceea de a fi crezuți de popoarele acelor țări în care își au oficinele; pentru că, sîntem siguri, nu aceste popoare le-au permis să-și propage pe cît de exaltată, pe atît de inutilă lor propagandă.

HORIA PĂTRAȘCU ■

avea ceilalți slujitori ai Thaliei. Cu actorul Karl Heinz Maurer, interpretul lui Ferdinand, și regizorul Hanns Schuschnig ne întreținem despre turneele secției germane din satele și orașele țării, în special ale Transilvaniei, despre setea de cultură dramatică a populației germane din România, pe care o satisfac artiștii sibiieni. O discuție fără staif presărată cu amintiri și întreruptă de ieșirile în scenă ale lui Karl Heinz.

Hanns Schuschnig:

— Nu voi uita niciodată reprezentația de acum 21 de ani cu „Mutter Courage”. Am prezentat-o în grădina Ursulinei din Sibiu. Pe atunci, secția germană nici nu exista, iar punerea în scenă a faimoasei lucrări a lui Brecht părea, din partea noastră, o încercare temerară, avînd în vedere lipsa de experiență. Noi trebuia mai întîi să dovedim că putem pune pe picioare un teatru de limbă germană. Și dovada a fost „Mutter Courage”. De atunci batem drumurile țării — fără a mai vorbi de zona Sibiului — jucînd pentru populația de limbă germană. Am beneficiat, pentru aceasta, de sprijinul neprecupețit, moral și material, al organelor de stat. Și astfel, după ani de peregrinări, de turnee, am reușit să creăm prietenii pentru teatrul german pînă în cele mai izolate sate din Transilvania și Banat, unde am prezentat un repertoriu extrem de variat, de la Goethe și Shaw la „Nu sînt Turnul Eiffel” de Ecaterina Oproiu. Este deosebit de încurajatoare predilecția publicului pentru ceea ce am putea numi, în mod poate prea general, teatru bun. În seara aceasta jucăm „Intrigă și iubire”, cu sală plină, pentru a 250-a oară, deși piesa a mai fost transmisă, tot în germană, la televizor. Uneori, chiar pentru noi, oamenii de meserie, această atît de largă audiență la public este surprinzătoare. Am făcut săli pline și cu „Nathan înțeleptul” și cu alte piese.

— Să nu înțelegeți — completează Karl Heinz Maurer — că toate s-au înfăptuit de la sine. Nu uitați că noi jucăm în-

deosebi pentru publicul sătesc de limbă germană. Or, acesta a trebuit să fie educat, inițiat în subtilitățile teatrului clasic și modern. Muncă asiduă, la care contribuie din plin și școala de limbă germană, atît de extinsă în România. Totuși, fiind vorba de teatru și nu de literatură în general, în această acțiune instituției noastre îi revine un rol principal. E o activitate de zi cu zi, pe alocuri cu iz de apostolat.

Mai apar și alte aspecte, mai mult comice, izvorite dintr-un fapt foarte serios: prezența teatrului într-un sat reprezintă un eveniment de primă importanță pentru mic și mare. Seara, la spectacol, se înființează mai toată populația de limbă germană — și nu numai ea — de la preșcolari la bătrîni cu barbă albă. Or, bietul Goethe nu și-a scris piesele pentru preșcolari. La o reprezentație a dramei „Clavigo”, după ce unul din interpreți, potrivit rolului, și-a dat obștescul sfîrșit, s-a întimplat ca bastonul să-i cadă chiar lîngă nas. „Răposatul” a schițat atunci un gest pe care-l credea imperceptibil pentru a îndepărta bastonul jenant și a putea respira în voie. Or, de regulă, copiii stau în primele rînduri sau chiar în picioare, lîngă scenă, peترا a vedea mai bine. Lor, firește, le scapa sensul adînc al piesei, dar nu le-a scăpat gestul cu pricina. Și astfel, în plină dramă, un glas subțire a rupt tăcerea mormintală a sălii, anunțînd alarmat: „Asta mai răsună!” Ca să nu mai vorbim de micii spectatori care, plictisiți de lungimea tiradelor în versuri, se amuză dezlegînd șireturile „ostașilor căzuți” la marginea scenei.

— Cînd am venit la Teatrul din Sibiu, proaspăt absolvent al Institutului de artă teatrală și cinematografică — își aminteste Karl Heinz Maurer — am jucat în „Clavigo” de Goethe. A fost, mi se pare, primul meu rol. Trupa se afla la Alțina și spectacolul trebuia să aibă loc pe inserat. Eu nu m-am dus cu restul trupei, urmînd ca să sosesc acolo din altă localitate. Pe drum, catastrofă: o pană de

cauciuc m-a făcut să întîrzii o oră! Eram consternat: din cauza mea, spectacolul fusese probabil contramandat. Și era primul rol din carieră... Cînd am ajuns la Alțina, toate păreau liniștite și la locul lor. Am aflat că munca la vite fiind în toi, sătenii înșiși au cerut: „Mai întîi vacile, după aia teatrul!” Nici urmă de desconsiderare a artei noastre în această rugăminte ci, pur și simplu, simțămîntul înnăscut al bunului gospodar, căruia nu-l „prieste” destinderea dacă nu și-a mințuit treaba. În aceeași ordine de idei, deși pe alt plan, știți oare că teatrul nostru a organizat reprezentații de noapte pentru vinzătorii din magazine și elevii liceului seral din Sibiu, de limbă germană, care nu pot viziona spectacolele la ore obișnuite?

Hanns Schuschnig:

— Să revenim la turnee, la care ne-am oprit îndeosebi în conversația noastră. Elementul esențial constă în aceea că, după părerea mea, teatrul a pătruns, cu adevărat, în viața satelor noastre. Firește, există teatrul televizat, care însă nu se poate substitui celui „adevărat”, nu poate comunica spectatorului fiorul sălii. Cred că nu e puțin lucru că am reușit să facem accesibile și iubite unui public de țărani piese ca „Fizicienii” de Dürrenmatt, ca să nu mai vorbim de operele clasice. Am contribuit și noi, cu munca noastră entuziastă, la această îmbucurătoare realitate. Am stabilit relații aproape personale cu țărani din Alțina, Sîlmnic, Șeica Mare și alte localități. Ei vin la noi după spectacol, discută în mod familiar, nu într-un decor fastuos, cu plus roșu, despre Goethe și Brecht, despre autori români contemporani. Iată roadele turneelor, patru zile pe săptămînă. Ne-am respectat promisiunea pe care, ca oameni de artă și cetățeni ai României socialiste, am făcut-o în fața conștiinței noastre acum 20 de ani și mai bine în grădina Ursulinei.

LIONEL NIȚESCU ■

150, 250, 350... ?

...După ce s-au emis ipoteze/de lucru, ce păreau fanteziste, la prima vedere, dar erau total realizabile, s-au făcut calculele necesare și s-a trecut la treabă. Astfel, ambele eforturi vizând fertilizarea imensului deșert al Saharei, proiect evaluat la 122 milioane dolari, sînt în plină desfășurare. Au fost alocați și 150 miliarde dolari pentru a construi la alegere : 50 000 de școli sau spitale cu patru milioane de paturi sau mii de întreprinderi în care ar putea lucra câteva zeci de milioane de oameni. Pe urmă, știindu-se că un portavion cu propulsie atomică costă cit 2,8 milioane tone de griu, s-au investit banii în acest aliment ceea ce ar face ca, la fiecare opt secunde, pe glob să nu mai moară un om de foame. Mai mult, cineva a avut inspirată idee să echivaleze costul unui bombardier cu reacție cu costul a 100 000 tone de zahăr și a optat pentru a-celasta din urmă. Ca orice idee bună a fost dusă până la capăt.

Între altele, un miliard de dolari aruncați cîndva pentru fabricarea de arme ar asigura locuri de muncă la nu mai puțin de 66 500 de oameni, cele douăzeci de miliarde dolari plătiți cîndva anual pentru achiziționarea de arme ar asigura hrana pentru 500 milioane de subalimentați, școlarizarea a 700 de milioane de tineri etc., etc.

Apoi, sumele imense alocate cîndva pentru studierea diferitelor metode de provocare și ghidare a uraganelor („Prime Argus”), dirijării descărcărilor electrice în atmosferă („Skyfire”), inducția și controlarea uraganelor („Stormfury”) — cu toată fascinația ce o provocau unora — au fost retrase și destinate cercetărilor pentru combaterea unor maladii cronice. La fel s-au întimplat lucrurile și cu proiectul „Sanguine” al marinei americane, apreciat ca de-a dreptul halucinant.

Desigur, lista acestor exemple ar putea continua. Să facem însă loc și citorva eșantioane privind stările de lucruri de azi din domeniul înarmării. O primă și generală constatare : arsenalele au devenit tot mai vaste, mereu mai perfecționate. Dacă într-un deceniu Organizația Mondială a Sănătății a cheltuit exact 83 milioane dolari pentru eradicarea variolei, după al doilea război mondial s-au cheltuit pentru înarmare mai mult de 6 000 miliarde dolari. Suma este egală cu produsul brut al tuturor țărilor pe anul 1976.

Ziarul britanic „Financial Times” scrie că noua rachetă americană „Cruise” ar putea determina o altă cursă a înarmărilor costisitoare și inutilă. Se spun lucruri prea puțin încurajatoare despre puterea și efectele armei meteorologice incit revista italiană „L'Europeo” se întreabă „pămîntul va deveni o planetă de gheață ?” Se vorbește despre posibilitatea capturării sateliților, despre perfecționarea armelor tip laser utilizabile într-un eventual conflict spațial și chiar despre un drum ireversibil al cursei înarmării. Într-adevăr, au fost, cîndva, 150 miliarde dolari cheltuiți anual. S-a ajuns, relativ repede, la 250 miliarde. Apoi, în cursul anului 1976, la 350 miliarde. Dacă cifra nu spune totul, atunci adăugăm că arsenalul nuclear și convențional stocat azi în Europa întrece (doar !) de 2,7 milioane ori bomba folosită la Hiroșima !

În acest caz ce s-ar putea face ? Întrebării firești România îi răspunde cu o triadă : preocupare-acțiune-eficiență. Este vorba de o concepție coerentă, profund responsabilă și umană, de un apel la realism, la voința politică a tuturor statelor — și în primul rînd a celor posesoare de arme dintre cele mai sofisticate — de a le distruge, de a nu le mai produce sau stoca. Este o invitație la trecerea de la stadiul discuțiilor îndelungate și adoptarea de numeroase rezoluții la cel al măsurilor concrete, practice. Este o convingere fermă că stă în puterea popoarelor de a obține oprirea cursei înarmărilor și de a investi sumele destinate ei în proiecte precum cele citate la început. Aceasta ar fi **mondo umano**.

PETRE NICOLAE ■

NOUVEAU PARIS MATCH

(Continuare din numărul trecut. Din revista „Paris Match”, 8 aprilie 1977.)

Am fost de acord cu Didier și l-am promis că nu voi căuta să aflui cînd și cum a început să se drogheze. Am acceptat cu lacrimile în ochi, mă simțeam secătuit de puteri.

Așadar, aceștia erau eroii lui : prietenii care se drogau, cu mutre sălbătice, cu cizme, cu părul lung, și priviri animalice. — În seara de crăciun — a început să povestească Didier — cițiva din cei internați la spitalul Marmottan au luat droguri, apoi au consumat alcool. Dar alcoolul și drogul nu fac casă bună împreună. Unul din noi s-a pierdut cu firea, a spart o sticlă și s-a rînit la mină cu un ciob. I-am dat primele îngrijiri pînă a venit medicul de gardă. Cred că l-am salvat viața.

— Ți-ai adus aminte că la școală ai făcut parte din echipa de prim ajutor — a exclamat mama sa, sorbindu-l din ochi.

După ce am terminat repede masa de seară, în această atmosferă, prietenii lui Didier au venit ca să-l conducă la gara Lyon. În noaptea aceea nu am închis un ochi. Mă gîndeam cu teamă cum va petrece Didier acea lungă noapte în tren. A doua zi, duminică, am telefonat la ferma unde fiul meu trebuia să urmeze cura, după ieșirea din spital. Doream să aflui dacă a ajuns cu bine acolo unde, în fine, va putea să învețe din nou să trăiască. Am rugat să i se transmită că părinții lui îi urează toate cele bune. Speram că salvarea era aproape și, liniștit, așteptam cu răbdare vești de la el. Didier a ales o cale de tratament, diferită de aceea pe care l-o alesesem noi. El și ? „Voi putea, la rîndul meu, salva pe alții”, spusese. În cele din urmă, experiența de la Marmottan a dat roade, aveam proba în față !

A urmat o lungă tăcere. O tăcere care devenea, în fiecare zi, tot mai apăsătoare. — Ar fi putut să ne scrie cîteva rînduri, așa ar fi fost normal.

— Probabil că muncește din greu — a replicat soția. Nu e ușor la o fermă.

— Asia nu e un motiv. Măcar două-trei rînduri tot ar fi putut să ne trimită. Noi nu i-am reproșat nimic.

Soția dorea să-i trimită scrisori tandre, implorîndu-l să ne dea vești, dar eu susținem că primul gest de al ei trebuia să pornească. Să terminăm cu sentimentalismele ! Munca la fermă este, oricum, mai ușoară decît sinuciderea cotidiană pe care o reprezenta consumul zilnic de droguri, așa cum s-a întimplat anul trecut.

După 15 zile nu am mai rezistat. Am telefonat la fermă și am cerut să vorbesc cu directorul. Acesta m-a informat că Didier, după sosirea lui, a păstrat un mutism aproape complet și că, în general, părea ferecat în el însuși.

— Sînteți medic, domnule ? — m-a întrebat directorul.

— Nu — am răspuns — sînt scriitor, jurnalist. De ce întrebați ?

— Didier vorbește despre părintele său ca și cum ar fi vorba de un medic.

Am înțeles totul.

„Tatăl” său este Olivenstein. A publicat o carte în perioada cînd Didier se afla internat la el, la Marmottan.

— Am cerut unui psihiatru să-l consulte — a continuat directorul. Dacă intervine ceva nou, vă voi telefona.

În seara următoare mi-a telefonat.

— Didier a plecat de la noi. A trebuit să-l conducem la gară și să-l cumpărăm biletul de tren. Dorea să se întoarcă la Marmottan, spunea că Olivenstein are nevoie de el.

— Ce s-a întimplat ? — am întrebat uluit.

Nu mai are ce să caute la Marmottan !

— A venit să-l viziteze o tînără care pretindea că lucrează la Marmottan de patru luni, ca infirmieră. Ne-a spus că e în vacanță. Imediat după aceea, starea sănătății lui Didier, care se ameliorase, s-a înrăutățit. A doua zi dimineață, după această vizită, Didier s-a hotărît să vorbească. Vroia să-mi ofere toate cărțile „tatălui” lui.

— De ce nu ați împiedicat-o pe fată să-l vadă ? Părinților nu le permiteți să-și viziteze copiii, iar pe ea ați lăsat-o...

— A profitat de absența mea. Didier a început să urle că trebuie să se întoarcă la Marmottan. Nu vom mai avea posibilitatea să-l primim din nou la fermă, pentru cură. În momentul de față avem și așa foarte multe cereri pe care nu le putem satisface.

Zguduit, am închis telefonul. I-am spus soției :

— Sîntem pierduți. A fugit de la fermă.

— Iată-l din nou lipsit de supraveghere — a exclamat ea. Acum orice i se poate întimpla.

Un medic psihoterapeut ne prevenise : „Fiul dv. se plimbă dintr-un loc în altul. Este gata să colinde cabinetele medicale de cele mai diverse specialități pentru a evita, în fond, să se trateze în mod serios. Totul nu este decît prefăcătorie. Se va prefăca că dorește să se însănătoșească și o va duce tot așa pînă i se va întimpla un accident.”

— Nu avem altceva de făcut decît să așteptăm să-și facă din nou apariția. Marmottan rămîne totuși o pistă pentru noi. El este atașat de Marmottan, deși am putut constata că tratamentul de acolo s-a dovedit de o stranie ineficiență.

Psihoterapeutul ne-a avertizat de repetate ori că Didier va fi vindecat doar atunci cînd va fi dispărut cauza care l-a împins să consume droguri.

— Va trebui să-l internăm cu forța la Dijon, la „Chartreuse” — a spus soția, palidă ca un mort.

— O să-și închipuie că vrem să ne descurtoșim de el. Ca în filmele de care nu se mai satura : „Gaspard Hauser” și compania.

Am reluat așteptarea înfrigurată, avînd impresia că urmărîm o fantomă, că ne rugăm pentru o fantomă : fiul nostru ! Farmacistul din cartierul meu, căruia l-am dezvăluit starea deznădăjduită în care mă aflam, mi-a spus : „Nu trebuie permis unui drogat să se plimbe de colo-colo, pînă se prăbușește. Trebuie supravegheat îndeaproape.”

După o noapte de insomnie am luat o hotărîre. Trebuia, cu orice preț, să pun capăt acestui vagabondaj bolnăvicios, acestei așteptări distrugătoare. Am telefonat doctorului Bour la Dijon. I-am spus că nu mai puteam sta cu mîinile încrucișate, nu mai puteam accepta ca starea lui

Am tradus pentru dumneavoastră

Marmottan — ultima șansă

Didier să se înrăutățească pe zi ce trece, pînă la completa lui decădere. Spitalul Marmottan refuza să coopereze cu orice altă instituție medicală. Ce era de făcut ?

— Încercați să aflați unde locuiește Didier — mi-a spus Bour. Cînd îl veți regăsi, încercați să-l rețineți timp de o jumătate de zi. Oricum, de la noi a plecat fără în-cuviințarea noastră.

L-am rugat pe fiul meu mai tînăr, Hugues, să telefoneze prietenilor care l-au antrenat pe Didier pe drumul drogurilor și să-l caute la ei acasă. Sau poate se acuiuse într-o comunitate pseudobudistă, indeletricindu-se, ziua, cu fumatul ierburilor otrăvite, pe o saltea, iar noaptea bolborosind vrute și nevrute pînă la orele mici ale dimineții ?

În cele din urmă l-am regăsit la ultimul etaj al unui imobil elegant, proprietate a unei tinere studente în filozofie, care strînsese în jurul ei o colonie de vîlăgani. Cel care nu aducea bani după o noapte sau două de „meditații” era izgonit. Iată, așadar, motivul pentru care Didier venise să ceară ca un automat banconotele de zece franci : ele reprezentau costul întreținerii ?

Apoi, într-o simbătă după-masă, Didier și-a făcut apariția în casa personalității catolice din al XVI-lea arondisment la care m-am mai referit în această povestire. S-a întimplat însă ca tocmai în acea zi doctorul Bour să aibă treabă la Paris, pentru o conferință. La spitalul din Dijon el nu lăsase nici o instrucțiune cu privire la Didier.

M-am dus să-mi revăd fiul. Avea aspectul unui cercșor și fața împietrită a unui alienat mental. Nu vroia să-mi vorbească. S-a așezat pe scaun, țepăn, evitîndu-mi privirile și clipind des. Inspăimîntat, i-am spus că am venit să-l caut pentru a-l conduce la un prieten. Vom decide după aceea ce era de făcut.

La început nu mi-a răspuns nimic, apoi a izbucnit :

— Îți mulțumesc că vrei să mă ajuți. La revedere.

Apoi mi-a întors spatele, cuprins deodată de furie. S-a ridicat și s-a dus la prietenii săi din camera alăturată. Bagajul rămăsese pe culoar. Doi prieteni ai săi, Bernard și Martin, mi-au spus :

— Ne străduim să-l convingem ca să se îngrijească. Dar nu mai e nimic de făcut. Delirează.

În cursul serii am încercat de vreo 30 de ori să telefonez doctorului Bour, fără nici un succes. Între timp, Martin m-a informat că Didier devenea tot mai agaliv. A cerut să i se îngăduie să plece. Gazdele au replicat că, în această situație, nu mai vor să știe de el ; să nu-l mai deranjeze nicidată, așa casei lor va fi închisă pentru el. Din nou, Didier s-a mistuit în noapte. Unde se afla acum ? Încotro se îndrepta ? După trei zile, unul din prietenii mei, Henri D., care locuia în al XIX-lea arondisment, m-a chemat la telefon :

— Didier se află la noi. Ce șoc ! Am fost profund emoționat, eu și soția mea, cînd

l-am văzut într-un asemenea hal. Va lua masa cu noi, am invitat cițiva tineri. Nu vrea să-mi vorbească. Ce pot să fac ?

— Te implor, nu-l lăsa să plece din nou. Voi veni să-l iau.

Seara la ora 11 Henri îmi telefonează din nou.

— Didier va înnopta la fiul meu Christian. Acum discută cu logodnica lui Christian, Corinne. Amîndoi caută să-l convingă. Te voi chema din nou la telefon mîine.

În adevăr, a doua zi m-a informat că Didier urmează s-o revadă pe Corinne. Apoi, din nou, tăcere. O zi, două, trei, patru au trecut fără nici o veste. Nici urmă de Didier ! Henri mă prevenise : „Nu-și mai amintește nici ziua în care s-a născut. Ce s-a ales de tînărul incîntător, adevărat argint viu, care și-a petrecut vacanța cu mine la Serviez acum doi ani ?”

În adevăr, ce s-a ales din toate acestea ? În aceeași seară m-am întors acasă de la lucru către ora șase. Ploua. Mă aflam în autobuzul care își croia drum prin forfota străzii Roule. Din autobuz am zărit o mașină a poliției care staționa în fața imobilului nostru. Îmi amîi bătea înnebunită. Făceam eforturi să mă conving pe mine însuși că mașina se opriese întîmplător acolo, din cauza aglomerației. Dar presimțeam că motivul adevărat era altul. „Așadar, s-a întimplat accidentul pe care toți îl așteaptă ca să întreprindă ceva.” M-am dat jos din autobuz și am traversat strada, sub burnită. Dintr-o dată, poarta imobilului a fost împinsă cu putere, apoi s-a ivit Didier, cu cizme, bărbos, în zdrențe, însoțit de doi agenți, în timp ce alții se agîtau în jurul lui. Didier a strigat către mine :

— Ai văzut ? Mama a chemat poliția !

Soția a apărut în spatele lui, speriată.

— A sîrit la noi ca să ne bată. O să-ți explic totul. Merg cu el la comisariat.

Îmi simțeam ochii umflați de lacrimi și totuși nu puteam să plîng.

„În casa noastră s-a instalat teroarea. O dnără m-a chemat la telefon și m-a informat : „Didier consumă droguri în cantități tot mai mari.” La telefoanele mele la Marmottan nu obțineam nici un răspuns.

„De atunci nu mai știu nimic despre Didier. La Marmottan, liniște absolută. Cercetările întreprinse pentru a-l regăsi nu au dat nici un rezultat. Ziarele vorbesc mereu despre astfel de istorii cu drogaj. Unde rățacește acum fiul meu, cu pașii săi scadați ? Probabil că va sfîrși prin a lua o supradoză. Droguri se găsește la oricare colț de stradă. Și totuși, Didier, înre două atacuri, lăsează să-l scape aceste cuvinte în fața fiului prietenului meu Henri : „Aș vrea să ies basma curată din această afacere, dar nu știu cum.”

Noi, părinții, trebuie să ne unim, să ne revoltăm, să mobilizăm autoritățile, să ne smulgem din durerea noastră mută din teroarea noastră mută în fața tinerei generații.

Oare criza acestei generații nu constă în tăcerea noastră ?

LIONEL NIJESCU ■

Acești doi tineri din Köln poartă pancarte pe care stă scris : „Dreptul nr. 1 al omului este dreptul la muncă”, „Drepturile omului în R.F.G. : 1 213 700 șomeri în 1977 !”

Nene, ia vezi matale...

Cum bănuiam, lunga pauză provocată de pregătirile meciului cu Spania a scos din formă mare majoritatea echipelor. Bine a jucat numai Steaua, după scorul înregistrat pe Ghencea și forma arătată de Dumitru (probabil răscumpărarea „căderii” de la Hunedoara). În rest toate Politehnica Iași să fi arătat mai mult decât este s-o luăm după rezultatul final al meciului cu Progresul, desi cronicarii nu au aplaudat decât gestul antrenorului Oană care a ținut pe tate patru titulari pentru lipsă de disciplină.

La Constanța, echipa din localitate, aflată în mare nevoie de puncte, a câștigat două în fata liderului care a cedat mai ușor decât se bănuia, după un arbitraj... arbitraj... Meciul se pare că a fost dur, desi se bănuia o oarecare concordie între cele două echipe care de cele mai multe ori s-au înțeles asupra jucătorilor pe care i-au schimbat (sau li vor schimba) între ele și în privința unor rezultate. Cu cele două puncte puse în joc, echipa mării se pare că mai respiră, mai ales că Rapid a pierdut la Galați, unde până nu demult mai era o piine de mincat. Astfel stind lucrurile chestiunea retrogradării nu pare transată de pe acum, ceea ce pentru noi cei ce urmărim campionatul nu e chiar rău.

O altă echipă care dădea de lucru adversarilor, Jiul, a pierdut și ea la Resita, lucru care facilitează mișcările și craiovenilor drumul spre primul loc, dacă nu cumva se vor ivi accidente pe parcurs. Dacă scorul de pe Ghencea mi se pare ireal, cel din Cetatea Băniei este aproape normal. Sportul Studențesc mergea spre un meci egal, dar nu a reușit să-l obțină pentru că Balaci rămâne în continuare jucător nr. 1 al acestui sezon. Privit la televizor, meciul nu a dat senzația unui derby, deosebit. Echipelile păreau ostentive, jucătorii destul de placizi, mai puțin Octavian Ionescu și Ștefă-

nescu, plus Balaci. Dar rezultatul final a adus craiovenilor o zestre de aur intrucit ei se află acum la egalitate de puncte cu Dinamo (care are un meci mai puțin, dar în confruntarea directă cu unsprezecele lui Teacă se va găsi pe terenul acestuia).

Ar mai trebui remarcată ascensiunea Politehnicii Timișoara în clasament, care a urcat considerabil în ultima vreme și va da multe bătăi de cap adversarilor (când spun asta mă gândesc și la rezistența de la București cu echipa din Ștefan cel Mare, care poate însemna încă un examen dificil pentru actualul lider). Nici Bihorul nu trebuie neglijat pentru că și-a consolidat poziția sa de mijloc prin victoria de duminică dimineață în fata U.T.A.-ei.

Cineva observa că duminică s-a confirmat un lucru: forma celor de la națională. Ar fi jucat bine și Băloni, și Dumitru, și Cristian, și Chera, și Vigu. Asta e foarte bine, o să vedem miercuri (trinderile noastre sunt scrise înaintea meciului amical cu R.D.G., dar după numele celor convocați la București în pregătirea meciului de la Zagreb se observă un oarecare conservatorism. Semnale în presă s-au dat, să n-ai cum să nu s-au observat carentele tricolorilor, dar ideile fixe tot ideile fixe rămân! Nu avem fundasi centrali la ora de față. Săptămărea II arătând în continuare o scădere vizibilă de formă și Sames fiind rănit. Mentinerea lui Iordănescu în linia de mijloc rămâne și ea un lucru hazardat, iar despre Crisan și Troi ce putem spune decât că le-ar mai trebui multă odihnă! Sigur, ne bucură convocarea de ultim moment a lui Lucescu, de la care sper să aducă mai multă lămpizime în atacul tricolorilor. În sfârșit, să-l lăsăm pe Covaci să facă ce știe, dar să-l întrebăm la urmă dacă n-a fost cumva prea încăpăținat!

Cam atât după meciurile de sîmbătă și duminică. Apatia care a învăluit jocurile nu ne place. Așteptăm etapa următoare, plină de meciuri tari. Să vedem ce încercări mai ies din acest misterios scenariu fotbalistic la care asistăm cu toții...

EUGEN BARBU ■

DIVIZIA A : 23 și 24 APRILIE

REȘITA : F.C.M. - Jiul 2-1 (1-0). Ceea ce s-a desprins în finalul acestui meci modest și fără vlagă a fost în primul rând bunăvoința exagerată pe care a arătat-o gazdelor brigada de arbitri condusă de C. Niculescu. Fragmentind jocul, fluierind la întimplare și fiind morțiș ca Jiul să piardă, „cavalerii” s-au întrecut în amabilități atunci când au anulat echipei din Petrosani două goluri corecte la scorul încă alb, 0-0. Necesitatea acestui ajutor, hotărât pentru victoria gazdelor, se explică ușor: F.C.M. Reșița pare o echipă fără sira spinării, adică fără o linie mediană capabilă să strunească fruntea jocului, astfel că lipsa unui jucător de talentul lui Beidănu este încă resimțită drept cauza centrală a mediocrității fotbal jucat în Valea Domanului. ● Jiul a evoluat ceva mai ordonat, fără să scipească nicicînd, în ciuda celor... trei goluri înscrise, contraatacînd cu argumentul suprem - Dumitrache, bine pîrit de Hergane și de arbitri, astfel izolat și, adesea, neinspirat. În ceea ce-l privește pe Mulescu, nici acesta nu s-a acoperit de prea multe izbini spectaculoase, poate și din pricina tensiunii create în teren. ● Echipelile au alergat mult, chiar și fără rost, iar publicul a răsunat ușurat privind tabela de marcaj, modificată de Gabel, de două ori (la primul gol oaspeții au invocat ofsaid, așa cum am văzut dealtfel și noi), și Dumitrache - goluri care apasă însă și conștiința portarilor Cavai și Windt (surprinzător pentru o rezervă a echipei naționale!). atipici între buturi. ● Cel mai bun de pe teren: Gabel, Hergane, Bojin 7 (F.C.M.); Augustin, Bucurescu, Dumitrache 7 (Jiul). ● Deci, sub orice critică, ba chiar pîrtintor pe față, arbitrajul lui C. Niculescu, „ajutat” de I. Danu - ambii din București - și Gh. Jucan - Medias (Teodor Bulza). ● **CRAIOVA : Universitatea - Sportul Studențesc 1-0 (0-0).** Pentru că mai toată lumea a văzut la televizor golul înscris de Balaci, după o frumoasă suită de pase, din păcate cam singura din acest meci, ne vom referi mai ales la reparația întâi. ● Despre fotbalul acestei reprize trebuie mai întii să spunem că a lipsit aproape de desăvîrșire. Se confirmă, și cu acest prilej, că pe teren propriu craiovenii nu prea știu cum să se apropie de poarta adversarilor, atunci cînd acestia și-au pus în gînd un meci nul. Mai exact spus, le lipsește o idee clară de atac. ● În ceea ce-l privește pe bucureștenii, acestia nu au sesizat că poarta craiovenilor se află undeva, în față, pe direcția lor de atac, adică au jucat mult prea lateral și au luptat numai la mijlocul terenului. Asta numai în prima repriză, pentru că, după primirea golului, cînd Răducanu se gîdea probabil la viitorul său examen de admitere, au ieșit la atac, dar, fără patru titulari de bază, oaspeții nu au putut concretiza. ● Ar mai fi de spus că Tilihof, enervat că Octavian Ionescu l-a driblat nepermis de ușor, împiedîndu-l oarecum pîcătoarele, l-a aplicat un pumn de toată frumusețea, dar în alt sport,

drept pentru care a primit un cartonaș galben, desi îl merita chiar și pe cel roșu. ● Remarcați: Balaci, Ștefănescu 8, Donose 7 (Univ. Craiova); M. Olteanu 8, Manea, Grigore 7 (Sportul); A. Arbitraj slab, fără hotărîre, mai ales în prima repriză, I. Chilibar, din Pitești, ajutat bine la margine de O. Streng, din Oradea și A. Avramescu, din Ploiești (Victor Niță). ● **CONSTANȚA : F.C. - Dinamo 2-1 (1-1).** Ar fi putut fi o partidă interesantă și atractivă scotînd drept premise: spectrul diviziei secunde pentru constanțeni și dorința detașării în fruntea clasamentului a dinamoviștilor. ● Si poate că dorința publicului și chiar a jucătorilor în acest sens s-ar fi realizat, dacă nu s-ar fi opus întreaga brigadă de „cavaleri ai fluierului” - la centru, M. Fediuc (Suceava), R. Șerban (Craiova) și T. Balanovici (Iași) la tuse - care s-a străduit parcă să flutere numai pe... alături de regulamentul. ● Așa se face că dinamoviștii au deschis scorul (min. 12) prin Lucescu, aflat într-o poziție de ofsaid de circa doi metri, vizibilă chiar de pe plată, dar trecută cu vederea de tîșterul R. Șerban, gol ce a generat momente penibile în teren și în tribune. ● Dar cum, în tensiunea creată, nimeni nu s-a mai preocupat de sancționarea faulturilor, gazdele au jucat pur și simplu la „destinare” (s-au „remarcat” Gătej și Turcu), Al. Moldovan părăsind terenul foarte grav accidentat. ● Apoi, după ce Peniu a egalat în min. 34 cu o lovitură de cap, în min. 57 Sătmăreanu II a intervenit mai „sănătos” la balon, Buduru a căzut în careu și M. Fediuc, într-un tirziu (după ce, probabil, și-a făcut procese de conștiință...), vîzîndu-l pe constanțean la pămînt, a dictat 11 metri, în compensație se pare, transformat de Antonescu. ● La 2-1, orice încercare a dinamoviștilor de a egala s-a năruit, atît datorită greseliilor proprii în construirea atacurilor, linia de mijloc avînd o evoluție slabă, cit și deciziilor (uneori, chiar exagerată...) în intervenții la apărătorilor constanțeni. ● Oricum, victoria gazdelor e greu de contestat, în condițiile în care cei doi ex-dinamoviști - Mateescu (în special) și Dragnea - s-au străduit cit mai mult în a juca... invers, ceea ce l-a determinat pe Antonescu, la mijlocul reprizei secunde, să strige către antrenorul Ola: „Scoate-l, dom'le, pe Mateescu, că s-a aranjat cu dinamoviștii și noi ne dăm sufletul degeaba!” (!!!). ● Remarcații noștri: Popa, Antonescu, Peniu 7 (F.C.); Chera 8, Ștefan, Dinu, Lucescu 7 (Dinamo). ● Arbitrajul - încălțicabil (Dumitru Constantinescu). ● **HUNEDOARA : F.C. Corvinul - S.C. Băcău 2-2 (1-0).** După cum au decurs ostilitățile în teren, rezultatul nu este deloc o surpriză, desi el a fost stabilit cu câteva secunde înainte de fluierul final. Am fost martorii unuia dintre cele mai slabe jocuri ale hunedorenilor, care au intrat în teren mult prea mindri de ultima lor victorie, cea asupra echipei campioană. ● Prima repriză n-a oferit spectatorilor decât golul

venit ușor și prea repede, înscris de Agud în minutul 2 - apoi o dominare sterilă a echipei gazdă și două ciocniri dure între Gruber și Băluță, nesancționate de arbitru. Primul a tranșat duelul cu extrema băcăuană în favoarea sa printr-un upercuit la bîrbie, care l-a făcut pe Băluță k.o. în minutul 23. Rămăs pămînt și neabgat în seamă de arbitru, Băluță se reculege și citeva minute mai tîrziu își ia o revanșă de aceeași manieră, aplicîndu-i lui Gruber o lovitură de cap în nas. ● Mai reținem că la pauză Tonca a cerut să fie înlocuit, deoarece venise soacra să-l vadă și nu vroia să se facă de ris. Ieșirea sa din teren a creat totuși un dezechilibru în sistemul defensiv al gazdelor. ● Cel care avea să hotărască soarta meciului a fost neinspiratul fundaș Miculescu, care a gafat în două rînduri; înțlia gafă s-a soldat cu o bară a lui Munteanu. Același Munteanu urmărește apoi o minge trimisă acasă de Miculescu și egalează, cu îngăduința lui Gruber și a lui Bologan. ● Hunedorenii iau din nou conducerea, dar împotriva cursului jocului, de astă dată prin Văeșu, dar apărarea lor continuă să nu stingherească cu nimic atacul băcăuan, și în minutul 90 Cărpuci, după ce și-a potrivit pe inchelele balonul, n-a avut altceva de făcut decât să înscrie. ● Au jucat de nota 7 doar Angelescu de la gazde și Margasoiu de la oaspeți. ● Arbitrajul, tolerant și fără strălucire, a fost asigurat de umbra cunoscutului C. Dinulescu (București), ajutat însă bine de I. Igna (Arad) și Gh. Racz (Brașov) (Ion Predoșanu). ● **GALAȚI : F.C.M. - Rapid 1-0 (0-0).** Un meci a răpit spectaculozitate a constat mai mult în neumăratele ratări, campioni în această privință fiind Neagu de la feroviarii, Burcea și Radu Dan de la gazde. ● Prima repriză a fost dominată de lehamitea din privirile gălățenilor (cu excepția lui Radu Dan și I. Nicu, mai vioi, citeadată chiar prea vioi, cînd era vorba de picoloarele adversarilor), de numeroase faze confuze, cu pase imprecise și centrări înalte care nu foloseau nimănu, nici chiar gazdelor, tactică absolut falimentară pentru gălățeni, convinși că numai dominarea teritorială le poate aduce puncte în clasament. De partea cealaltă, Rapidul a jucat mai simplu, înzind mult pe contraatacurile lui Telespan și Neagu însă, ultimul, cum am mai spus, în ciuda bunăvoinței sale remarcabile, n-a reușit să înscrie nici golurile gata făcute. ● După reluarea jocului se mai dezmoștește, gazdele se organizează mai bine și se dovedesc mai harnice, iar feroviarii ies la joc. Se ratează mult și de-o parte și de alta, dar F.C.M.-ul reușește să înscrie un gol prin Orac, coborîndu-l astfel pe oaspeți pe locul 16. ● S-au remarcat: Burcea 8 și T. Constantinescu 7 (F.C.M.); Telespan, Ștru 7 (Rapid). ● Arbitrajul bine I. Rus (Tg. Mureș) - ajutat de Gh. Arhire și M. Abramciuc - ambii din Suceava (Răvan Bărbulescu). ● **ORADEA : F.C. Bihor - U.T.A. 3-1 (2-0).** Partidă de tradiție, urmărită de peste 20 000 de spectatori, veniți și din Arad, Timișoara sau Cluj-Napoca. ● Conform celor spuse de gazde, F.C. Bihor a reușit cu această ocazie cel mai bun joc al ei din actualul sezon. După ce au scăpat ca prin minune de un penalty (în chiar primul minut Lucaci a comis henț în careu, dar arbitrul, departe de față, a mutat infrafracțiunea dincolo de linia de 16 metri), orădenii au jucat de o manieră care a entuziasmat asistența. Prevența suturilor la poarta apărată de Jivan a fost remarcabilă, ca un rezultat logic al numeroaselor acțiuni ofensive concepute de „regizorul” Kun II (un jucător care cu siguranță ar fi dorit de orice echipă, mai puțin poate cea națională...), aceste acțiuni fiind orientate cu precizie pe arpa stîngă, acolo unde Ghergheli, în mare formă, își adusesse adversarul direct (Gașpar) la un pas de k.o. Astfel, trei din numeroasele ocazii de gol ale gazdelor au fost materializate de rapida extremă orădeană, ei repetînd „hat-trick”-ul din toamna trecută, de la Pitești. ● U.T.A. are însă meritul de a fi contribuit prin jocul ei deschis, tehnic și sportiv la calitatea partidei, considerată dealtfel ca un joc de excepție pentru campionatul nostru. O remarcă specială i se cuvine în acest sens lui Nedelcu II (autor al golului de onoare al oaspeților) care confirmă forma bună din acest sezon - prezența lui în lotul național pîrîndu-ni-se la ora actuală o obligație a selecționeilor. ● Remarcați: Kun II 9, Ghergheli, Naom 8, C. Georgescu 7 (F.C. Bihor); Nedelcu 9, Jivan 8, Broșovschi 7 (U.T.A.). ● Arbitrajul satisfăcător M. Popescu, ajutat de G. Anghelută și Gh. Vasilescu I - toți din București (Cornel Ionescu). ● **PITEȘTI : F.C. Argeș - Politehnica Timișoara 0-0.** Meci în care cel mai mult ne-a plăcut condiția fizică a jucătorilor prezenți în teren. ● Oaspeții s-au bazat pe o apărare bine pusă la punct, în care au excelat din nou cei doi fundași centrali, Păltinșan și Mehedintu. În atac însă ei au contat prea puțin, eforturile micuțului Petrescu rămînd izolate față în față cu o apărare destul de bine pusă la punct. ● F.C. Argeș a păcătuit mult în ofensivă, acolo unde cu toată străduința lui Dobrin (care pare să se apropie de la meci la meci de forma sa cea mai bună), ceilalți atacanți argeșeni au părut că trăiesc o dulce visare, lipsită de orice dorință de a marca. În special Radu II, pe care l-am lăudat adesea, și Doru Nicolae, au jucat extrem de slab sîmbătă, ei fiind ținuți aproape degeaba în teren tot cursul partidei. ● Să nu uităm că Radu II a ratat și un penalty, în minutul cînel al meciului, moment deosebit de favorabil echipei piteștene pentru desfășurarea ulterioară a jocului. Oricum, punctul obținut de timișorenii este pe deplin meritat, Politehnica arătînd chiar o dispoziție de joc superioară prestațiilor dinaintea intruperii de campionat. ● Remarcații noștri: Dobrin 8, Cristian, Olteanu, Zamfir 7 (F.C. Argeș); Bathori, Petrescu, Mehedintu 8, Păltinșan, Vișan 7 („Pol”). ● Arbitrajul foarte bine N. Georgescu, ajutat la fel de D. Ghetu - ambii din București și T. Andrei - Sibiu (Sorin

Postolache). ● **BUCUREȘTI : Steaua - A.S.A. Tg. Mureș 5-0 (3-0).** Sîmbătă după-amiază, pe stadionul Ghencea a plouat: cu gori, a plouat și adevărat, cu stropi mari și repezi (spectatorii au ignorat, totuși, ploaia cea adevărată, „prezentă” doar în pauză, atenția fiindu-le îndreptată spre fanfara militară, al cărei program a smuls ropote de aplauze, și spre componenții echipei de handbal a clubului Steaua, cîștigători ai Cupei campionilor europeni). ● A fost, deci, o după-amiază agreabilă, cu multe goluri (unul mai frumos decît celălalt), dar, din păcate, nu am asistat la o partidă de angajament fizic total, jucătorii din Tg. Mureș menajîndu-se, probabil, pentru viitoarele partide de campionat. ● Steiștii, cu Dumitru în vervă de joc, au avut permanent inițiativa, au realizat combinații splendide și puteau înscrie încă două-trei goluri cel puțin. Scorul a fost deschis de Vigu, din 11 m; apoi Dumitru a executat magistral o lovitură liberă de la 20 m (șut puternic peste zid, mingea a lovit muchia barei și a căzut în plasă), iar Năstase a stabilit rezultatul la pauză, cu un șut sec, din vitează, surprinzîndu-l pe Solyom. ● După reluare, Iordănescu a ridicat scorul la 4-0, lui Zamfir rămîndu-i plăcerea înscrierii ultimului și celui mai frumos gol al meciului (șut sănătos, la firul ierbi, din 18 m, după o combinație printre „jaloane” cu Iordănescu și Dumitru). ● Cel mai bun de pe teren: Dumitru 9, Stoica 8, M. Florin, Zăhru 7 (Steaua). ● Arbitrajul, un meci fără probleme, Al. Ghigea - Bacău, ajutat de Fl. Anușescu - Pitești și V. Ciocilteu - Craiova (Cornel Catană). ● **BUCUREȘTI : Progresul - Politehnica Iași 0-1 (0-1).** În deschidere, meciul echipei de juniori s-a încheiat cu scorul de 7-1 în favoarea bucureștenilor! ● „In vedetă”, oaspeții au aliniat o echipă cu multe rezerve, între care doi debutanți - în vreme ce Progresul alina cea mai bună formație de care dispune la ora actuală. Meciul însă a fost de dreptul penibil, o pură parodie despre fotbal, unul din acele meciuri după care spectatorii promit să nu-și mai lase, în ruptul capului, băatul să se facă fotbalist... ● Ce-am văzut se poate sintetiza în câteva trăsături de condei: a) o apărare de o naivitate epilărească, cea a bucureștenilor, risipă precum o turmă de oi lătrată de dulău, fiecare atac al oaspeților; b) a excelat în acest sens Jean Grama, care rămîne el însuși un spectacol de pantomimă și a căruț gafă enormă, între altele, a prilejuit ieșeanului Dănilă înscrierea unicului gol al partidei; c) o bună prestație a lui Romiță, dar mai ales în prima repriză, cînd a trecut ca printre jaloane de jucătorii adversi. Nu același lucru se poate spune despre Simionas; d) un curcubeu foarte frumos, de fapt cel mai frumos lucru care a putut fi văzut sîmbătă pe stadionul Republicii; e) proasta inspirație a antrenorului Oaidă, care după ce a strigat o întregă repriză „pas, pas - puneți mingea jos și pasați”, la pauză l-a înlocuit pe D. Ștefan, singurul jucător bucureștean care încercase intruciv să lege acțiunile echipei sale; f) joc absolut la întimplare din partea Progresului; g) câteva lucruri oarecum frumoase, mai mult schitate însă, din partea oaspeților care - dacă ar fi știut să insiste și să joace mai activ pe contraatac - ar fi putut pieca de la București nu numai cu o victorie de aur, ci cu una obținută chiar la scor. ● Cel mai bun de pe teren: Romiță 8, Bucu, Dănilă, Ursu 7 (Politehnica); Gh. Ștefan, Tighigiu 7 (Progresul). ● Adăgînd și arbitrajul complet lipsit de talent al bîmăreanului C. Szilagyi (ajutat bine de C. Pirvu - Brălia și C. Braun - Brașov), iată că avem în față imaginea unei după-amieze pierdute degeaba, lucru care nu ne privește numai pe noi, ci și pe cei peste 3 000 de spectatori prezenți la meci, în marea lor majoritate „progresiști” (Dumitru Graur).

TOP „FLACĂRA” - FOTBAL

Odată cu reluarea campionatului (a cincea etapă a returului), reluăm și noi „clasamentul constantei jucătorilor”, în funcție de notele acordate de cronicarii noștri. După o etapă în care, de remarcat, nici un jucător nu a fost notat cu 10, iată cum arată

TOPUL ETAPEI A 22-A

1-3. Kun II, Dumitru, Nedelcu II - 9 p; 4-17. Balaci, C. Ștefănescu (Univ. Craiova), Chera, M. Olteanu (Sportul stud.), Burcea, Ghergheli, Naom, Jivan, Dobrin, Bathori, Petrescu, Mehedintu, T. Stoica (Steaua), Romiță - 8 p; 18-51. Gabel, Bojin, Hergane, Augustin, Bucurescu, Dumitrache, Donose, Grigore, Manea (Sportul stud.), Popa, Antonescu, Peniu, Dinu, Lucescu, Ștefan, Angelescu, Margasoiu, I. Constantinescu, Telespan, Sutu, C. Georgescu (F. C. Bihor), Broșovschi, Cristian, C. Olteanu, Zamfir (F.C. Argeș), Păltinșan, Vișan, M. Florin, Zăhru, Tichigiu, Gh. Ștefan (Progresul), Bucu, Ursu, Dănilă - 7 p.

Prin adiționalele tuturor notelor (punctelor) obținute pînă acum, topul permanent alcătuit de revista noastră arată în felul următor:

1. BALACI	43 p
2. Romiță	41 p
3. Nedelcu II	40 p
4. Dobrin	38 p
5. Lucescu	36 p
6-7. Dumitru	35 p
C. Ștefănescu	35 p
8. Mehedintu	32 p
9-10. Stoichiță	31 p
Augustin	31 p

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod tură, cenacul (Eugen Secleanu - 1606); știință (Tudor Octavian - 1619); probleme publiciști comentarii (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu - 1618); fotoreportaj (1595); 1786); secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Cornel Catană - 1782, 1621); redactor șef adjunct (Traian Prosan - 177882 și interior 1783); redactor străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM - Departamentul Export-import

71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: reportaj (A. Dohotaru - 1617); cultură cetățenești, anchete (Liviu Timbus - 1618), scrisori (Marga Nedelea - 1787); documentare - (1623); administrație (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza - secretar responsabil de redacție (Marius Popescu - 177882 și interior 1611); șef - 1822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Citorii din presă, P.O. Box 136-137, telex: 11226, București, nr. 13 Decembrie nr. 3.